

④ میزان نقدینگی در ایران و مقایسه با سایر کشورهای منطقه

④ فرصت‌های از دست رفته سرمایه‌گذاری در ایران

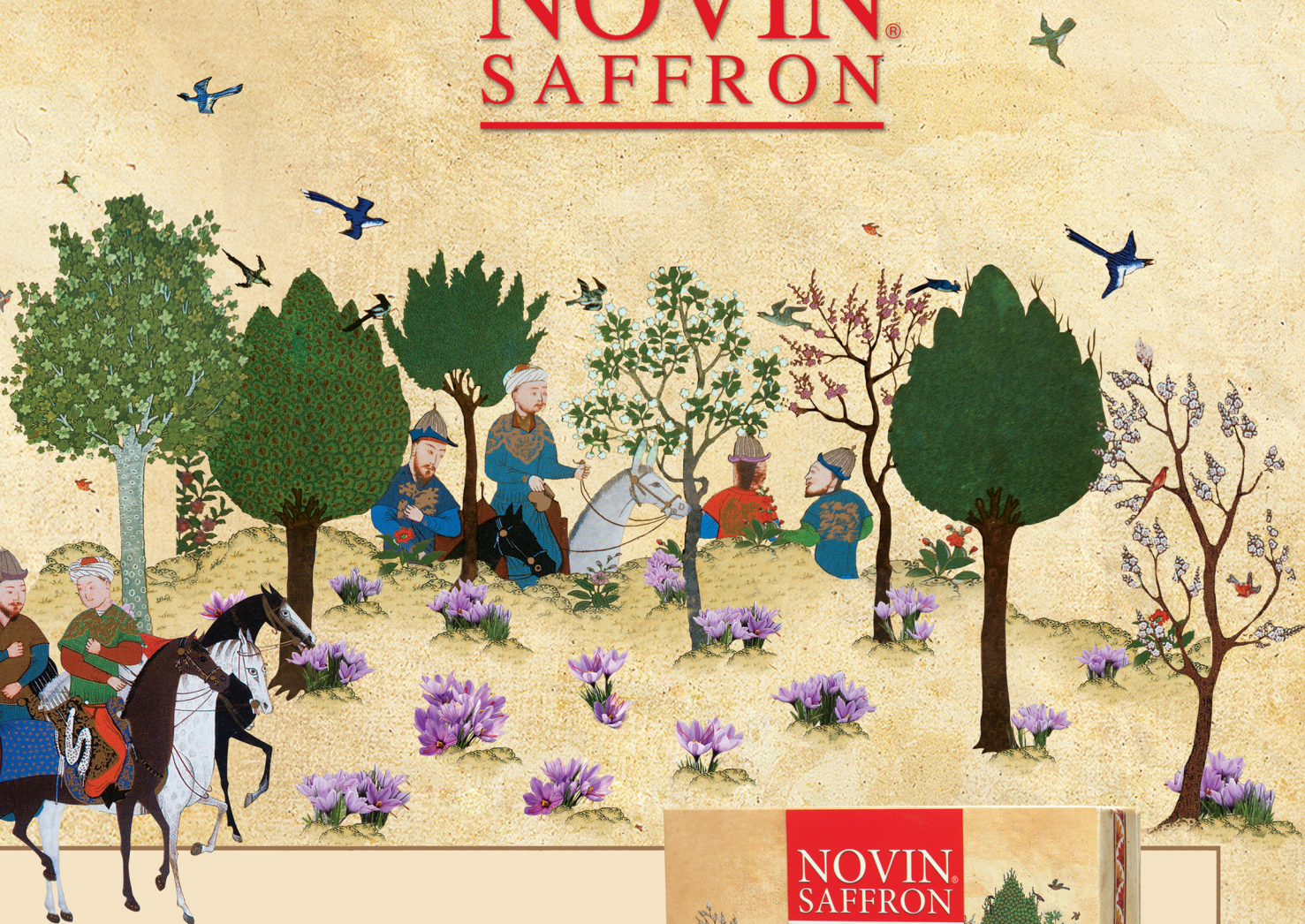
④ سهم ایران از مثلث معدنی افغانستان

④ دهه سوخته اقتصاد ایران

④ گریز تجاری کمر بند راه

④ گردشگری فرصتی ممتاز برای رونق اقتصاد خراسان رضوی

NOVIN[®] SAFFRON

saffron@novinsafron.com

novinsafranco

09123311700

novinsafranco

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نیش اندیشه ۶، پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۳۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب پلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰

- ۲ یادداشت / آیا تورم در تمام استان ها یکسان می شود؟
- ۳ میزان نقدینگی در ایران و مقایسه با سایر کشورهای منطقه
- ۸ سهم ایران از مثلث معدنی افغانستان
- ۱۱ افغانستان با میلیارد ها تن ذخایر معدنی و گنج های خوابیده در زیر خاک
- ۱۲ بلاتکلیفی مهندسان ایرانی در افغانستان
- ۱۵ سلاخی مستمر تولید
- ۱۶ حذف دو سرعت گیر صادراتی
- ۱۹ فرصت های از دست رفته سرمایه گذاری در ایران
- ۲۰ دهه سوخته اقتصاد ایران
- ۲۲ راهبردهای عقیم برای مهار تورم
- ۲۳ چشم انداز رشد و تورم جهان و ایران
- ۲۴ چشم انداز تجارت با آل سعود
- ۲۶ چراغ خطر افول سرمایه گذاری
- ۲۹ رتبه ریسک اعتبار صادراتی ایران و اقتصادهای همسایه و مجاور
- ۳۰ کریدور تجاری کمربند و راه
- ۳۴ راهکار یک اقتصاددان برای تامین کسری بودجه
- ۳۶ نمی توان به خام فروشی و منابع فروش تحت عنوان صادرات افتخار کرد
- ۳۸ گردشگری فرصتی ممتاز برای رونق اقتصاد خراسان رضوی
- ۴۲ وضعیت انرژی تجدید پذیر

صاحب امتیاز و مدیر مسؤل:

مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

سر دبیر:

مهندس حسین کوه زاد

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

طراحی و صفحه آرایی:

هدی امیر

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

جلیل فروتن - الهه ارجمند

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

روابط عمومی:

محبوبه احمدپور

پایگاه اینترنتی:

فرشاد عباسی

نشانی:

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی

پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد - خیابان راهنمایی - برج سلمان

طبقه ۸ - واحد ۲

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۴۳۰۷۴

www.eghtesadasia.ir

eghtesadeasia@gmail.com

آیا تورم در تمام استان ها یکسان می شود؟

حمیدرضا شوشتریان

براساس تازه ترین گزارش مرکز آمار، تورم سالانه ۱۹ استان کشور بالاتر یا برابر ۴۱ درصد اعلام شده که این امر بیانگر کاهش فاصله میان تورم کل و تورم استانی همچنین نزدیکی تورم استان ها به یکدیگر است. تا فروردین سال جاری ۱۵ استان تورمی بالاتر یا برابر تورم کل ۳۸.۹ درصدی داشتند که برای اردیبهشت تورم ۴ استان دیگر نیز از تورم کل فراتر رفت. با استناد به این گزارش بیشترین نرخ تورم ۱۲ ماهه به استان کردستان ۶۲.۴ درصد و کمترین آن مربوط به استان قم ۳۷.۵ درصد اختصاص داشته است. در خصوص تورم نقطه ای نیز ۲۳ استان نرخ تورمی بالاتر از تورم نقطه ای کل کشور دارند. بدین معنا که ساکنان این استان ها حتی برای خرید کالا و خدمات یکسان در اردیبهشت سال جاری، هزینه ای بیشتر از تورم نقطه ای کشور پرداخت کردند.

براساس آنچه منتشر شده، تورم استانی بین ۳۷.۵ تا ۶۲.۴ درصد قرار دارد و فاصله تورم سالانه استان ها در فروردین که بین ۳۵.۸ تا ۴۲.۹ درصد بوده، تغییر داد. براساس آمارهای رسمی استان های مرزی مانند کردستان، کرمانشاه و ایلام تورم بالاتر از ۴۴ درصد را در اردیبهشت سال جاری از آن خود کردند. این در حالی است که تورم پایتخت که از لحاظ جمعیت نیز بیشتر از سایر استان ها است، از تورم سالانه کل کشور کمتر و ۴۰ درصد گزارش شده که این امر نشان می دهد تورم در استان های مرزی که اغلب درگیر بیکاری گسترده نیز هستند تا چه میزان می تواند بر ساختار اقتصادی کل کشور تاثیر بگذارد. با توجه به روند فعلی قیمت ها در بازار کالاهای مصرفی و سرمایه ای، به نظر می رسد بازه تورم در کشور کوچک تر شود. قرار بود در اردیبهشت سال جاری تورم سالانه به تورم هدفگذاری شده بانک مرکزی در ۲۲ درصد مثبت و منفی ۲ درصد برسد که در این صورت باید بازه تورمی برای استان ها نیز از حدود ۱۷ تا ۲۵ درصد باشد که این مهم محقق نشد.

میزان نقدینگی در ایران و مقایسه با سایر کشورهای منطقه

زهرا پزشکی

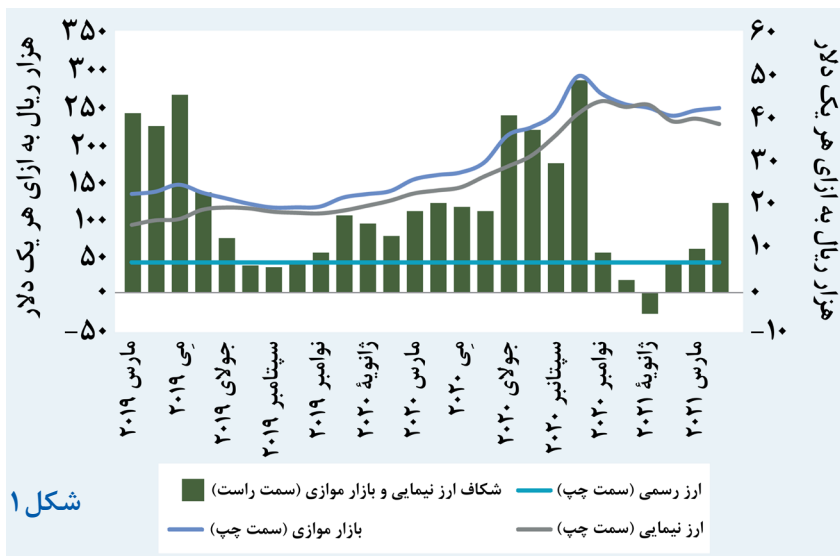
مقدمه

در حال حاضر ایران به دلیل مواجه شدن با شکاف سرانه تولید ناخالص داخلی و درآمد از رشد خود در سالهای اخیر دور مانده است. همینطور محدودیت دسترسی به ذخایر ارزی و سایر منابع خارجی تأمین مالی، فشار بر نرخ ارز و تورم را بیشتر نموده اند. تحریمهای مالی علیه بانک مرکزی ایران و سایر مؤسسات مالی سبب گردیدند که بخش زیادی از ذخایر ارزی ایران در بانکهای خارج از کشور، غیر قابل دسترسی یا بلوکه شوند که این موضوع هم به نوبه خود تأمین مالی کسری حساب جاری را مشکل ساخته است. این محدودیتها همراه با افزایش تورم به افزایش هزینه های تولید و در نهایت افزایش قیمت برای مصرف کنندگان منجر گردیده اند. همچنین، افزایش تورم به دلیل کاهش ارزش واقعی پس اندازها و یارانه نقدی دولت، بیشترین فشار را بر دهکهای کم درآمد جامعه وارد نموده است. میراث به جامانده از دولت پیشین به همراه کوید ۱۹ به شدت بر کسری بودجه افزوده است. در حال حاضر درآمدهای نفتی، کاهش و حجم صادرات به پایین ترین سطح خود نسبت به چند دهه قبل رسیده اند. دولت قبل برای مقابله با این موضوع به افزایش درآمدهای مالیاتی خود پرداخت تا به اهداف بودجه ای خود دست یابد، غافل از اینکه به دلیل افزایش دستمزدها، حقوق بازنشستگی و هزینه های مرتبط با کوید ۱۹ باید هزینه های دیگری را به دوش بکشد و برای از میان برداشتن این بار به ناچار باید به انتشار اوراق قرضه داخلی (۷۰ درصد سهم تأمین مالی) در کنار فروش دارایی در بازار سهام (۱۵ درصد) و برداشت از ذخایر (۸ درصد) روی آورد. اکنون میراث به مانده از دولت پیش و چشم انداز پیش روی اقتصاد ایران همه و همه متوجه سرعت بهبود اقتصاد جهانی و برداشتن تحریمها هستند. ولی سؤال این است که آیا یک اقتصاد به زنجیر کشیده شده، می تواند با چنین نگاهی به روال قبلی خود باز گردد؟

در اینجا نگاهی داریم به وضعیت نقدینگی ایران و میزان آن، یکی از چالشهایی که نیاز فوری به برنامه ای جامع و اصلاحاتی هماهنگ در سطح کلان دارد و یک مدل رشد پایدار و فراگیر برای آن می تواند به خروج اقتصاد از این برهه و تنوع آن در کشور کمک نموده و کشور را به قطبی منطقه ای دراز میان برداشتن این چالش مبدل نماید.

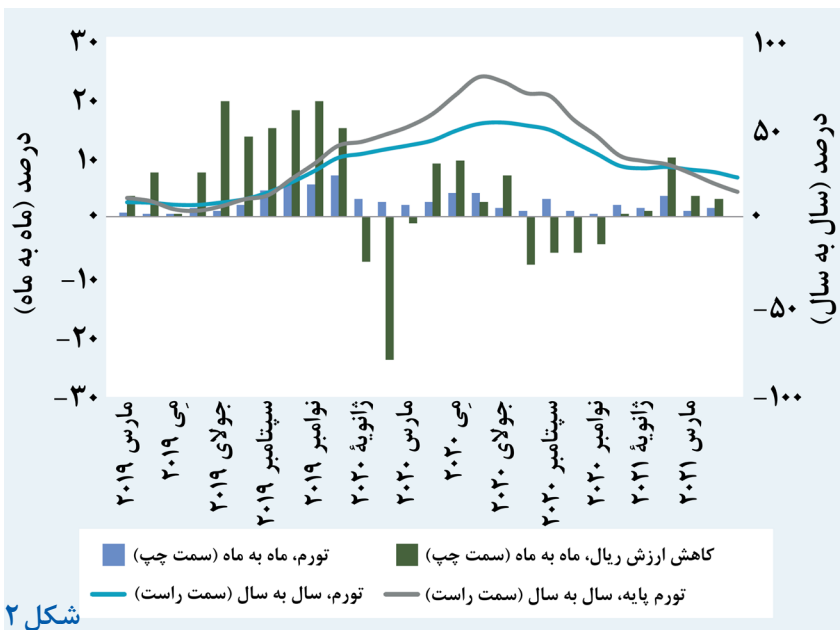
نقدینگی، سیاستهای پولی و قیمت ها

در طی سال های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱، کاهش شدید ریال و رشد سریع نقدینگی، تورم را افزایش داد (شکل ۱، منبع: بانک مرکزی ایران و بانک جهانی). تورم قیمت مصرف کننده به دلیل عواملی همچون رشد تأمین مالی، انتظارات تورمی و افزایش هزینه ها به ۳۶/۴ درصد رسید. تورم بعدی ناشی از هزینه های تجاری بالاتر و کاهش شدید ریال بود که بر نرخ تورم قبلی افزود (شکل ۲، منبع: بانک مرکزی ایران و بانک جهانی). ریال در طی سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱، بیش از ۶۵ درصد ارزش خود را از دست داد. شاید بهتر باشد تا

اشاره کنیم که کوید ۱۹ هم بر عدم قطعیت‌های ژئوپلیتیکی بی‌تأثیر نبوده و دسترسی به درآمد حاصل از صادرات را محدود نموده است. لذا تورم در آوریل سال ۲۰۲۱ به ۴۹/۵ درصد و در نهایت به ۵۷/۷ درصد افزایش یافته است. بانک مرکزی با سیاست‌های نادرست خود و شروع همکاری‌ها در سیاست‌گذاری‌های هدف گذاری تورم و عملیات بازار آزاد برای اولین بار در ماه می سال ۲۰۲۰، سبب خارج شدن کنترل نرخ تورم از ۲۲ درصد گردید. از آنجاییکه در این برهه از زمان، محرک اصلی رشد پایه، افزایش خالص دارایی‌های خارجی محسوب می‌شد، بانک مرکزی به دلیل دسترسی محدود به ذخایر خارجی نتوانست و جوه خارجی را به طور کامل تصفیه نماید. از این رو چاره‌ای نداشت تا برای سرعت بخشیدن به صادرات دست به دامن صندوق توسعه ملی ایران گردد. لذا تورم مثل قبل با افزایش هزینه‌های مواد غذایی و اجاره‌ها، کنترل و نظارت شد (شکل ۳، منبع: مرکز آمار ایران و بانک جهانی). افزایش سریع قیمت غذاهای ضروری مثل گوشت و مرغ بر صنف سوپرمارکت‌ها برای خرید کالاهای یارانه‌ای افزود. باید گفت که این تورم شدید غذا و مسکن به طور نامتناسب بر فقر تأثیر می‌گذارد، چون این اقلام بیش از ۷۵ درصد سبد مصرف خانوار بیش از ۴۰ درصد دهک پایین در مقابل ۵۱ درصد دهک بالای جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند.

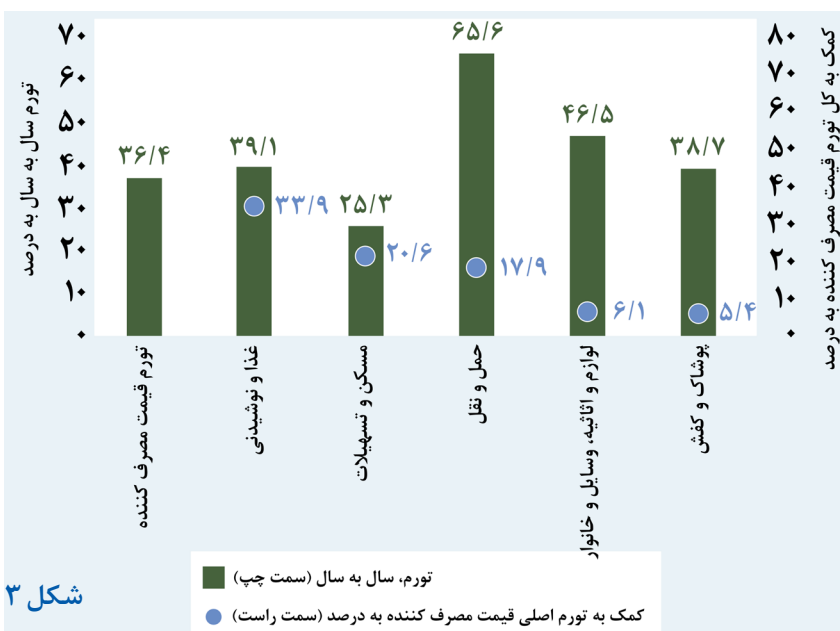
لذا در این شرایط که تورم بالا و سایر محدودیت‌های بخش بانکی در کشور حاکم هستند، انباشتگی پول همچنان در حال افزایش است. این انباشتگی طی سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ به خاطر افزایش مطالبات بخش بانکی از بخش‌های دولتی و غیردولتی به ۴۰/۶ درصد افزایش یافته است. همچنین، وام‌های ضروری کوید ۱۹ نیز به افزایش اعتبارات بانکی سرعت بخشیده اند که این اعتبارات ۸ درصد از تولید ناخالص داخلی را در بر می‌گیرند. باید اذعان داشت که افزایش رشد نقدینگی همواره یکی از معضلات کشور در بخش بانکداری به حساب می‌آمده و می‌آید که بخش بانکی را با مسائل ریشه‌ای و ساختاری عمیق از جمله کمبود سرمایه و عدم تعادل در ترازنامه‌ها رو به رو ساخته

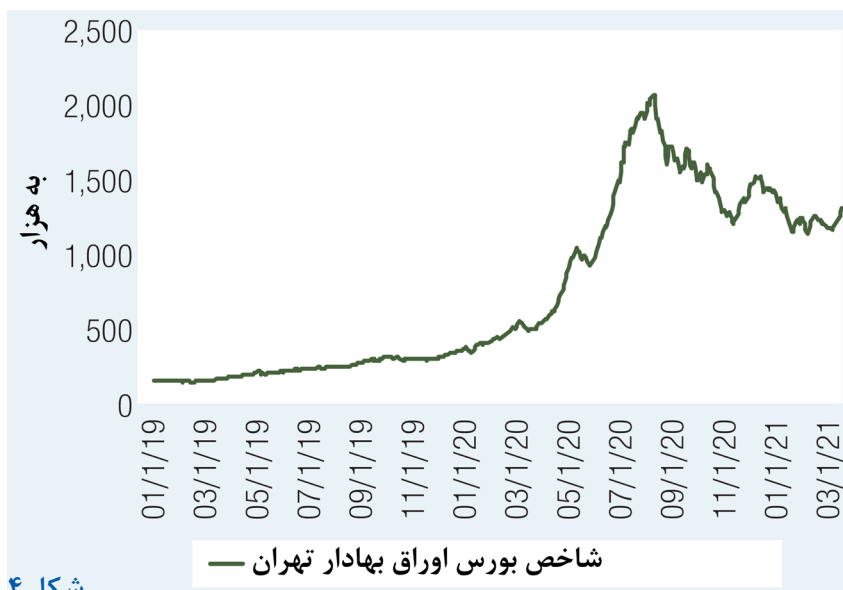
شکل ۲

است. در این مورد برای مثال می‌توان به تجمع دارایی‌های غیر نقدی حاصل از وام‌های غیر رسمی و مطالبات دولتی اشاره کرد. طی چهار دهه گذشته، متوسط نرخ رشد نقدینگی و پایه پولی کشور به ترتیب ۲۸ درصد و ۲۲ درصد بوده است.

از بخش بانکی که بگذریم به بازار بورس می‌رسیم. بازار بورس اوراق بهادار تهران با بی سابقه ترین نوسانات در سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ مواجه بوده است. در اوایل آگوست سال ۲۰۲۱، شاخص بورس اوراق بهادار تهران بیش از ۳۰۰ درصد جهش داشت و بالاترین حد خود رسید، پس از آن این شاخص بیش از ۴۰ درصد از ارزش قبلی خود را از دست داد (شکل ۴، منبع: بورس اوراق بهادار تهران). در عین حال این بازار به خاطر عملکرد ضعیف خود از حمایت بنیادین واقعی برخوردار نشده است و همین امر عمدتاً موجب کاهش ارزش پول، انتظارات تورمی و برخی آغاز شهادت توسط دولت از جمله عرضه اولیه سهام، شرکت‌های در تملک دولت و صندوق‌های ذخیره ارزی گردیده است. این اقدامات به همراه کاهش نرخ سود سپرده بانکی و محدودیت در فروش ارز، سبب افزایش شدید نقدینگی در بازار گردیده اند تا شاخص بورس را بالا نگه دارند. غافل از اینکه افزایش نرخ سود سپرده‌های بانکی و تأخیر در عرضه اولیه سهام دولتی و کاهش اوراق بهادار می‌توانند روند معکوسی را برای این شاخص به دنبال

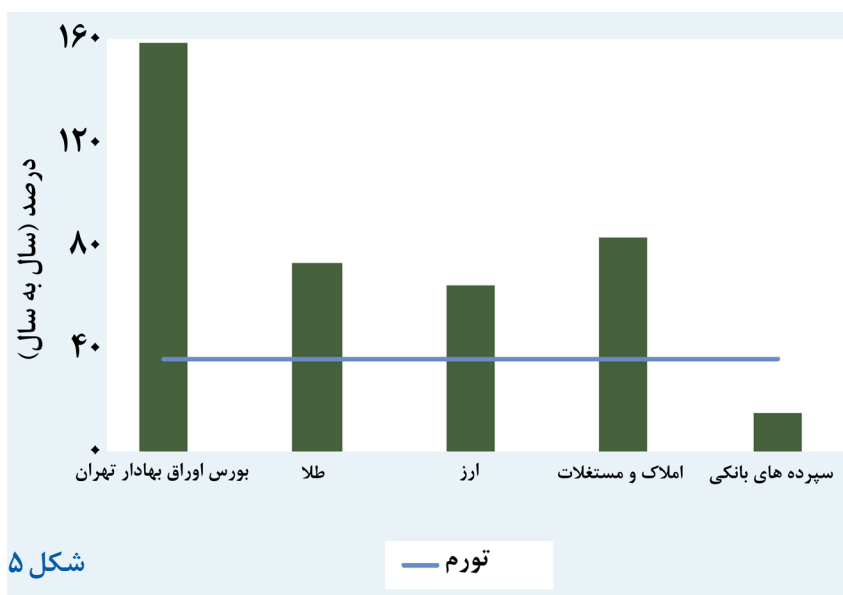
شکل ۳

شکل ۴

اواسط مارس سال ۲۰۲۰، قیمت سهام منطقه در بازارهای مختلف تا حدود ۳۰ درصد کاهش یابد. همینطور باعث شد که خیلی از ارزشهای این منطقه ارزش خود را از دست بدهند و میزان حوالجات ارزی نیز کاهش یابد. در عین حال نیز باید اذعان داشت که دارایی های سبد سهام روند معکوسی را در پیش گرفته اند، چرا که در ماههای نخست سال ۲۰۲۰ تنها ۵۷ میلیارد دلار از این سبد خارج گردیده است که ۲۰ میلیارد دلار آن سهام غیر مجاز بوده است (شکل ۶ [۵]). با این حال، سیاستگذاران منطقه نسبت به این تغییرات که خطرات شدید نقدینگی و ورشکستگی شرکتها را به دنبال داشته اند به سرعت واکنش نشان دادند تا امید را به سرمایه گذاران بازگردانند. ولی باز هم خطرات ناشی از افزایش نقدینگی و کاهش اشتهاپذیری ریسک سرمایه گذاران را نمی توان نادیده گرفت. این وضعیت در منطقه در کشورهای هند، اندونزی، ژاپن، فیلیپین، سنگاپور و تایلند بیشتر مشاهده می شود (شکل ۷، منبع: صندوق بین المللی پول، بلومبرگ).

در حال حاضر باید گفت که بحران مالی آسیا در مقابل بحران مالی جهانی که از سال ۲۰۰۸ به این طرف شروع شده است، بسیار ناچیز می باشد. بدهی ها و دارایی های غیر منطقه ای سرمایه گذاران آسیایی خیلی بیشتر از داراییهای منطقه ای آنهاست و در حقیقت دو سوم دارایی های آنها در خارج از این منطقه نگهداری می شود که این موضوع خود به تنهایی می تواند چشم انداز روشنی را برای رشد خارجی، سرمایه گذاری و شرایط نقدینگی این منطقه به همراه داشته

شکل ۵

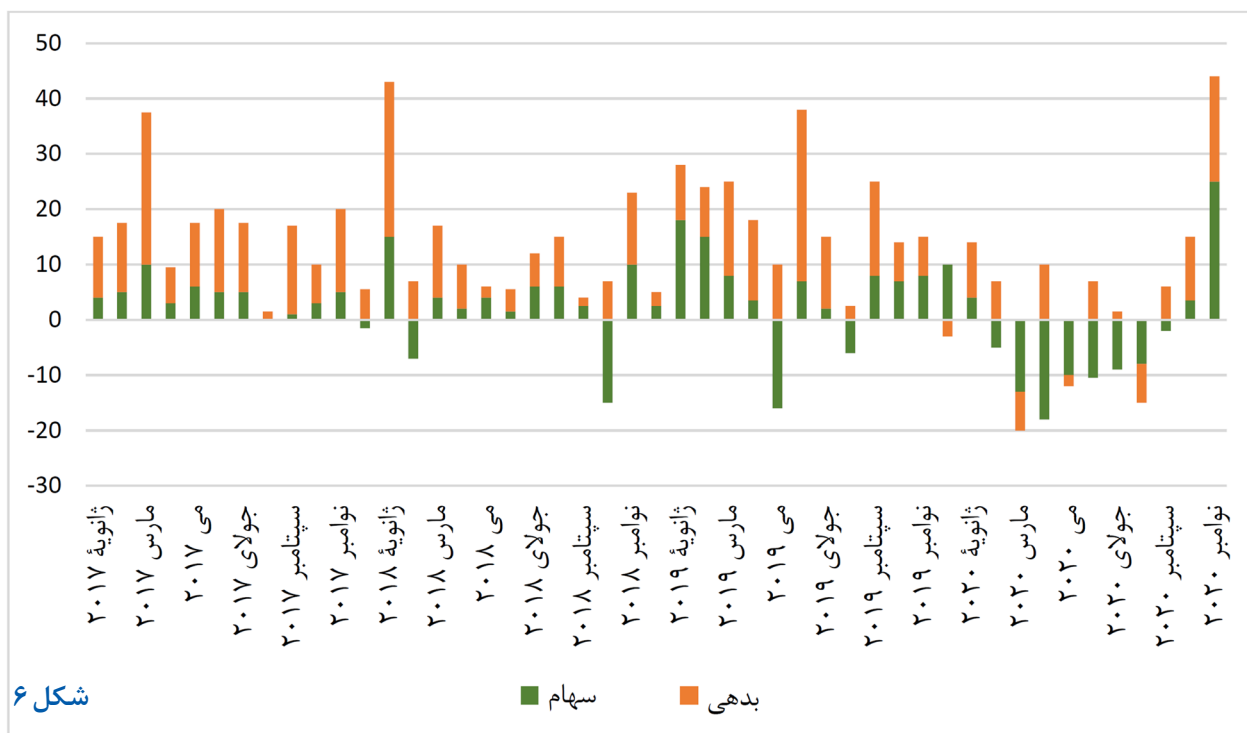
داشته باشند. استهلاک نیز یکی از عواملی است که این شاخص را ثابت نگه می دارد.

در آخرین ماه های دولت پیش، پس از کاهش شدید شاخص بورس، بسته ۷+۳ بازار سرمایه برای حمایت از این بازار توسط دولت پیشنهاد گردید. در این بسته پیشنهادی چند بند آن از جمله تخصیص بودجه اضافی از طرف صندوق توسعه ملی ایران به صندوق تثبیت بازار سرمایه، مالیات نقل و انتقال سهام، رفع محدودیتهای بانکی، سرمایه گذاری مستقیم صندوق توسعه ملی ایران در بازار بورس، معافیت های مالیاتی یا تعویق فعالیتهای سرمایه گذاری شرکت های فهرست شده، باز خرید سهام و تسهیل مقررات پولشویی در سرمایه گذاری بانکی، نیاز به تأمل بیشتر دارند. علی رغم اینکه برخی مداخلات می توانند در کوتاه مدت به تثبیت بورس اوراق بهادار کمک نمایند، ولی تأثیرات احتمالی و پیامدهای دیگری از جمله رفتارهای پرخطر در سرمایه گذاری و مشکلات اخلاقی از جمله اختلاس و سایر موارد را نیز به دنبال خواهند داشت که باید به دقت مورد توجه قرار بگیرند.

در حال حاضر در کنار نوسانات اخیر بورس اوراق بهادار تهران، بازار سهام از بیشترین بازده اسمی در بین سایر دارایی ها برخوردار بوده است. ۱۵۰ درصد بازدهی بازار بورس اوراق بهادار، بیشتر به خاطر بازدهی سالیانه ناشی از سپرده های بانکی، سرمایه گذاری در طلا، ارز، املاک و مستغلات بوده است که سرمایه گذاری های قدیمی جهت جلوگیری از رشد تورم به حساب می آیند (شکل ۵، منبع: بورس اوراق بهادار تهران، بانک مرکزی ایران و بانک جهانی). همین طور تأمین مالی خالص و تأمین بدهی از طریق بازار سهام نیز دو برابر گردیده اند.

سایر کشورهای منطقه و موقعیت ایران

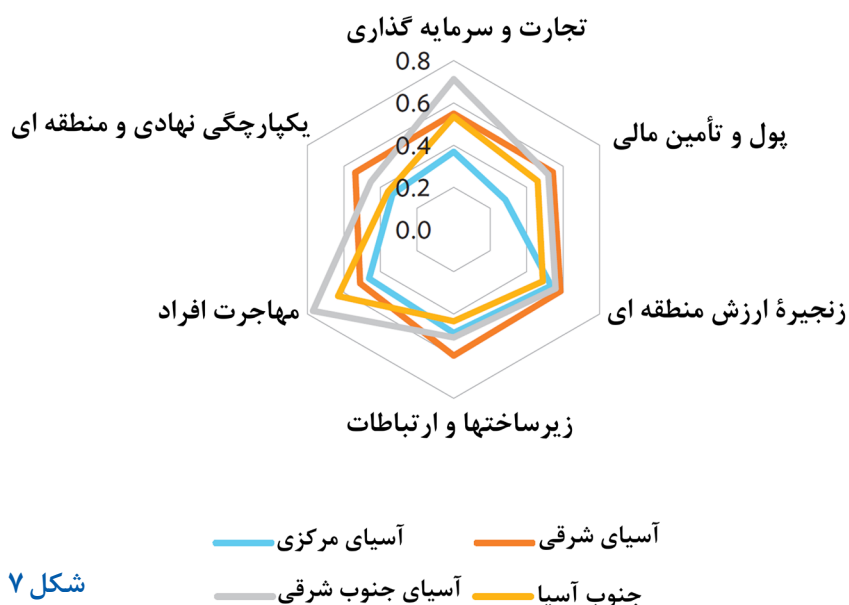
در سایر مناطق آسیا، روند کند اقتصادی در سه ماهه اول سال ۲۰۲۰ به دلیل کوید ۱۹ منجر به تغییر ریسکهای سرمایه گذاران و افزایش بی ثباتی مالی گردید که شرایط نقدینگی برای اقتصادهای نوظهور در بازار را سخت کرد. این موضوع سبب شد که تا

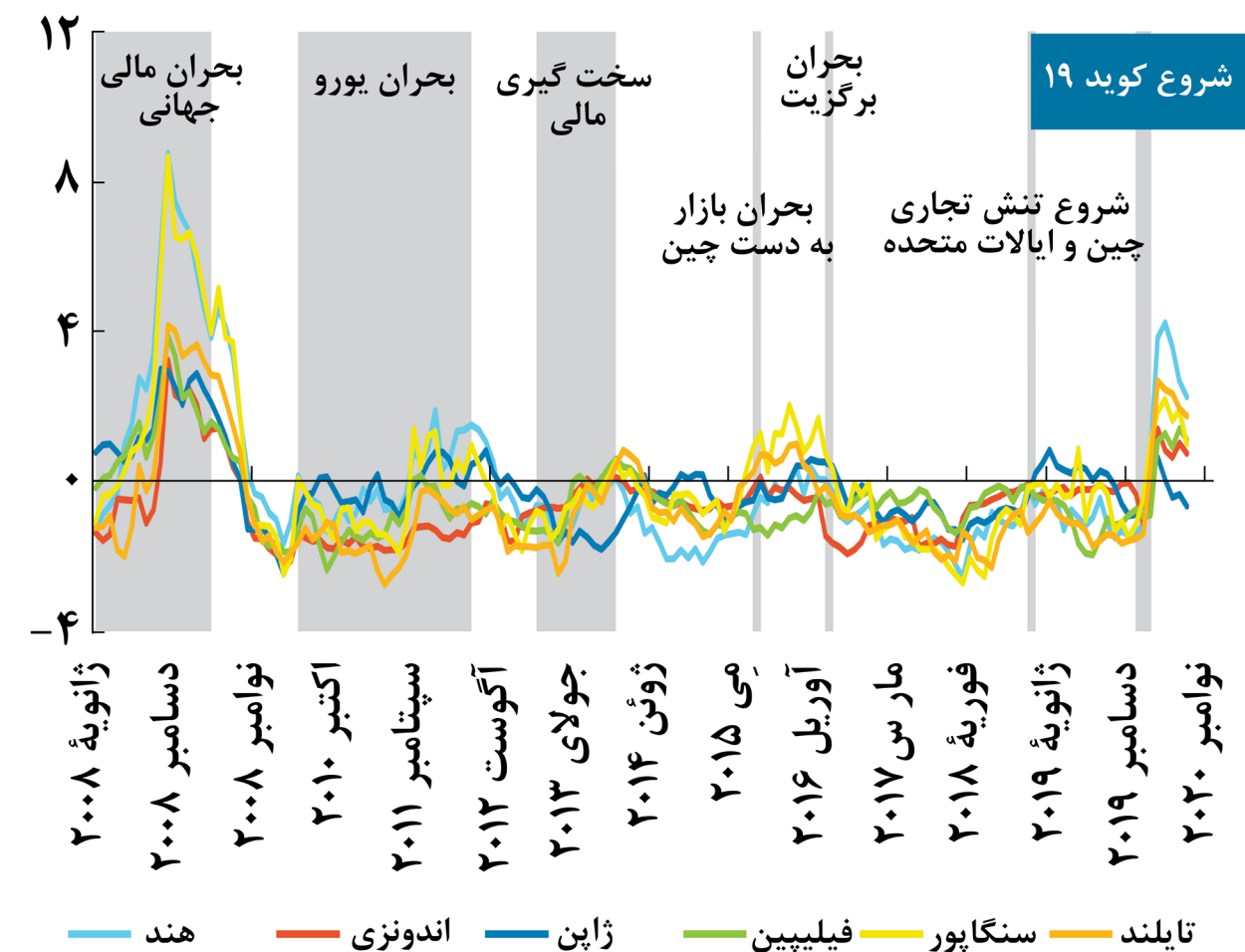

لذا منطقه آسیا مجبورست تا به توسعه و رشد بازارهای اوراق قرضه محلی خود بپردازد تا به کاهش آسیب پذیری ساختاری سیستمهای مالی و اتکای شدید آنها به دلار و همچنین منابع مالی بانکی کمک نماید. از یک سو دسترسی به اوراق بهادار بلندمدت محلی می تواند نیازهای کوتاه مدت نقدینگی به دلار آمریکا را کاهش دهد و از طرف دیگر، تشویق سرمایه گذاران داخلی به سرمایه گذاری با توجه به اینکه بدهی های این سرمایه گذاران در درجه اول به ارز داخلی است، جلوی برداشت وجوه منطقه ای را خواهد گرفت. لذا این موضوع می تواند جریان سرمایه را به سمت تغییرات کمتری بکشانند.

در حال حاضر دو منطقه جنوب آسیا و آسیای مرکزی از دو منطقه دیگر آسیا، عقب هستند (شکل ۸ [۳۶]) و اقدامات صورت گرفته در زمینه تجارت انرژی و تقویت شبکه های چند منظوره حمل و نقل می توانند تأثیرات بسزایی را برای منافع این دو منطقه به دنبال داشته باشند. مثلاً احداث کریدور خط لوله بنگلادش و هند می تواند بر تجارت انرژی و عرضه

باشد. علاوه بر این، تقریباً نیمی از داراییهای بین المللی منطقه آسیا و ۲۵ درصد بدهی های خارجی آن به دلار آمریکا هستند، لذا سهم دارایی های بین المللی منطقه از سهم بدهی های این منطقه بیشتر می باشد. ناگفته نماند این موضوع گرچه ممکن است از یک لحاظ برای آسیا خوب به شمار رود، ولی نشان از تسلط دلار آمریکا در سیستم مالی بین المللی و علی الخصوص بخش بانکی این منطقه و وابستگی به آن جهت مبادلات تجاری و مالی فرامرزی دارد. در حقیقت ۵۸/۶ درصد فعالیتهای بانکی آسیا به صورت فرامرزی انجام می گیرد که ۳۸/۶ درصد از این فعالیتها به بدهیهایی مثل بیمه های عمر، صندوقهای بازنشستگی و غیره مربوط می گردد که عملاً غیربانکی می باشد. لذا سیاستگذاران این منطقه باید نسبت به خطرات احتمالی اقتصادی و مالی در این منطقه هشیار بوده و آن را زیر نظر داشته باشند. همچنین واکنشهای سیاسی و حمایتهای مالی بی سابقه در طی همه گیری نیز می تواند بر حجم بدهی های این منطقه بیفزاید. همینطور خطرات دیگر از جمله رشد اعتبارات، انباشت بدهی توسط خانوارها و مؤسسات غیرمالی نیز می توانند ثبات بانکی منطقه را در معرض تهدید قرار داده و شرایط اقتصادی منطقه را تضعیف نمایند.

bank group, Middle East and North Africa Region 2021
 Atlantic Council, Sanctions or Liquidity—Which One Is More Dangerous [2]
 /for Iran's Economy?, 2018, <https://www.atlanticcouncil.org>
 LIPPER ALPHA INSIGHT, News in Charts: Sanctions and the Iranian [3]
 /Economy, 2021, <https://lipperalpha.refinitiv.com>
 Asian Economic Integration Report 2021, <http://dx.doi.org/10.22617/TCS210048-2>
 Institute of International Finance. Capital Flows Tracker. <https://www.iif.org>. [5]
 .com/Research/Capital-Flows-and-Debt/Capital-Flows-Tracker, 2020
 ADB. Asia-Pacific Regional Cooperation and Integration Index Database. [6]
 .<https://aric.adb.org/database/arci>, 2020

نفت خام بیفزاید. شایان ذکر است که در زمینه همکاریها، کشورهای جنوب آسیا نقش زیادی در زمینه سرمایه گذاری های انجام شده در جهت توسعه بنادر و فرودگاه ها داشته اند و نقش کشورهای آسیای مرکزی از جمله روسیه و ایران در این زمینه خیلی کم به چشم می خورد. از آنجاییکه کم رنگ بودن همکاریها می تواند بر میزان همکاری و یکپارچگی منطقه ای آسیا تأثیر بگذارد، این منطقه باید بیش از پیش به دنبال تقویت همکاریهای مالی منطقه ای جهت حفظ ثبات و انعطاف پذیری مالی خود باشد. همینطور این منطقه باید به سمت اصلاحات بیشتر جهت تقویت و ایمنی شبکه های مالی خود حرکت نماید.

منابع:

ECONOMIC MONITOR The [1]
 Economy at a Crossroads, Poverty and Inequality in Iran at the Outset of the COVID-19 Pandemic, World

ظرفیت‌های همسایه شرقی برای جبران کمبود سنگ آهن فعال می‌شود؟

سهم ایران از مثلث معدنی افغانستان

اقدامات تروریستی طالبان و گروه‌های تندرو از جمله داعش نیز اشاره کرد که باعث شد که این کشور معدن خیز همچنان بکر و دست نخورده باقی بماند.

ارزش ذخایر معدن افغانستان بیشتر از

بولیوی

جعفری طهرانی در ادامه با اشاره به مطالعاتی که آمریکا در زمان حضور خود در افغانستان انجام داده بود، گفت: در زمانی که آمریکا در افغانستان حضور داشت، مطالعات وسیعی انجام داد. البته قبل از آن سازمان زمین‌شناسی شوروی در این کشور مطالعاتی کرده بود. اما وقتی طالبان و داعش وارد این کشور شدند تمام نقشه‌ها و اطلاعات زمین‌شناسی در دیواره منازل و زیرزمین‌ها چال شد تا بتوانند آنها را حفظ کنند. از ۲۰۱۰ به بعد آمریکا جایزه گذاشته بود تا اطلاعات معادن افغانستان جمع‌آوری شود. در نهایت هم دیوارها شکافته و نقشه‌ها پیدا شدند. در نتیجه هم‌افزایی در اطلاعات آمریکا پیدا شد و اطلاعات تکمیلی را تنظیم کردند. سال ۲۰۱۴ در اوج حضور داعش یکی از سناتورهای آمریکا اعلام کرد که ارزش ذخیره لیتیوم افغانستان حتی از بولیوی هم بیشتر است. در ادامه آمریکا این اطلاعات را کوچک‌نمایی کرد چراکه باعث هجوم قدرت‌های اقتصادی برای تصاحب معادن این کشور می‌شد. این کشور در نهایت به دلیل درگیری‌های نظامی نتوانست به درستی از معادن افغانستان بهره‌برداری کند.

تاکنون بیش از ۱۶۰۰ منطقه معدنی در افغانستان شناسایی شده که با استخراج این معادن، این کشور به یکی از قوی‌ترین کشورهای صادرکننده مواد معدنی در جهان تبدیل خواهد شد. بنابه گفته کارشناسان، ارزش ذخایر معدنی افغانستان حتی از بولیوی هم بیشتر است، کشوری که در حال حاضر به عنوان بزرگ‌ترین کشور صادرکننده لیتیوم در جهان شناخته می‌شود. حتی گفته شده که معادن لیتیوم افغانستان آن قدر گسترده است که می‌توان آن را با ذخایر نفتی پادشاهی عربستان سعودی مقایسه کرد.

کشور افغانستان دارای ذخایر معدنی متنوع و گسترده‌ای از جمله فلزی و غیرفلزی به ارزش کل حدود سه هزار میلیارد دلار است که شامل سنگ آهن، سنگ مس، نیوبیم، کبالت، طلا، مولیبدن، خاک‌های نادر، آزبست، نقره، پتاس، آلومینیوم، کائولن، گرانیت، لاجورد، فلوریت، فسفات، سرب و روی، جیوه، استرانسیوم، گوگرد، تالک، منیزیم و لیتیوم می‌شود. با اینکه مطالعات زیادی از سوی اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده آمریکا در خصوص معادن این کشور صورت گرفته اما به دلیل شرایط جنگ، معادن این کشور دست نخورده باقی مانده است. بافرار اشرف غنی رئیس‌جمهور این کشور معادن افغانستان در تصاحب گروهک شبه‌نظامی طالبان قرار گرفته است. هرچند پیش از این هم، بخشی از معادن غنی این کشور به تصاحب طالبان درآمده بود اما حالا کنترلش کاملاً دست این گروهک است و این موضوع موجب نگرانی‌هایی شده است. با توجه به نقش پررنگ چین، پاکستان و هند در این کشور سوال این است که ایران چه سیاست معدنی را باید در پیش بگیرد؟

افغانستان با معدنی بکر

در این رابطه کیوان جعفری طهرانی تحلیلگر ارشد بین‌المللی و کارشناس خبره به ویژه در حوزه کشورهای افغانستان، چین و عربستان سعودی به «جهان صنعت» گفت: اگر ذخایر لیتیوم افغانستان را هم حساب کنیم، ارزش معادن و ذخایر این کشور به سه هزار میلیارد دلار یا سه تریلیون دلار می‌رسد. بدون لیتیوم نیز ارزش آن هزار میلیارد دلار یا یک تریلیون دلار خواهد بود. این مهم نشان می‌دهد که ذخایر بسیار بزرگ و گسترده‌ای در افغانستان نهفته است که بین یک تا سه تریلیون دلار ارزش دارد.

این تحلیلگر ارشد بین‌المللی با اشاره به حملاتی که به این کشور در طول ۴۳ سال اخیر صورت گرفته، گفت: اواخر ۱۹۷۸ بود که اتحاد جماهیر شوروی سابق افغانستان را اشغال کرد. متأسفانه در تجاوز نظامی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۷۹ به افغانستان، حدود ۱/۸ میلیون نفر کشته، ۱/۵ میلیون نفر معلول و ۷/۵ میلیون نفر نیز از این کشور مهاجرت کردند که بیشتر آنها به ایران آمدند. در جنگ ایالات متحده آمریکا که در سال ۲۰۰۱ آغاز شد نیز بیش از ۱۰۰ هزار نفر کشته و به همین تعداد نیز معلول شدند. در کنار دو جنگ فوق باید به

وابستگی چین به ذخایر معدنی افغانستان این تحلیلگر ارشد بین‌المللی با اشاره به وضعیت نابسامان این کشور از نظر اقتصادی گفت: بسیاری از ذخایر بکر در این کشور مانده و بهره‌برداری نشده است. بنابراین امروز بیشتر کشورهای جهان از جمله چین، روسیه و تاحدی هند علاقه‌مند هستند که در افغانستان حضور پیدا کنند. البته بین همه اینها جایگاه چین بالاتر است. چین در توافقنامه با پاکستان در خصوص طرح مبتکرانه کمر بند و جاده BRI که باعث توسعه پاکستان و بنادر گوادر شده است، نقش پررنگی داشته است. به این ترتیب چین چند سالی است که در پاکستان حضور پیدا کرده است.

جعفری طهرانی با اشاره به اینکه چین به شدت به ذخایر غنی سنگ آهن، مس، خاک‌های نادر و لیتیوم افغانستان نیاز دارد، ادامه داد: جایگاه چین برای حضور در معادن افغانستان بسیار پررنگ‌تر است، مخصوصاً این کشور سابقه حضور در معادن افغانستان را دارد. اولین شرکت خارجی که در سال ۲۰۰۷ نسبت به بهره‌برداری از معدن مس عینک در ایالت لوگر اقدام کرد، چینی بود. چینی‌ها تا سال ۲۰۱۴ تا زمانی که داعش به این معدن حمله کرد در افغانستان حضور داشتند. او با اشاره به اینکه امروز چین بیشترین شانس جهت بهره‌برداری از معادن افغانستان را خواهد داشت، ادامه داد: طالبان در توافقی با چین و پاکستان مقدار زیادی از بهره‌برداری معادن را به چینی‌ها واگذار خواهد کرد.

نقش ایران در افغانستان

این تحلیلگر ارشد بین‌المللی با اشاره به نقش ایران نیز تأکید کرد: امیدوارم ایران نیز در این مثلث حضور یافته و بتواند با دانش خوب اکتشاف و استخراجی که دارد از معادن سنگ آهن و مس این کشور بهره‌برداری کند. از آنجا که ایران در آینده با کمبود سنگ آهن مواجه می‌شود باید بتواند در این کشور ورود کند و از معادن سنگ آهن آن بهره‌برداری کند. امروز با توجه به اینکه طالبان از سیاست پاکستان تبعیت می‌کند، ایران باید هر چه زودتر به مثلث پاکستان، چین و افغانستان

متصل شود. او تصریح کرد: البته طالبان باید در این روند اشتیاق نشان دهد که فعلاً چنین اشتیاقی اعلام نشده است. با وجود برنامه‌ریزی چین، ترکیه و پاکستان برای معادن افغانستان، بعید می‌دانم که به زودی سهمیه‌ای برای ایران جهت حضور در معادن افغانستان اختصاص پیدا کند. جعفری طهرانی با بیان اینکه چین دیگر به ایران نیازی ندارد، ادامه داد: چین از طریق پاکستان می‌تواند افغانستان را به بندر گوادر وصل کند و عملاً از شهر کاشغر در استان سن کیانگ چین که با افغانستان همسایه است، نقطه غربی چین را از طریق افغانستان و پاکستان به دریای عمان و اقیانوس متصل کرده و مشکل ترانزیت کالا را از طریق دریای آزاد به غرب چین به ویژه برای بحث واردات نفت از طریق سه هزار کیلومتر خط لوله احداث شده، برطرف کند. در رابطه با معادن نیز باید گفت که با حضور پررنگ چین در افغانستان و دیگر رقبا به این زودی برنامه‌ای وجود ندارد که سهمی را به ایران اختصاص بدهند.

او با اشاره به کم‌کاری دولت‌های قبلی در ایران نیز گفت: هر چند آمریکا در افغانستان حضور داشت و به ایران اجازه ورود نمی‌داد اما کم‌کاری‌هایی هم از طرف ماسورت گرفت. در حال حاضر هم با حضور چین و با توجه به اینکه هیچ تفاهم‌نامه‌ای هم با چین امضا نکردیم و قرارداد ۲۵ ساله هم تنها در حد حرف ماند و فقط وقت‌کشی کردیم، ایران جایگاهی در افغانستان ندارد، مگر اینکه تغییر سیاستی توسط دولت ایجاد شده و باعث شود که ارتباط با افغانستان و البته با چین نیز بهتر شود. در حال حاضر چین هیچ انگیزه‌ای برای همکاری‌های بزرگ اقتصادی با ایران در چارچوب طرح مبتکرانه کمر بند و جاده BRI ندارد، چون دیگر نیازی به ایران ندارد. از نقش عربستان نیز در افغانستان نباید غافل شد. از آنجا که این کشور نقش فعالی در سیاستگذاری سیاسی و اقتصادی پاکستان دارد، در نتیجه در افغانستان هم نفوذ دارد. او تصریح کرد: با توجه به اینکه سیاستگذاری فعلی طالبان از پاکستان نشأت می‌گیرد می‌توان گفت که نقش عربستان هم پررنگ است. در این بین ایجاد روابط سیاسی و اقتصادی ایران با عربستان حتی می‌تواند برای توسعه روابط سیاسی و اقتصادی با افغانستان موثر باشد.

فرصت‌های مغتنم حوزه معدن افغانستان

در این رابطه رضا دستجردی عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران نیز اظهار کرد: بی‌تردید یکی از دغدغه‌های هر کشور خصوصاً بعد از امنیت ملی تغییر و دگرگونی نظامات سیاسی در مرزهای پیرامونی آن است. کشور ما ایران در حوزه‌های ژئوپلیتیک پیرامونی خویش شامل حوزه آسیای مرکزی، حوزه قفقاز، حوزه غرب، حوزه خلیج فارس و حوزه فلات مرکزی (افغانستان و پاکستان) با فرصت‌ها و تهدیدات قابل توجهی روبه‌رو است. دستجردی با اشاره به حوزه معدن ادامه داد: سهم معدن از اشتغال مستقیم جهانی ۳۰ میلیون نفر است. این بخش از حوزه‌هایی است که باعث اشتغال پایدار متوازن و افراد بومی می‌شود. متوسط ضریب اشتغال غیر مستقیم بخش معدن در جهان، هفت نفر است و از میان حوزه‌های کشاورزی، آموزش، گردشگری و بانکداری بیشترین اشتغال غیر مستقیم را ایجاد می‌کند. سهم معدن از اشتغال مستقیم و غیر مستقیم جهانی حدود ۵/۲ درصد است. عضو هیات مدیره شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران تصریح کرد: در این راستا کشورهای زیادی از جمله چین، آمریکا و روسیه برای بهره‌مندی بیشتر از این خوان گسترده تلاش‌های فراوانی کرده‌اند، اما جمهوری اسلامی ایران به دلایل متعدد از جمله همسایگی، قرابت‌های بالایی فرهنگی و زبانی، نزدیکی به دریا و تجارت ارزنده تخصصی در بخش معدن و صنایع معدنی، در این زمینه نیز دست‌بالا را نسبت به سایر رقبا دارد.

او یادآور شد: تجربه‌های ارزشمند کشور در حوزه معدن، سرمایه عظیمی برای دو کشور دوست و مسلمان و همسایه به شمار می‌رود. شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران و در راس آن سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی در کنار سایر نهادها و سازمان‌ها و بخش‌های فعال دولتی و خصوصی این بخش می‌توانند با ارائه تجارب ارزشمند خویش برای دستیابی مردم افغانستان به این ثروت عظیم و ایجاد اشتغال قابل توجه به یکی از وظایف بزرگ تاریخی، اخلاقی و شرعی خویش عمل کرده و در کنار تحکیم روابط دیرینه، نسبت به تامین و ارتقای امنیت مرزهای شرقی نیز جامه عمل بپوشانند.

مالک بزرگ‌ترین معدن سنگ آهن بکر آسیا

معدن حاجی گک در ولایت بامیان در مرکز این کشور با ذخیره دو میلیارد تن، معدن مس در ولایت لوگر در جنوب افغانستان و معدن زغال‌سنگ در مناطق مرکزی و شمالی افغانستان، معدن طلا در شمال، غرب و جنوب، لیتیوم و بریلیم در ولایت غزنی در جنوب افغانستان، اورانیوم در ولایت هلمند، سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی در ولایت‌های شمال و غرب این کشور و پنج حوزه نفت و گاز در سراسر این کشور شناسایی شده است. در این میان سنگ آهن به تنهایی ۴۶ درصد از ارزش کل ذخایر مواد معدنی افغانستان را شامل می‌شود. معدن حاجی گک نه تنها بزرگ‌ترین معدن سنگ آهن افغانستان بلکه بزرگ‌ترین معدن سنگ آهن بکر آسیا و همین‌طور دومین ذخیره بزرگ سنگ آهن و مواد معدنی دنیاست. این معدن با ذخیره قطعی ۱/۸ میلیارد تن با عیار ۶۲ درصد در ارتفاع ۳۸۰۰ متری و به عبارتی تقریباً در نصف ارتفاع قله اورست قرار گرفته است. این معدن در مرکز افغانستان در استان بامیان در ۲۰۰ کیلومتری غرب کابل به طرف ایران قرار دارد. این ذخیره سنگ آهن در ۱۶ ناحیه مختلف امتداد یافته و شامل پنج کیلومتر طول، ۳۸۰ متر عرض و ۵۵۰ متر عمق است. معدن حاجی گک مقادیر متنابهی ماده معدنی تیوبوم دارد که در ساخت فولاد

فوق‌هادی از آن استفاده می‌شود. نزدیکی معادن زغال‌سنگ کک شو و سنگ آهن در شاباشاک و در منطقه دارالسوف به معدن حاجی گک، توجیه اقتصادی تاسیس کارخانجات فولاد جهت کمک به توسعه اقتصادی آینده افغانستان را دو چندان می‌کند.

بهره‌برداری توسط کنسرسیوم هندی

بر اساس قرارداد همکاری که بین دولت افغانستان و کنسرسیوم هندی به رهبری شرکت SAIL که در سال ۲۰۱۲ امضا شد، هفت عضو این کنسرسیوم که تحت نام AFISCO (کنسرسیوم آهن و فولاد افغانستان) شناخته می‌شوند، عملیات استخراج و بهره‌برداری از سه معدن از چهار معدن سنگ آهن حاجی گک را طی مناقصه‌ای به عهده گرفتند. البته در مناقصه انجام شده در ماه نوامبر ۲۰۱۱ جهت استخراج و بهره‌برداری از معدن سنگ آهن حاجی گک، شرکت‌های سنگ آهن گل‌گهر و بهین صنعت دیبانی از ایران حضور داشتند. دیگر پروژه‌ای که توسط سرمایه‌گذاران خارجی در افغانستان اجرا شده، پروژه مس عینک با ذخیره ۱۱/۳ میلیون تن است که با سرمایه‌گذاری چهار میلیارد دلار توسط شرکت دولتی چینی به نام Metallurgical Corporation of China از سال ۲۰۰۷ اجرا شد، معدن مس عینک در ۴۰ کیلومتری جنوب شرق کابل قرار گرفته و بزرگ‌ترین ذخیره مس افغانستان است. همچنین معدن شماره ۴ سنگ آهن حاجی گک با سرمایه‌گذاری ۳/۸ میلیارد دلار به شرکت کانادایی KILOGOLD MINES واگذار شد. هندوستان از مدت‌ها قبل پروژه‌های متعددی در افغانستان به دست گرفته است. از جمله نیروگاه برق آبی، خطوط انتقال نیرو، جاده‌سازی، صنایع، مخابرات، اینترنت، رادیو و تلویزیون و ساختمان‌سازی.

معدن غنی در دست طالبان

در رابطه با معادن افغانستان و حضور طالبان سجاد غرقی عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی تهران گفت: طالبان بر منابع غنی معدنی افغانستان چیره شده و اگرچه تاپیش از این نیز بخشی از آن را در تصاحب خود قرار داده و با آن گذران می‌کرد، اما اکنون اختیار کامل این معدن در دست او است. وی افزود: افغانستان دارای معادن غنی است که طیف گسترده‌ای از عناصر معدنی را در بر می‌گیرد، اما آنچه بیش از همه در معادن افغانستان زبان زد بوده و سرآمد است، ذخایر غنی مس، لیتیوم و تالک است، ضمن اینکه معدن غنی سنگ آهن و گچ نیز در حد قابل توجهی در اختیار این کشور قرار دارد. غرقی با بیان اینکه افغانستان معادن غنی تالک را در اختیار دارد که مصارف مختلفی داشته و مهم‌ترین آن پودرهای بهداشتی است، گفت: هم‌اکنون تالک از طریق پاکستان ترانزیت می‌شود. وی به ذخایر معدنی غنی سنگ‌های ساختمانی اشاره و اظهار کرد: بر اساس گزارشات بین‌المللی ارزش ذخایر کشف شده افغانستان سه تریلیون دلار است، ضمن اینکه لیتیوم نیز جزو ذخایر خوب افغانستان به شمار می‌رود که نمونه آن، در آمریکای جنوبی و بولیوی موجود است. عضو هیات مدیره انجمن سنگ آهن ایران خاطر نشان کرد: افغانستان ذخایر غنی مس را هم در جنوب کابل دارد، ضمن اینکه باید به این ذخایر سنگ‌های یاقوت سبز و یاقوت قرمز را هم اضافه کرد. وی افزود: هم‌اکنون بخشی از این معادن، در حال استخراج هستند؛ اما بخش عمده‌ای از این ذخایر از مبادی رسمی صادر نمی‌شوند؛ اما بر اساس تخمین‌های بین‌المللی، دستکم سالانه معادل ۲۰ تا ۲۵ میلیون دلار از معادن این کشور مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد که البته به شیوه اصولی نیست و باید دید که طالبان در این حوزه چه موضعی را اتخاذ می‌کنند. غرقی گفت: مجموعه‌های مختلف معدنی افغانستان از سوی شعب مختلف طالبان، داعش و القاعده در حال استخراج است.

دعوت طالبان از کره جنوبی برای استخراج معادن

خبر جالب توجه اینکه چندی پیش طالبان اعلام کرد که افغانستان و کره جنوبی می‌توانند به

افغانستان با میلیاردها تن ذخایر معدنی

گنج‌های خوابیده در زیر خاک

دکتر سید جلال ابراهیمی / مدیر کمیته معدن اتاق ایران و ترکیه

نه در دوره استیلای روس‌ها تعیین در زمان زرنال ترکیه و حزب پرچم و نه در دوره حامد کرزای و نه در دوره اشرف غنی یعنی حضور نظامی آمریکا، هیچ‌گونه اقدامی در جهت استخراج و فرآوری و ذخایر معدنی به عمل نیامد.

این سرزمین پای هندوکش که تمام حرکات دوران‌های زمین‌شناسی را گذرانده و حرکات کوهزایی هندوکش را در زمین‌شناسی و دره‌های خیبر را در تاریخ ژئوتکتونیکی خود دارد، به خاطر عدم ثبات سیاسی نه توانست سرمایه‌های خارجی را به بخش معدن جلب کند و نه دولت‌های بی‌ثبات توجهی خاص به این مهم کردند. چندی پیش دوست افغانی که فارغ‌التحصیل دانشگاه تهران بود عکس‌هایی از معادن لعل و سنگ‌های قیمتی فرستاد که به علت انفجار غیر علمی و کاملاً دستی، همه آنها خرد شده بود.

فقط می‌توانستند از چندین کیلو از آنها چند دانه درشت قابل استفاده برای تراش استفاده کنند. در میان معادن افغان می‌توان به معادن فیروزه و معادن سنگ جنبی چینی اشاره کرد که قابلیت صادرات دارد هم اکنون بیشتر توسط ترک‌ها و همچنین تجار سنگ ایرانی به بازارهای اروپا و آمریکا می‌شود. نبود ماشین‌آلات معدن‌کاوی، عدم حضور مهندسی‌ن در حوزه اکتشاف، نبود امکانات برای فرآوری بعد از استخراج، عدم امنیت در حوزه‌های معدنی خود عامل دیگری برای عدم توسعه صنعت معدن در افغانستان است.

از سوی دیگر عدم وجود و یا تربیت نیروی متخصص و مهندسی‌ن در حوزه کانسارها و در گروه‌های کاری اکتشاف، استخراج، فرآوری و تربیت تکنیسی‌ن‌های ماشین‌آلات و دستگاه‌های حفاری و ماشین‌آلات سنگین خود عامل دیگری است که هر سرمایه‌گذار چه دولتی، چه بخش خصوصی باید نسبت به تأمین آن هم اقدام کند.

✱ وجود معادن پر ذخیره مس در مناطق چراغانی، پنجشیر، سرخ‌منار و حوزه قندهار با ذخایر عظیم ۵ میلیون تنی و معادن سرب در مناطق هرات، بدخشان و بی‌بی‌گوهر.

✱ معادن آهن که از حیث پر عیاری (کمیت و کیفیت) سرآمد در آسیاست با عیار میانگین ۶۲ درصد آهن که در جهان بی‌نظیر است در بامیان، قندهار، هرات، ازگان، آهن کوه قندهار و معادن آهن در دره‌های پنجشیر و دهه‌ها معادن دیگر که اغلب با ذخایر بالای میلیارد تن باید هر سرمایه‌گذار و هر کشور را به خود جلب و جذب کند.

تحقیقاتی که انجام شده در حوزه بدخشان، قندهار، زابل و جود طلا با ذخایر بالا ثبت شده است. در این میان باید از سنگ‌های قیمتی لعل، یاقوت، زمرد و لاجورد نام برد؛ معادن سرب و روی و زغال‌سنگ که ذخایر اثبات شده آن تا ۴۰۰ میلیون تن گزارش شده است. معادن دیگر پر ارزش افغانستان، اورانیوم، کروم، نیکل، قلع، جیوه، تنکستن و منگنز است.

با اینکه بعضی از معادن توسط کشورهای دیگر در حال استخراج است ولی بیشترین آنها دست نخورده هستند. حضور روس‌ها، آمریکایی‌ها، گروه پیمان ناتو کشورهای اتحادیه اروپا در آنجا بیشتر برای بهره‌برداری از منابع سرشار معدنی و بهره‌گیری از ثروت سرشار و گنج‌های غنی معدنی افغانستان بوده است.

هم اکنون بهترین فرصت برای معدن‌داران، سرمایه‌گذاران حوزه معدن بالاخص حضور ایمیدرو و شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های معدنی تأمین و گروه‌های شناخته شده معدن و معدن‌کاو پر سابقه و خانه معدن ایران است که به این مهم بپردازند.

صورت مشترک از حوزه‌های معدنی بکر این کشور بهره‌برند. این اظهارات از سوی طالبان در حالی مطرح شده که این گروه شبه‌نظامی به دنبال تقویت روابط اقتصادی خود با کره جنوبی است که در حوزه صنعت الکترونیکی اعتباری دارد.

عبدالقهار بلخی سخنگوی انگلیسی‌زبان طالبان و عضو کمیسیون فرهنگی این گروه شبه‌نظامی در گفت‌وگویی با یونپاپ کره جنوبی گفت: افغانستان منابع معدنی بکری دارد. کره جنوبی به عنوان سازنده پیشرو جهانی در حوزه الکترونیک می‌تواند با ما در صنعت معدن همکاری کند. ما می‌توانیم به عنوان کریدور اقتصادی، کره جنوبی و کشورهای آسیای میانه را به یکدیگر متصل کنیم.

در همین حال، وزیر خارجه کره جنوبی نیز گفت: در ۲۰ سال گذشته، کره جنوبی پروژه‌های مختلف بشر دوستانه‌ای را از جمله ساخت یک بیمارستان در افغانستان انجام داده است. تعدادی از افغان‌ها در این پروژه‌ها حضور داشته‌اند. دولت سئول در حال بررسی راه‌های مختلف برای تأمین امنیت افغان‌هایی است که به کره جنوبی کمک کرده‌اند.

با توجه به اینکه افغانستان معادن غنی‌ای دارد و ارزش معادن و ذخایر این کشور به سه هزار میلیارد دلار یا سه تریلیون دلار می‌رسد، امروز ثروت زیادی در دستان گروهک طالبان قرار گرفته است. باید دید که قدرت‌های بزرگ و کشورهای منطقه چه سیاستی را در این کشور پیاده خواهند کرد. در حال حاضر با حضور پررنگ چین در افغانستان می‌توان گفت که ایران جایگاهی در افغانستان ندارد، مگر اینکه تغییر سیاستی توسط دولت ایجاد شده و باعث شود که ارتباط با افغانستان و البته با چین بهتر شود.

/جهان صنعت

تحولات اخیر افغانستان و ناآرامی های این کشور، بر بخش های مختلف اقتصادی ایران به ویژه خراسان رضوی به عنوان استانی هم مرز با این کشور هم تاثیر گذاشته است؛ از مقوله صادرات و ترانزیت گرفته تا فعالیت های فنی و مهندسی و کار شرکت های ایرانی تاسیس شده در افغانستان و... همه و همه از وضعیت کنونی افغانستان تاثیر پذیرفته و برخی از این امور معلق و بلا تکلیف مانده اند.

در شماره های پیشین به تاثیر وضعیت کنونی افغانستان در مقوله های صادرات و واردات و ترانزیت پرداختیم و از ملزومات برقراری ارتباط تجاری با افغانستان آینده از زبان کارشناسان نوشتیم؛ این بار قرار است تاثیر تغییر شرایط سیاسی و حاکمیت طالبان در افغانستان را بر وضعیت فعالیت شرکت های فنی و مهندسی خراسان رضوی بررسی کنیم؛ شرکت هایی که به خاطر این تغییرات بلا تکلیف هستند. به خاطر اتفاقات رخ داده در دو ماه اخیر در خاک افغانستان، بسیاری از پروژه هایی که شرکت های ایرانی مجری آنها بوده اند، در حال حاضر نیمه تمام باقی مانده است. این وضعیت، هزینه های سربار و مضاعفی را برای شرکت ها به وجود آورده و فعالان این حوزه معتقدند برای جلوگیری از زیان بیشتر، باید هر چه سریع تر برای این موضوع تدبیر اندیشی شود.

عمده شرکت های خدمات فنی و مهندسی فعال خراسان رضوی در افغانستان، در حوزه های انرژی، راه، ساختمان، پروژه های آموزش و پژوهش و مشاوره مدیریت فعال بودند. پیش از روی کار آمدن طالبان، بعضی از پروژه ها در حال انجام و برخی نیز تقریباً پایان یافته بودند و فقط وصول وجوه آنها باقی مانده بود؛ اما با تغییرات ایجاد شده در افغانستان، صدمه بزرگی به واحدهای فنی و مهندسی فعال در این کشور وارد شد و مساله مهم تر اینکه در حال حاضر چشم اندازی هم برای حل این موضوع و آینده این شرکت ها وجود ندارد. تاکنون بخش زیادی از برق و گاز افغانستان از طریق ایران تامین شده و بخش بزرگی از تجهیزات و تاسیسات نگهداری مربوط به این حوزه نیز توسط شرکت های ایرانی ارائه می شده؛ اما ممکن است در صورتی که مدیریت صحیحی در این زمینه اتفاق نیفتد، این ظرفیت در اختیار دیگر کشورها که ارتباط بهتری با طالبان دارند، قرار گیرد.

خروج نیروی انسانی شرکت های فنی و مهندسی

با روی کار آمدن طالبان، عملاً ارتباط دستگاه دیپلماسی افغانستان با سایر کشورها قطع شده است. به گفته محسن خندان دل، رئیس کمیسیون صادرات خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی مشهد، بعد از تغییرات سیاسی در افغانستان، کشور ما به سرعت شرکت های فنی و مهندسی فعال را از افغانستان خارج و دستور برگشت به ایران را صادر کرد. البته نکته اینجاست که بخش بزرگی از

ماشین آلات، تجهیزات و سایر ملزومات پروژه ها در افغانستان باقی مانده و عملاً فقط نیروی انسانی از آن کشور خارج شده است. البته با گذشت بیش از یک ماه از روی کار آمدن طالبان در افغانستان، هنوز شاهد هستیم واحدهای فنی و مهندسی نیروی کار خود را برای تداوم حیات حفظ کرده اند؛ اما عملکرد مطلوبی در این حوزه از سوی مسوولان ایرانی شاهد نیستیم.

اما مساله فقط به همینجا ختم نمی شود؛ بلکه مشکل و چالش بزرگ تر، مطالبات مجری پروژه ها از کارفرماست؛ که در صورت ایفا نشدن تعهدات آسیب بزرگی به شرکت های فنی و مهندسی وارد می شود.

خندان دل در این باره می گوید: متأسفانه در این حوزه هیچ چشم اندازی برای آینده متصور نیستیم. در گذشته بسیاری از پروژه های ایرانی توسط حامیان خارجی دولت افغانستان تامین اعتبار می شد که در حال حاضر تمامی این راه ها مسدود شده و آن چنان که مشهود است، تمامی دارایی های نقدی افغانستان فعلاً بلوکه شده است. لذا این کشور هیچ نقدینگی

در حالی است که مابقی کشورها خود را درگیر مسائل این چینی نکرده‌اند. برای مثال، ترکیه در افغانستان بسیار فعال شده و به دلیل سقوط ارزش لیر، به دنبال آن است که با ورود به حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی افغانستان، بخش بزرگی از مشکلات اقتصادی خود را جبران کند. چین نیز در افغانستان بسیار فعال شده و در بخش‌های مختلف اظهار آمادگی کرده است.

حمید بابازاده، رئیس هیات مدیره اتحادیه صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی خراسان رضوی هم در این باره تاکید می‌کند: ساختار دولتی ایران در گام اول باید رویکرد خود را نسبت به تغییر و تحولات سیاسی در افغانستان مشخص کند تا براساس این رویکرد بتوان عوامل تاثیرگذار از جمله اخذ پروژه‌ها، بودجه‌های مرتبط، همچنین اخذ ضمانت‌نامه‌های بانکی، مشکلات نقل و انتقال ارزی و موضوعات امنیتی را حل کرد. در این میان، دستگاه دیپلماسی ایران نقش بسیار مهمی داشته که باید براساس نگرش اقتصادی و با همکاری و همفکری متخصصان و تشکل‌های صادراتی مرتبط اهداف و برنامه‌های اجرایی خود را پیاده‌سازی کند.

کشورها به دنبال افزایش فعالیت در افغانستان و ایران درگیر تشکیل کارگروه!

در شماره‌های پیشین به معادن بسیار غنی افغانستان و ظرفیتی که در این زمینه در این کشور برای سرمایه‌گذاری و ارتباط اقتصادی وجود دارد، اشاره کردیم. بی‌شک، یک پای ماجر در این حوزه، شرکت‌های فنی و مهندسی به عنوان مجری کار هستند. افغانستان به واسطه فقر شدید صنعتی و علمی، تاکنون قادر به بهره‌برداری از معادن بسیار غنی خود نبوده و امروز چینی‌ها در این حوزه بسیار فعال شده‌اند. به گفته کارشناسان، روس‌ها نیز در حوزه امنیت و آموزش افغانستان ورود کرده‌اند و نکته قابل توجه آن است که روس‌ها براساس منابع و مراجع علمی خود نیروی انسانی افغان را آموزش می‌دهند و این مهم قطعا وابستگی آینده افغانستان را به روسیه تضمین می‌کند.

فعالان عرصه فنی و مهندسی معتقدند در وضعیتی که اغلب کشورها چشم به اوضاع افغانستان دوخته‌اند و به دنبال افزایش سهم خود در اقتصاد این کشور هستند، ایران درگیر جلسات و کارگروه‌هاست و هنوز برنامه مدونی برای ارتباط با افغانستان در آینده ندارد. این وضعیت قطعا به از بین رفتن موقعیت‌های پیش روی شرکت‌های فنی و مهندسی ایران هم خواهد انجامید.

خندان دل به استفاده کشورهای همسایه از فرصت موجود در افغانستان اشاره و تصریح

ندارد و ارتباطات مالی و بانکی اش قطع است و این مسائل مشکلات عدیده‌ای را برای مجریان فنی و مهندسی در افغانستان به وجود آورده است.

در این میان، راه حلی هم برای جبران خسارت شرکت‌های فنی و مهندسی وجود دارد؛ تمامی قراردادهای دارای بندی تحت عنوان «فورس ماژور» هستند، شرایط «فورس ماژور» نیز یک معاهده بین‌المللی است و مقوله‌هایی مانند سیل، زلزله، جنگ و ... را شامل می‌شود. به گفته خندان دل، امروز پیمانکاران ایرانی در افغانستان تابع شرایط فورس ماژور هستند؛ اتفاق ناخواسته‌ای برای مجری و کارفرما به وجود آمده است که در این شرایط مجری بیش از کارفرما متضرر شده است. لذا دولت موظف است تحت چنین شرایطی از طریق صندوق‌های بیمه و منابع حمایتی در حوزه پروژه‌های فنی و مهندسی به مجریان پروژه‌ها کمک کند.

ضعف دیپلماسی در حمایت از شرکت‌های فنی و مهندسی

فعالان اقتصادی در سال‌های اخیر بارها از اقتصاد سیاست‌زده ایران و تاثیر منفی این رویکرد گلایه کرده‌اند. رئیس کمیسیون خدمات فنی و مهندسی اتاق مشهد هم به تاثیر این رویکرد در رونق نگرفتن فعالیت‌های اقتصادی در دیگر کشورها اشاره و ابراز می‌کند: از آنجا که رایزن‌های اقتصادی دستگاه دیپلماسی به شکل کارشناسی در حوزه‌های مختلف فعال نیستند، معمولا حمایت‌های لازم از واحدهای فنی و مهندسی صورت نگرفته است. این در حالی است که واحدهای فنی و مهندسی کشورهای دیگر به طور شخصی به عرصه بین‌المللی وارد می‌شوند و حمایت‌های لازم را از سوی دولت‌های خود دارند.

خندان دل از رویکرد دولت ایران نسبت به حاکمیت در افغانستان انتقاد می‌کند. او معتقد است مسوولان ایران به دنبال آن هستند که نظامی همه شمول در افغانستان حاکم شود و دولت طالبان فراجحی و متشکل از قومیت‌های مختلف باشد، این

متاسفانه در این حوزه هیچ چشم اندازی برای آینده متصور نیستیم. در گذشته بسیاری از پروژه های ایرانی توسط حامیان خارجی دولت افغانستان تامین اعتبار می شد که در حال حاضر تمامی این راه ها مسدود شده و آن چنان که مشهود است، تمامی دارایی های نقدی افغانستان فعلا بلوکه شده است. لذا این کشور هیچ نقدینگی ندارد و ارتباطات مالی و بانکی اش قطع است و این مسائل مشکلات عدیده ای را برای مجریان فنی و مهندسی در افغانستان به وجود آورده است.

می کند: نکته مهم آن که عربستان ارتباطات اقتصادی خود را با افغانستان قطع نخواهد کرد و حمایت های مالی از این کشور را ادامه می دهد. قطر نیز نخستین کشوری بود که هیأت دیپلماتیک به این کشور اعزام کرد. هر چند که این کشور خود صاحب صنعت و علم نیست اما متمول است و قطعا پروژه های افغانستان را به عنوان پیمانکار دست اول دریافت می کند و سپس نیروی انسانی ایرانی را به عنوان پیمانکار دست دوم وارد پروژه ها خواهد کرد.

رئیس کمیسیون صادرات خدمات فنی و مهندسی خراسان رضوی اضافه می کند: پاکستان نیز دارای منابع مهندسی پذیرفتنی است و به واسطه نزدیکی به افغانستان می تواند فعال تر از گذشته باشد. این در حالی است که ایران از این جنبه ها بسیار غافل مانده و هنوز نتوانسته برنامه و استراتژی طراحی کند. هر چند که صحبت از ایجاد میز افغانستان و معاونت آن و کارگروه های متعدد در دستگاه های اجرایی به میان آمده است؛ اما تاکنون خروجی آن مشهود نبوده است. این در حالی است که ما به شدت نیازمند اخذ تصمیمات ضرب العجلی برای تقویت جایگاه و پایگاه آینده پروژه های فنی و مهندسی در کشور افغانستان هستیم.

فرصت های از دست رفته ایرانی ها در بازار فناوری اطلاعات افغانستان

سید حسن هاشمی، رئیس سازمان نظام صنفی رایانه ای کشور هم درباره بازار

فناوری اطلاعات افغانستان و فرصت های موجود در آن به «دنیای اقتصاد» می گوید: بازار فناوری اطلاعات افغانستان، بازار چندان بزرگی نیست اما همین ظرفیت اندک هم فرصت خوبی برای سرمایه گذاری و صادرات خدمات است که متاسفانه به جای ما که کشور هم مرز و هم زبان مردم افغانستان هستیم، کشورهایی مثل آلمان، کانادا، هند و پاکستان آن را به دست آورده اند. در حوزه زیر ساخت های تجارت الکترونیک و میزبانی وب، از یک سو به دلایلی همچون کندی سرعت شبکه های ارتباطی ما و از سوی دیگر به دلیل عدم تمرکز شرکت های ایرانی در بازار افغانستان، سرویس دهندگان آلمانی و کانادایی، با واسطه گری افغانستانی های دو تابعیتی، وارد این بازار شده و از بستر موجود استفاده کرده اند. در حوزه نرم افزار های کاربردی هم شرکت های هندی و پاکستانی با ایجاد دفتر نمایندگی و حضور فیزیکی خود توانسته اند بازار افغانستان را قبضه کنند و متاسفانه شرکت های ایرانی در این حوزه هم دستاورد قابل توجه ای نداشته اند.

«طی سال های اخیر و وقتی افغانستان از ثبات سیاسی نسبی برخوردار بود، ما نتوانستیم از ظرفیت توسعه خدمات فنی و مهندسی به این کشور استفاده کنیم و طبیعتا با اتفاقات سیاسی اخیر در این کشور، شرایط دشوار تر هم شده است.» هاشمی با بیان این نکته تاکید می کند: ابتدا باید منتظر تعیین تکلیف مباحث سیاسی در این کشور بود و پس از آن برای توسعه همکاری ها در حوزه های مثل خدمات مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات تصمیم گیری کرد. در صورتی که دولت رسمی و قانونی افغانستان کار خود را آغاز کند و امکان تعاملات اقتصادی دو جانبه با سایر کشور ها را داشته باشد، می شود برای توسعه همکاری ها در حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی به ویژه در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز برنامه ریزی کرد.

اهمیت بستر سازی برای تبادلات مالی و تضامین بانکی

کارشناسان معتقدند چه در مورد افغانستان و چه در مورد سایر کشورهای مقصد صادرات خدمات فنی و مهندسی، اولین و مهم ترین اقدام دولت، ایجاد بستر مناسب تبادلات مالی و ارائه تضامین بانکی است که شرکت های ما به آن نیاز دارند.

رئیس سازمان نظام صنفی رایانه ای کشور در این باره می گوید: طبیعتا در شرایطی که شرکت های ما برای عقد قرارداد با شرکت های همکار در دیگر کشور ها، از ابتدایی ترین امکانات و بستر های تبادلات مالی بهره مند نیستند، نمی توان انتظار داشت تحولی در حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی اتفاق بیفتد. طی سال های گذشته اکثر صادرات این خدمات با اتکا به توان بخش خصوصی و استفاده از تجربه آن ها در حوزه تبادلات مالی انجام شده و آن ها با تلاش و پیگیری خود توانسته اند راه هایی برای همکاری های بین المللی پیدا کنند، در صورتی که اگر از حمایت دولتی در این زمینه برخوردار باشند مطمئنا میزان همکاری های بین المللی خود را افزایش خواهند داد. بنابراین اگر بانک مرکزی، وزارت اقتصاد و وزارت امور خارجه، بستر لازم برای توسعه همکاری های بخش خصوصی با شرکت های همکار در سایر کشور ها از جمله افغانستان را فراهم کنند، مطمئنا شاهد رشد سهم صادرات این خدمات و ارزآوری آن خواهیم بود.

طبق گفته های کارشناسان و فعالان حوزه خدمات فنی و مهندسی، توسعه فعالیت شرکت های ایرانی در افغانستان و دیگر کشور ها، مستلزم دیپلماسی قوی برای استفاده از موقعیت های موجود است؛ همچنین، فعالیت در این عرصه نیازمند بهبود وضعیت تبادل مالی و انتقال ارز، شناسایی دقیق موقعیت های موجود و استفاده از ظرفیت ها براساس توانایی شرکت های ایرانی است. برنامه ریزی در این زمینه ها نیازمند سرعت عمل از سوی مسوولان است؛ زیرا همین حالا هم، بسیاری از فرصت ها از دست رفته است. «دست ما کوتاه ماند و خرما بر نخیل!»

غلامحسین شافعی در نشست هیأت نمایندگان اتاق مشهد نمی توان به خام فروشی و منابع فروشی تحت عنوان «صادرات» افتخار کرد

سلاخی مستمر تولید

تکثیر بزرگ

به مردم، پیمانکاران، فعالان بخش خصوصی و... بازمی گرداند و این سیاست رابه سیاست انقباضی مالی بدل می کند. البته انتشار اوراق در صورتی معنا دارد که دولت ها در یک بازه زمانی کوتاه با مشکل کسری مواجه باشند. در شرایط اقتصادی ایران که ممکن است دولت، طی چند سال و به طور مستمر با مشکلات اقتصادی و کسری روبه رو باشد، اوراق هم نمی تواند اثرات مطلوبی به جای بگذارد. چرا که به هر حال، اوراق سرسیدی دارند و دولت باید آنها را ۲ الی ۳ سال بعد با سود مطلوب باز خرید کند.

سوم) فروش اموال و املاک دولت، همچنین عرضه سهام شرکت های دولتی در بورس از دیگر روش هایی است که دولت ها از طریق آن می توانند کسری بودجه خود را جبران کنند. اما در این میان راهکاری برای جبران کسری بودجه وجود دارد که از منظر اقتصادی، حتی از استقراض از بانک مرکزی و چاپ اسکناس هم خطرناک تر است و آن اینکه دولت، بانک ها را مجبور کند تا برای جبران کسری اش به او پول بدهند. چرا که این رویکرد، جدای از مشکلاتی که در رشد نقدینگی و... ایجاد می کند، باعث می شود تا تولید به گونه ای دردناک سلاخی شود. دولت سیزدهم ظاهرا از این روش برای جبران کسری بودجه خود بهره برده است. باید توجه داشت که بانک های کشور در حالت عادی هم با مشکل کمبود منابع روبه رو هستند. اینکه دولت آنها را مجبور

موضوع کسری بودجه و راهکارهایی که دولت از طریق آن تلاش می کند تا این کسری را تامین کند، یکی از معادلات جدی پیش روی اقتصاد ایران محسوب می شود. در شرایطی که دولت سیزدهم با افتخار اعلام می کند که استقراضی از بانک مرکزی نداشته و از طریق سیاست های انقباضی پولی، کسری بودجه را تامین کرده، اما اخیرا مشخص شده که دولت سیزدهم به طور غیر مستقیم در حال استقراض از ساختار بانکی کشور است؛ تصمیمی که خطراتی به مراتب دهشتناک تر از استقراض از بانک مرکزی بر جای می گذارد، چرا که استقراض از بانک ها در واقع، تولید کشور رابه مسلخ گاه کسری بودجه می برد. در جریان این یادداشت تحلیلی تلاش می کنم تا نوری به ابعاد پنهان یک چنین تصمیم سازی های اشتباهی بتابانم.

نخست) قبل از هر چیز باید قبول کنیم که در شرایط فعلی کسری بودجه در اقتصاد ایران یک واقعیت عریان است. تحریم های اقتصادی، رکود و... باعث شده تا کسری بودجه، میهمان ناخوانده اقتصاد ایران شود. برای جبران کسری بودجه نیز هیچ راهکار خارق العاده و ابتکاری وجود ندارد، راهکارهایی مشخص و واضح برای جبران کسری بودجه وجود دارد که در همه جای جهان به کار گرفته می شوند. البته برخی اوقات در ایران تصمیمات ناجوانمردانه ای نیز در خصوص جبران کسری بودجه اتخاذ می شود که در سطح جهان، هرگز تجربه نشده است. مثل تصمیمی که سال گذشته برای سوء استفاده از بورس اتخاذ شد و حجم وسیعی از دارایی های خرد مردم بر باد رفت. به جز این تصمیمات ناجوانمردانه، شیوه تامین کسری بودجه هم از نظر تئوریک و هم از منظر تجربی مشخص و امتحان شده است. دولت، یک کسری دارد و با این گمان استقراض می کند که در آینده عایدی و درآمدی خواهد داشت. بدترین شکل جبران کسری بودجه، آن است که دولت از بانک مرکزی استقراض کند و از بانک مرکزی بخواهد که اسکناس چاپ کند. به این رویکرد سیاست پولی انبساطی می گویند. در دوران رکود تورمی، از آنجا که دولت به هیچ عنوان بدهی های خود را به بانک مرکزی پس نمی دهد، این روش باعث توسعه پایه پولی و افزایش تورم می شود. هر زمان هم که روسای بانک مرکزی بخواهند، پیگیر باز پرداخت بدهی دولت شوند، سریع برکنار می شوند و افراد به قربان گو جایگزین می شوند. تحلیلگران این روش را بدترین شکل جبران کسری بودجه می دانند.

دوم) راهکار بعدی دولت ها برای جبران کسری بودجه، فروش اوراق قرضه است. انتشار اوراق در شکل درست خود به این معنا است که دولت به جای بانک ها از مردم و بخش خصوصی استقراض کرده و تعهد دهد که در یک موعد مشخص، دیون خود را پرداخت می کند. از این رویکرد در علوم اقتصادی به نام سیاست انقباضی پولی یاد می کنند. از این طریق نقدینگی موجود در جامعه نیز جمع آوری می شود و تأثیرات نامطلوب تری در شاکله اقتصاد به جای می گذارد و آثار تورمی کمتری دارد. در واقع دولت این پول را برای جبران کسری بودجه اش دریافت می کند، اما این پول را کد باقی نمی ماند، دولت دوباره این پول را در قالب هزینه هایش

ادامه در صفحه ۳۴

اساس این مصوبه همچنین استثناهایی برای رفع تعهد در مورد سه کشور عراق، افغانستان و پاکستان دیده شده است. مصوبه‌ای که از دید وزیر بخش زیادی از قید و بندها را برداشته و در امر تجارت با توجه به شرایط کنونی بسیار راهگشاست؛ هر چند تمام مشکلات کنونی را رفع نمی‌کند.

در این نشست پیش از اینکه وزیر خبر خوش خود را بدهد، فعالان بخش خصوصی از رویه‌های کنونی گلایه کردند و در راستای حل مشکلات خواهان اصلاح رویه‌های کنونی بر پایه اصلاح آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌های پیشین از سوی وزارتخانه‌های صمت، اقتصاد و امور خارجه در راستای توسعه اقتصاد و تجارت کشور شدند، آنها همچنین خواهان تسهیل فرآیند تامین کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای از طریق به حداقل رساندن اسناد و مجوزهای درخواستی وزارتخانه‌های مربوطه شدند. از دید فعالان اقتصادی اکنون حوزه تجارت ملوک الطوائفی اداره می‌شود. به گفته آنها حوزه تجارت نیازمند متولی واحد است و باید اختیارات سازمان توسعه تجارت به آن باز گردد. در این نشست فعالان اقتصادی از دغدغه خود در خصوص استرداد مالیات ارزش افزوده سخن گفتند. همچنین از هدفمند نبودن سیاست‌های صادراتی،

متولیان تجاری از حذف دو سرعت گیر صادراتی خبر دادند. در نشست هم‌اندیشی وزیر صمت با روسای اتاق‌های سراسر کشور از مصوبه جدید معاونت اقتصادی رئیس‌جمهور رونمایی شد که بر اساس آن استرداد مالیات ارزش افزوده صادرکنندگان و همچنین واردات بدون سقف و سابقه برای صادرکنندگانی که مواد اولیه وارد می‌کنند، تعیین تکلیف شده است.

چند روز پیش سیدرضا فاطمی امین وزیر صمت اعلام کرد، خبر خوشی را روز شنبه هفته جاری به صادرکنندگان خواهد داد. وعده‌ای که روز گذشته در نشست هم‌اندیشی روسای اتاق‌های بازرگانی و جمعی از صادرکنندگان با مقامات وزارت صمت به آن جامه عمل پوشاند و خبر از مصوبه‌ای داد که از سوی معاونت اقتصادی رئیس‌جمهور ابلاغ شده است؛ مصوبه ۲۶ ماده‌ای که درباره توسعه صادرات و مدیریت واردات است. بر اساس این مصوبه دو چالش بزرگ صادرکنندگان از پیش پای آنها برداشته شد؛ سقف و سابقه واردات مواد اولیه حذف و بازگشت بدون قید و شرط مالیات ارزش افزوده بدون محدودیت مصوب شده است.

علاوه بر این، گسترش رویه‌های تجاری و تهاثر و تسهیل رویه واردات اعتباری برای تولید در دستور کار قرار گرفته است. بر

عدم پابندی به برنامه‌های مصوب و ضعف نهاد حقوق مالکیت نیز گلايه کردند. در این نشست وزیر در واکنش به اظهارات فعالان اقتصادی از صادرکنندگان خواست بر مبنای اولویت‌های صادراتی تعیین شده به صورت مشخص ظرفیت‌ها و الزامات مورد نیاز خود را اعلام کنند تا بر مبنای آن وعده رشد صادراتی وی محقق شود. در این نشست نمایندگان مجلس نیز در حمایت از بخش خصوصی از دولت خواستند در راستای تسهیل صادرات هر قانونی نیاز است اعلام کنند تا مجلس اصلاح یا تصویب کند.

پتانسیل صادرات ۱۰۰ میلیارد دلاری

علیرضا پیمان پاک، رئیس کل سازمان تجارت ایران در نشست هم‌اندیشی روسای اتاق‌های بازرگانی و جمعی از صادرکنندگان و مراسم بازگشایی مجازی پاریون جمهوری اسلامی ایران در اکسپو ۲۰۲۰، گفت: در مجموعه سازمان توسعه تجارت ارتباط دوسویه با رویکرد تجارب آرا با استفاده از نظرات بخش خصوصی و صادرکنندگان را دنبال می‌کنیم تا سیاست‌های توسعه تجارتی را بتوانیم محقق کنیم. معاون وزیر صمت با بیان اینکه افزایش صادرات کشورمان به میزان ۳۵ میلیارد دلار در افق ۱۴۰۴ هدف گذاری شده است، تاکید کرد: این هدف گذاری با تاکید بر صادرات غیرنفتی، تعامل با کشورهای همسایه، اصلاح پارامترهای صادراتی، هماهنگی سیاست‌های ارزی و صادراتی و همچنین تکمیل زنجیره‌های صادراتی و ارزش افزوده مورد تاکید است. وی با اشاره به اینکه کشورهای صادراتی به اولویت‌های اول و دوم تقسیم شده‌اند، ادامه داد: تمام تمرکز برای بسیج منابع روی کشورهای اولویت اول است که این کشورها شامل کشورهای همسایه و کشورهایمانند هند و چین است. پیمان پاک همچنین تصریح کرد: پتانسیل صادرات حداقل ۱۰۰ میلیارد دلاری به کشورهای هدف را داریم. وی همچنین تسهیل تجاری، شبکه توزیع و بازاریابی و سازوکارهای مالی را از محورهای مهم هدف گذاری صادراتی عنوان کرد و گفت: این موارد در واقع الزامات لازم برای رفع چالش‌ها و تبدیل نقاط ضعف به قدرت هستند.

رویه‌های مخرب اصلاح شود

در این نشست، رئیس اتاق ایران با

نقد شرایط کنونی خواهان اصلاح رویه‌های تجاری کشور شد. غلامحسین شافعی گفت: صادرکنندگان در این سال‌ها نه تنها نتوانستند از فرصت افزایش نرخ ارز برای توسعه صادرات استفاده کنند حتی به خیانت هم متهم شدند. حال با تغییر دولت امیدوارم این اعتماد از دست رفته دوباره بازگردد. شافعی پیشنهاد داد: در شرایط فعلی صادرات را باید اولویت حرکت‌های اقتصادی قرار دهیم. به این منظور باید وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، امور خارجه و اقتصاد تمام آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مانع در برابر صادرات را ظرف ۶ ماه با همکاری بخش خصوصی متوقف کنند تا صادرات تسهیل شود. بر اساس اظهارات شافعی، لازم است فرآیند تامین کالاهای واسطه‌ای، مواد اولیه و سرمایه‌ای با حداقل اسناد و مجوز از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی، بانک مرکزی، گمرک و سازمان ملی استاندارد دنبال شود. متأسفانه در حال حاضر هر کدام از این وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها به صورت مجزا و ناهماهنگ با یکدیگر عمل می‌کنند. رئیس پارلمان بخش خصوصی کشور صادرات خدمات فنی-مهندسی را نیز به عنوان یکی از ظرفیت‌های مهم و اساسی کشور نام برد که باید برای توسعه آن فکری کرد. به گفته وی، در حال حاضر فعالان این عرصه برای انعقاد قراردادها خود مشکل دارند. بنابراین باید وزارت اقتصاد لزوم دریافت وثیقه را برای شرکت‌های معتبر حذف کند تا راهگشای توسعه صادرات این بخش شود. شافعی همچنین به تجربه موفق برنامه سوم توسعه و لغو موضوع ممنوعیت صادرات اشاره و تاکید کرد: اگر ممنوعیت صادرات را حذف نکنیم، بسیاری از اهداف و برنامه‌های سازمان توسعه تجارت محقق نخواهد شد. اینکه دولت به یکباره صادرات محصولات را ممنوع می‌کند خیانت به فعالان اقتصادی است که سال‌ها برای برندسازی در یک بازار تلاش کرده‌اند. برای بهبود وضعیت کشور دولت باید برای ۴ سال صادرات هیچ نوع کالایی را ممنوع نکند. وی با بیان این مطلب که از نظر موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد در مقایسه با کشورهای اطراف شرایط بدی داریم، تاکید کرد: درست است که از این منظر شرایط مناسبی نداریم؛ اما موافقت‌نامه‌ای هم با ترکیه بسته بودیم که بسیار نامناسب بود و با قرارداد ترکمنچای تفاوتی نداشت. رئیس اتاق ایران از دولت خواست تا در نشست کمیسیون‌های مشترک و هیات‌های اعزامی از بخش خصوصی حضور داشته باشند. شافعی تقویت جایگاه سازمان توسعه تجارت به گونه‌ای که بتواند مانند سال‌های قبل، مأموریت‌های خود را به جد دنبال کند، ضروری خواند.

ضرورت ثبات دستورالعمل‌های تجاری

محمد رضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، اولین مطالبه صادرکنندگان را ایجاد ثبات در دستورالعمل‌ها دانست و تغییرات در تصمیمات و بخشنامه‌ها را یکی از موانع جدی در برابر صادرات عنوان کرد. به اعتقاد این نماینده مجلس، انطباق یک فعالیت اقتصادی با ۱۷ بخشنامه که در طول سال از سوی یک نهاد ابلاغ می‌شود، بسیار چالش برانگیز است. بنابراین ایجاد ثبات در این حوزه ضرورت بالایی دارد.

او تعیین تکلیف صادرکنندگان خوشنامی که به دلیل نبود ضابطه مشخص برای تعهدات

و شرط مالیات ارزش افزوده دیده شده است؛ ضمن اینکه سقف و سابقه برای صادر کنندگانی که برای مواد اولیه خود اقدام می کنند برداشته شد. نیازی افزود: گسترش رویه های تجاری و تهاوت در این دستورالعمل پرداخته شده و توصیه های خوبی در این رابطه داده شده است. وی افزود: رویه واردات اعتباری برای تولید تسهیل شده و بانک مرکزی باید تسهیل گری کند.

هدف گذاری صادراتی تا آخر ۱۴۰۰

وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در این نشست با اشاره به اینکه امسال صادرات کشورمان حداقل باید به ۴۰ میلیارد دلار برسد و در ۶ ماهه دوم امسال پنج میلیارد دلار بیش از مدت مشابه سال قبل باید صادرات داشته باشیم، اعلام کرد: در راستای توسعه صادرات مصوبه بسیار خوبی با هماهنگی معاونت اقتصادی رئیس جمهور ابلاغ شده که بسیار راهگشاست، در این مصوبه بخش قابل توجهی از قید و بندها بخصوص در حوزه تهاوت برداشته شده است، در زمینه بازگشت مالیات ارزش افزوده اتفاقات خوبی افتاده است و ان شاء الله تعهدات ارزی را سال دیگر نباید داشته باشیم. فاطمی امین همچنین در خصوص موضوع رتبه بندی صادراتی گفت: اولویت های کالایی در قاعده گذاری باید مدنظر قرار بگیرد، ثبت سوابق را برمی داریم و صادر کننده نمونه بر این مبنا نمونه است که چه نوع کالایی را به کدام کشور اولویت دار صادر کرده است. برای این مهم است کالایی که صادر یا وارد می شود چقدر اشتغال ایجاد کرده یا چقدر اشتغال صادر کرده؟ چقدر آب صادر یا وارد کرده؟ چقدر فناوری صادر یا وارد شده است. وزیر صمت همچنین در خصوص محور سوم اولویت ها که تسهیل گری است، افزود: باید کمک کنیم تا کسب و کارها در راستای اولویت ها حرکت کنند. ما معتقدیم هیچگونه برنامه مستقلی از ذی نفعان آن بخش نباید دنبال شود. بر این اساس از شما صادر کنندگان می خواهیم حداکثر تا نیمه آبان برنامه های صادراتی خود را به صورت مختصر اعلام کنید. ما می خواهیم شما اعلام کنید در سال جاری هر کدام چه میزان می توانید از هدف پیش بینی شده را محقق کنید. در ضمن اعلام کنید ظرفیت های صادراتی تان چه میزان است و چه الزاماتی نیاز دارید. فاطمی امین تصریح کرد: با این روش ما می توانیم مشکلاتی که پیش روی توسعه صادرات در سال جاری داریم شناسایی کنیم و در جهت رفع آن حرکت کنیم. وزیر صمت در بخش دیگری از سخنانش وعده داد در سال آینده ۱۶۰ راین بازگانی خواهیم داشت. وی تاکید کرد: هر جا که ایران کنسولگری و سفارتخانه دارد باید راین نیز داشته باشیم. در این راستا نیز هماهنگی بسیار خوبی در دولت وجود دارد، رئیس جمهور بر دیپلماسی اقتصادی تاکید دارد و در این راستا با وزارت امور خارجه نیز هماهنگی های خوبی داریم. /دنیای اقتصاد

ارزی دچار مشکل شده اند را خواستار شد. محمد لاهوتی، رئیس کنفدراسیون صادرات نیز ابلاغ بخشنامه های متعدد در حوزه صادرات را مانع رشد این بخش دانست و تصریح کرد: افزایش نرخ ارز می تواند فرصتی برای توسعه صادرات باشد که متاسفانه به دلیل تهیه و ابلاغ دستورالعمل های مختلف از دست رفت.

این فعال اقتصادی، استرداد مالیات ارزش افزوده و مدت زمان طولانی آن را مشکل جدی در برابر تامین منابع مالی واحدهای تولیدی برشمرد و تاکید کرد: دولت باید برای پایان دادن به وضعیت چندنرخ ارز با بانک مرکزی رایزنی کرده و برای حل این مساله اقدام کند. در همین شرایط امکان واردات در برابر صادرات بعد از پیگیری های سه ساله در نهایت ابلاغ شد ولی روند اجرای آن بسیار طولانی است. عزت الله اکبری تالارپشتی، رئیس کمیسیون صنایع مجلس هم گفت: شرایط امروز کشور باید تغییر کند. مجلس آماده است تا با همکاری هم برنامه ها را جلو برده و از ظرفیت های موجود در اسرع وقت بهره ببریم. به باور این نماینده مجلس، موضوع راین نان بازرگانی بسیار مهم است و این افراد نباید دولتی باشند. سازوکار آن باید فراهم شود تا از بین فعالان اقتصادی داخل و خارج کشور راین نان بازرگانی انتخاب شوند. اکبری تالارپشتی تاکید کرد: طرح دو فوریتی برای ممنوعیت پلمب واحدهای تولیدی صنعتی و کارخانه ها و خدمات تحت هر عنوانی را در مجلس تدوین کرده ایم که یکی از بندهای آن بر این تاکید دارد که فعال اقتصادی اگر جرایم اقتصادی مرتکب شد نباید زندان برود بلکه باید به صورت اقتصادی مجازات شود.

مصوبه معاونت اقتصادی رئیس جمهور

در این نشست سید مهدی نیازی، معاون وزیر صمت از مصوبه جدید دولت برای توسعه صادرات و مدیریت واردات خبر داد و گفت: واردات برای صادر کنندگانی که نسبت به ورود مواد اولیه خود اقدام می کنند، بدون سقف و سابقه خواهد بود. وی افزود: رئیس جمهور روی موضوع رفع موانع صادراتی وقت گذاشت و مصوبه ای در قالب سیاست های رونق صادرات و مدیریت واردات در دولت تصویب شد و این مصوبه می تواند کمک رسان صادرات باشد. معاون وزیر صمت گفت: بازگشت ارز صادراتی تسهیل شده؛ ضمن اینکه بازگشت بدون قید

فرصت‌های از دست رفته سرمایه‌گذاری در ایران

مجید دهقانی

۱۳۹۹ «به قیمت‌های ثابت»، کمترین مقدار سرمایه‌گذاری طی دودهمه گذشته بوده است. به عنوان یک شاخص، نسبت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به تولید ناخالص داخلی که در سال ۱۳۸۸ بیش از ۳۱ درصد بود، با طی یک روند کاهشی به کمتر از ۲۰ درصد رسیده است. کاهش نرخ سرمایه‌گذاری، نه تنها موجب می‌شود ظرفیت جدید برای رشد اقتصادی فراهم نشود بلکه حتی ممکن است به آستانه‌ای برسد که حتی ظرفیت‌های مولد فعلی نیز دچار استهلاک و فرسایي شود. سالانه به‌طور میانگین رقمی حدود ۴٫۵ درصد ارزش موجودی سرمایه ثابت در اقتصاد ایران مستهلک می‌شود. بنابراین لازم است هر سال به‌میزانی تشکیل سرمایه جدید انجام شود تا نه تنها استهلاک دارایی‌های موجود جبران شود بلکه ظرفیت جدید برای افزایش تولید ناخالص داخلی نیز ایجاد شود. در بیش از یک دهه اخیر، اتفاق بسیار نادری در اقتصاد ایران رخ داده است به‌طوری‌که روند نزولی سرمایه‌گذاری جدید مستمر تداوم یافته و به مرزی رسیده که سرمایه‌گذاری‌های سالانه جدید از مقدار استهلاک دارایی‌های موجود کمتر شده است. براساس آمارهای منتشر شده، طی ۴ سال گذشته از میزان خالص دارایی‌های سرمایه‌ای کشور کاسته شده است. یعنی روند مسیر توسعه کشور دارای استراتژی و هدفگذاری و سازوکار و شرایط و افق روشنی نیست. جمع بندی مطالب فوق به این معنی است که اقتصاد ایران با استهلاک ظرفیت‌های رشد مواجه شده

تحریم‌ها تا چه اندازه باعث بروز مشکل در اقتصاد ایران شده است؟ کاهش مناسبات ارتباطی و تجاری ایران با جهان پیرامونی که در اثر مشکل تحریم‌ها و FATF ایجاد شده چه تبعاتی را به دنبال دارد؟ این موارد پرسش‌هایی است که این روزها در محافل اقتصادی و رسانه‌ای به تناوب مطرح و ضرورت پاسخگویی به آنها احساس می‌شود. واقع آن است که تجارت به عنوان یک عامل موثر در رشد و توسعه اقتصادی با ایجاد رقابت در سطح بین الملل، سبب بهبود تخصیص منابع، امکان دسترسی به تکنولوژی مدرن تر، کاهش هزینه‌های تولید، بالا بردن سطح کیفیت، بستر مناسبی برای رشد و پیشرفت کشورهای مبادله کننده فراهم می‌کند. از این رو، درجه باز بودن اقتصاد، امید به زندگی در بدو تولد، رشد جمعیت، تورم، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بارشده اقتصادی در کشور همراه است، ضمن اینکه نباید فراموش کرد، تجارت از طریق انتقال دانش فنی مدرن، زمینه‌ای مناسب برای فراگیری مهارت‌های لازم برای نیروی کار ایجاد می‌کند و از این طریق موجب توسعه سرمایه انسانی می‌شود. متغیرهای درجه باز بودن اقتصاد، امید به زندگی در بدو تولد، متغیر تشکیل سرمایه ثابت ناخالص «سرمایه‌گذاری داخلی» بر رشد اقتصادی اثر مثبت و معناداری دارد، در حالی که متغیر تورم بر رشد اقتصادی اثر منفی دارد. به هر حال اگر تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت را مقیاس معتبری برای اندازه‌گیری ابعاد واقعی اقتصاد بدانیم، مقدار این شاخص در سال ۱۳۹۹ از مقدار آن در ۱۱ سال پیش کمتر است. به بیان روشن، اندازه واقعی اقتصاد ایران طی ۱۱ سال گذشته، نه تنها افزایش نیافته بلکه کوچک تر هم شده است. این مساله ناگزیر عوارضی مانند کاهش درآمد سرانه واقعی، کاهش رفاه، کاهش پس انداز ملی، کاهش درآمدهای دولت و در نهایت واگرایی اقتصاد ایران نسبت به اقتصاد جهان را به دنبال داشته است. توضیح علل توقف رشد اقتصادی، بسیار حائز اهمیت است. این مساله براساس نظریه‌های رشد قابل توضیح است؛ رشد اقتصادی بلندمدت توسط عواملی مانند انباشت دارایی‌های ثابت «ماشین آلات، تجهیزات، تاسیسات، ساختمان و نظایر آن»، افزایش کیفیت و کمیت سرمایه انسانی و افزایش بهره‌وری تعیین می‌شود. در یک دوره بلندمدت، عامل رشد موجودی سرمایه ثابت، بیشترین سهم را در توضیح رشد اقتصادی ایران دارد و سهم تغییرات بهره‌وری در رشد اقتصادی غیر قابل ملاحظه و سهم رشد کیفیت نیروی کار هم چندان قابل ذکر نبوده است. این در حالی است که رشد بهره‌وری و رشد کیفیت نیروی کار، سهم عمده‌ای در توضیح رشد اقتصادی کشورهایی مانند چین، کره جنوبی، هندو... داشته است.

عامل اصلی توضیح دهنده رشد اقتصادی بلندمدت در ایران عامل انباشت دارایی ثابت بوده است. از طرف دیگر، نرخ رشد تشکیل سرمایه ثابت در اقتصاد ایران از سال ۸۵ به‌طور محسوسی رو به کاهش نهاده است. این کاهش در بخش تشکیل سرمایه ماشین آلات و تجهیزات بسیار آشکارتر است. از سال ۱۳۹۰ به بعد، در اغلب سال‌ها رشد تشکیل سرمایه ثابت در اقتصاد ایران منفی بوده و میزان واقعی تشکیل سرمایه هر سال از سال قبل کمتر بوده است. این روند به حدی رسیده است که مقدار مطلق تشکیل سرمایه ثابت اقتصاد ایران در سال

ادامه در صفحه ۳۴

دهه سوخته اقتصاد ایران

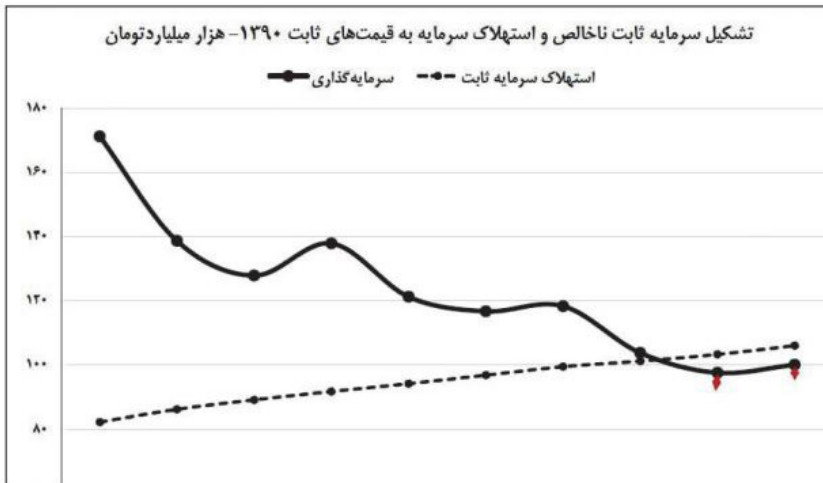
تنها ۵۴ درصد از کسری تراز عملیاتی را شامل می‌شود. ادامه دار شدن این شرایط برای سال‌های آتی نیز می‌تواند مخرب‌تر باشد، چراکه دولت برای جبران کاستی که مهم‌ترین آن احداث نیروگاه‌ها برای تامین برق است، نیاز به سرمایه‌گذاری هنگفتی دارد که به نظر نمی‌رسد حداقل تا افاق ۵ ساله تامین شود.

شرایط سخت و یک دهه ناپایداری

پس از خروج یک جانبه آمریکا از برجام و بازگشت تحریم‌های نفتی، وضعیت سرمایه‌گذاری و تشکیل سرمایه نگران‌کننده عنوان شد، به گونه‌ای که علاوه بر روند سرمایه‌گذاری که نزولی بود و رشد متوسط سالانه سرمایه‌گذاری در این دهه به منفی ۶٫۸ درصد رسیده بود، تشکیل سرمایه نیز منفی شد. پربیراه نیست اگر کارشناسان به دهه نود، لقب بدترین دهه تاریخی اقتصاد ایران را دادند؛ چراکه در این دهه تحریم‌ها و نامشخص بودن میزان اثرگذاری شان بر متغیرهای اقتصادی از یک سو و نامشخص بودن زمان لغو آنها و بازگشت اقتصاد به حالت عادی از سوی دیگر باعث شده بود که اقتصاد دچار عدم قطعیت شده و خانوارها همچنین صاحبان کسب و کارها نسبت به آینده امیدواری کمتری داشته باشند. همین امر به تورم انتظاری برای هر دو گروه دامن زد. نتیجه آن نیز افزایش قیمت‌ها در بازار دارایی‌ها و عدم سرمایه‌گذاری بود؛ افراد به جای سرمایه‌گذاری در بازارهای موازی و به خصوص ارز و طلا حضور می‌یافتند تا از کاهش شدید ارزش پول خود جلوگیری کنند. اگرچه که با وجود اهتمام به حضور در بازارهای موازی، رفاه در این دهه نیز به شدت افت کرد؛ در سال‌های ۹۷ و ۹۹ ضریب جینی به بیش از ۰٫۶ رسید که نشان‌دهنده بالا رفتن شکاف طبقاتی میان افراد جامعه است. البته که این دهه تنها برای مردم به سختی نگذشته بلکه دولت‌ها نیز با کاهش درآمدهای نفتی خود مجبور به استقراض از بانک مرکزی برای پوشش کسری بودجه خود می‌شدند؛ براساس گزارش‌های بانک مرکزی تا اسفند ۹۹ نقدینگی به ۳۴۷۶ هزار میلیارد تومان رسید که نسبت به اسفند ۹۸ و اسفند ۹۷ افزایش‌های ۶۰٫۶ و ۸۴ درصدی داشته است. نقدینگی در پایان سال‌های ۹۸ و ۹۷ به ترتیب ۲۴۷۲ هزار میلیارد تومان و ۱۸۸۲ هزار میلیارد تومان گزارش شده بود. شاید باور کردنش مشکل باشد اما نقدینگی در ابتدای دهه نود به حدود ۳۴۰ هزار میلیارد تومان رسیده بود؛ برای پی بردن به بزرگی اندازه اعداد متغیرهای اقتصادی در پایان دهه نود کافی است بدانیم که حجم پایه پولی در سال ۹۸ حدود ۳۵۲ هزار میلیارد تومان بود. برآیند این شرایط که شامل

آنچه از سوی مراکز رسمی و نهادهای آماری منتشر می‌شود به خوبی گویای این موضوع است که یک دهه تحریم نه تنها فرصتی برای ظهور و بروز توان و پتانسیل‌های نادیده گرفته شده نبود، بلکه بالا رفتن عدم قطعیت و نبود آینده امیدوارکننده‌ای از کشور حین تحریم نیز باعث از بین رفتن همان پتانسیل‌های بالفعل کشور شده است. در این بین کاهش سرمایه‌گذاری حقیقی، کاهش ترکیب کشورهای طرف تجاری، بالا رفتن متغیرهای کلان اقتصادی مانند پایه پولی، نقدینگی و از همه مهم‌تر تورم نیز در این بین بر وخامت اوضاع می‌افزاید. با استناد به گزارش معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی در دهه نود میانگین نرخ رشد سالانه سرمایه‌گذاری در این دهه منفی ۴٫۷ درصد بوده و میزان سرمایه‌گذاری واقعی نیز از ۱۷۱ هزار میلیارد تومان در سال ۹۰ به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در سال گذشته رسید. البته که در سال ۹۸، رکورد کمترین میزان سرمایه‌گذاری با تنها ۹۸ هزار میلیارد تومان شکسته شد. برای پی بردن به کوچکی این اعداد کافی است بدانیم که کل کسری تراز عملیاتی بودجه ۹۹ که روز سه‌شنبه توسط دیوان محاسبات کشور منتشر شد ۱۸۳٫۳ هزار میلیارد تومان بوده در حالی که کل سرمایه‌گذاری واقعی کشور در آن سال

با فرض رشد سالانه ۵ درصدی
سرمایه‌گذاری از سال جاری در سال
۱۴۱۳ سرمایه‌گذاری واقعی کشور به رقم
آنچه در سال ۹۰ بود می‌رسد

هزینه‌های استهلاک را نمی‌کرد. اگر چه که در سال ۹۹ قدری از شوک کاهش سرمایه‌گذاری واقعی جبران شد، اما همچنان فاصله‌ای میان سرمایه‌گذاری و استهلاک وجود دارد. به نظر می‌رسد این فاصله با افزایش تورم نیز گسترده‌تر شود، چرا که جبران استهلاک با هزینه‌های بالایی صورت می‌گیرد در صورتی که میزان سرمایه‌گذاری کمتر از آن است.

کاهش سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و ساختمان

در بخش دیگری از گزارش این معاونت سرمایه‌گذاری واقعی در ساختمان و ماشین‌آلات نیز عنوان شده که براساس آن در ابتدای دهه نود سرمایه‌گذاری در ساختمان رقم ۱۱۰ هزار میلیارد تومان بود که در سال گذشته به ۷۲٫۸ هزار میلیارد تومان رسید. اگر چه که انتظار می‌رود با طرح جهش تولید مسکن و اهتمام بانک مرکزی و مجلس به اجرای آن، سرمایه‌گذاری در این بخش نیز افزایش یابد. اما به نظر نمی‌رسد تغییر چشم‌گیری در آن ایجاد شود، چرا که براساس آمارها سهم بخش خصوصی در ساخت مسکن در کشور بیشتر از دولت است و برای بالارفتن سرمایه‌گذاری در این بخش لازم است این بخش فعال‌تر شود. سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و تجهیزات نیز در سال ۹۰ حدود ۶۱٫۲ هزار میلیارد تومان اعلام شد که در سال ۹۹ به ۲۷٫۳ هزار میلیارد تومان رسید. اگر چه که سال ۹۸ با سرمایه‌گذاری ۲۷٫۱ هزار میلیارد تومانی بدترین سال برای این بخش بود.

کار سخت برای نسل‌های آتی

همان‌طور که گفته شد حضور بخش خصوصی در فعالیت‌های اقتصادی مهم است و دولت به تنهایی نمی‌تواند جای خالی آن را پر کند، چرا که در نهایت به چاپ پول و افزایش تورم در شرایط فعلی می‌انجامد. براساس گزارش‌های اتاق بازرگانی تهران کل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در سال ۱۳۹۰، ۱۲۵٫۶، ۹۰ هزار میلیارد تومان بود که در سال ۹۹ به ۸۳٫۵ هزار میلیارد تومان رسید. میانگین رشد سالانه سرمایه‌گذاری این بخش در این دهه منفی ۳٫۷ درصد و کمترین رقم سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در سال ۹۷ و حدود ۷۵ هزار میلیارد تومان گزارش شد. طی ۱۰ سال گذشته در ۵ سال سرمایه‌گذاری واقعی ماشین‌آلات و در ۶ سال نیز سرمایه‌گذاری واقعی در ساختمان منفی بوده است. این امر می‌تواند جبران این «منفی»‌های سرمایه‌گذاری را سخت‌تر کند. بنابراین باید نسبت به هر تغییری چه در سیاست و چه در اقتصاد حساس‌تر از قبل بود. کار نسل‌های آتی برای بهبود شرایط کشور قطعاً سخت‌تر خواهد بود. / اعتماد

رشد بی‌سابقه متغیرهای کلان اقتصادی، ابهام نسبت به آینده اقتصاد و از همه مهم‌تر نامشخص بودن زمان از سرگیری مذاکرات برای احیای برجام می‌تواند به بدتر شرایط نیز بینجامد.

براساس آنچه معاونت بررسی اتاق بازرگانی تهران منتشر کرده با فرض رشد سالانه ۵ درصدی سرمایه‌گذاری از سال جاری در سال ۱۴۱۳ سرمایه‌گذاری واقعی کشور به رقم آنچه در سال ۹۰ بود می‌رسد؛ ۱۷۰ هزار میلیارد تومان. البته که اگر مذاکرات از سر گرفته شود و نتیجه خوبی نیز به دنبال داشته باشد به گونه‌ای که نرخ رشد سالانه سرمایه‌گذاری در کشور را به ۱۰ درصد برساند، در سال ۱۴۰۶ به رقم سال ۹۰ می‌رسیم. البته که باید توجه داشت که در این مدت سایر متغیرهای اقتصادی مانند پایه پولی، نقدینگی و تورم به مسیر خود ادامه می‌دهند و حتی ممکن است اعدادی را ثبت کنند که تا پیش از این کمتر کارشناسی آن را پیش‌بینی می‌کرد. در این صورت سرمایه‌گذاری واقعی نیز با چالش مواجه خواهد شد. در قسمت دیگری از این گزارش به مقایسه استهلاک سرمایه و سرمایه‌گذاری واقعی نیز اشاره شده؛ از ابتدای دهه ۹۰ تا سال ۹۶ سرمایه‌گذاری واقعی بیشتر از استهلاک بود و البته باید به این موضوع نیز اشاره کرد که این تفاوت زیاد بوده و سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانست استهلاک را پوشش دهند. اما از سال ۹۷ سرمایه‌گذاری به ناگهان افت کرده و با میزان استهلاک تقریباً برابر شد. لازم به ذکر است که میزان استهلاک با شیعی ثبات هر ساله در حال افزایش بود و پس از اعلام خروج یکجانبه آمریکا از برجام در سال ۹۷، تغییری در آن ایجاد نشده بود اما میزان سرمایه‌گذاری با شیعی زیاد، کاهش پیدا کرد. به گونه‌ای که در دو سال ۹۸ و ۹۹ میزان سرمایه‌گذاری واقعی در کشور جبران

راهنمای عقیم برای مهار تورم

علی سرزیم

در جامعه، بنگاهداری بانک‌ها به جای ایفای نقش اصلی در بسترسازی برای رشد تولید و... باعث نزول شاخص‌ها، رشد نقدینگی و نهایتاً بروز تورم می‌شود. برای مقابله با این مشکلات دولت باید از یک سمت هزینه‌ها را کنترل کند و از سوی دیگر درآمدهایش را افزایش بدهد. ضمن اینکه ضروری است نظارت موثری از سیستم بانکی صورت بگیرد تا شاهد ورود بانک‌ها به حوزه‌های سوداگری و سودجویی نباشیم. اما دولت سیزدهم پیش از این اعلام کرده که نه برنامه‌ای برای ارایه لایحه متمم بودجه دارد و نه لایحه اصلاحی ارایه خواهد کرد. این در حالی است که اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰ با کسری حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومانی روبه‌روست. این روند باعث بروز بی‌انضباطی‌های مالی خواهد شد و مشخص نیست با چه راهبردی قرار است با این حفره عمیق در بودجه مواجه شود. دولت نیز روشن نکرده است که بدون ارائه لایحه متمم چه برنامه‌ای برای جبران کسری بودجه دارد. مشخص است که در این میان معجزه نمی‌توان کرد و با دعا و ورد و اسطرلاب امکان حل مشکل کسری بودجه وجود ندارد. یا باید تحریم‌ها را حل و فصل کنند و ورودی ارزی کشور را افزایش دهند یا اینکه مالیات‌ها را افزایش بدهند، اوراق خزانه بفروشند یا اینکه دارایی‌های دولت را در قالب سهام شرکت‌ها در بازار سرمایه ارائه کنند. همان‌طور که اشاره کردم در این زمینه هنوز اطلاعاتی از سوی دولت ارائه نشده تا کارشناسان متوجه شوند چه برنامه‌ای برای حل این مشکل تدارک دیده شده است. در این میان برخی نمایندگان بعد از قرائت گزارش تفریغ بودجه، اشاره کرده‌اند که دولت از طریق فروش اوراق خزانه و استفاده از تنخواه بانک مرکزی نیازهای بودجه‌ای خود را تامین کرده است. هر چند استفاده از روش فروش اوراق تبعات تورمی ندارد، اما استفاده از تنخواه بانک مرکزی بدون تردید باعث بروز تکانه‌های تورمی خواهد شد. با این توضیحات معتقدم هر چند دولت اعلام کرده که موضوع مهار تورم را به عنوان یک هدف جدی پیش روی خود قرار داده، اما راهکارهایی که از طریق آن بتوان این تکانه‌های تورمی را مهار کرد، هنوز ارائه نشده است. دولت مشخص نکرده با استفاده از چه روش‌هایی قصد دارد، کسری بودجه خود را جبران کند.

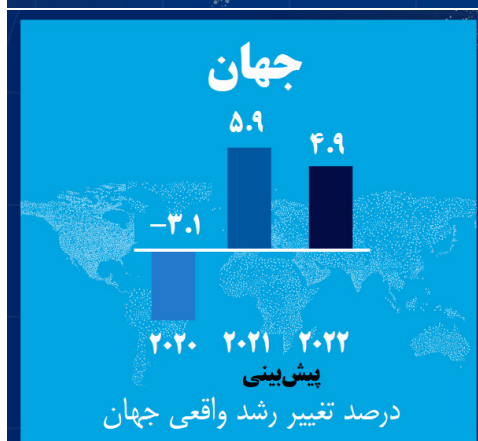
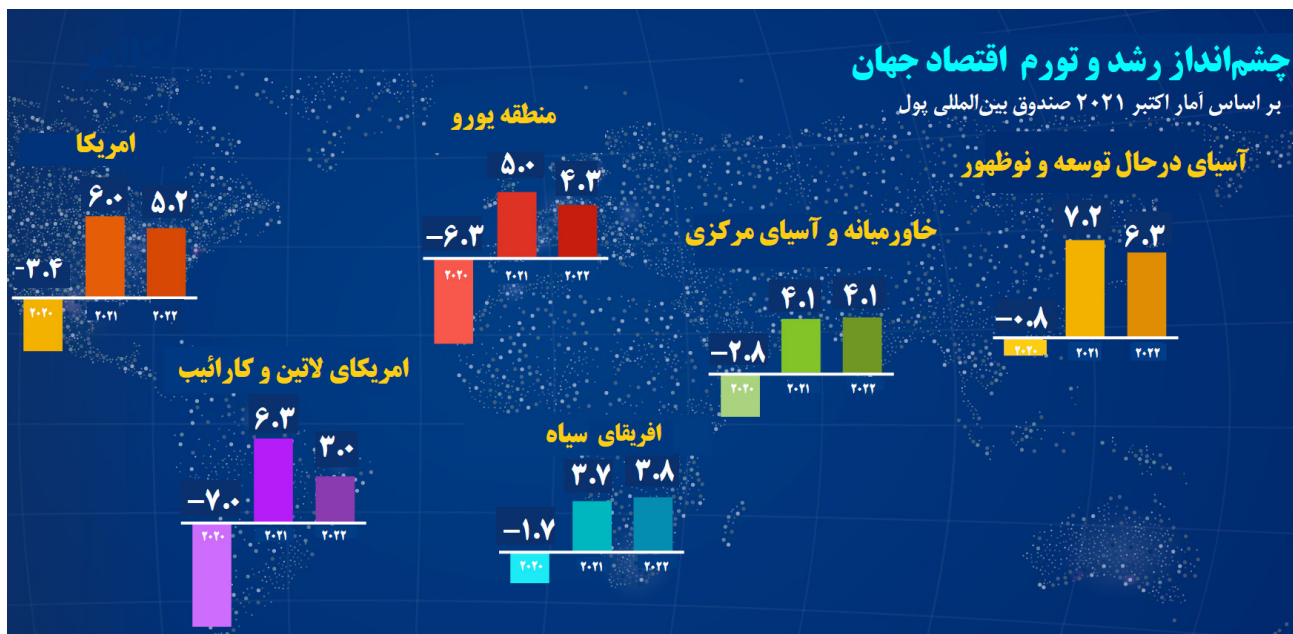
آیا در شرایطی که پیش از این اعلام شده قرار است مالیات‌ها کاهش پیدا کند یا دولت قرار است مالیات‌ها را افزایش بدهد؟ آیا برنامه‌ای برای افزایش انتشار و فروش اوراق دارند؟ آیا قرار است ورودی ارزی به کشور افزایش یابد و مساله تحریم‌ها حل شود؟ یا اینکه راهکارهای دیگر در دستور کار قرار گرفته است. در این فضای پرابهام، تحلیل‌گران تنها تحلیلی که می‌توانند داشته باشند، بر احتمالات است. احتمالاتی که فضای فکری جامعه را بیشتر در فضای غبار آلود قرار می‌دهد تا اینکه روشنگری ایجاد کند.

موضوع تورم یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی اقتصاد کشورمان محسوب می‌شود. بر اساس آخرین آمارهای بانک مرکزی از یک طرف و گزارش تفریغ بودجه از سوی دیگر، شاخص‌های اقتصادی مانند تورم و... و مقوله کسری بودجه شرایط مناسبی ندارد. در این شرایط مقامات اقتصادی دولت اعلام کرده‌اند که تلاش می‌کنند در نیمه نخست سال آینده تورم را مهار کنند. در این میان باید دید، آیا نشانه‌هایی وجود دارد که دولت بر بلندای آن بتواند روند مهار تورم را محقق کند؟ به عبارت روشن‌تر، آیا نظام تصمیم‌سازی‌های اقتصادی دولت به گونه‌ای است که بتوان از آن برداشتی از حل مشکلات و مهار تورم را داشت؟ برای دستیابی به درکی در خصوص حل مشکل تورم ابتدا باید ببینیم مهم‌ترین عوامل بنیادین بروز تورم در یک جامعه چه عواملی هستند؟ طبیعتاً بخشی از مهم‌ترین دلایل بروز تورم در هر قلمروی اقتصادی، بودجه‌های سالانه هستند و بخش دیگر نیز مربوط به نظام بانکی است. به عنوان نمونه کسری بودجه باعث می‌شود تا دولت ناچار به اتخاذ تصمیماتی شود که نتیجه نهایی آن تورم بیشتر است. همچنین استقراض و استفاده از تنخواه بانک مرکزی از دیگر روش‌های غیراقتصادی است که دولت‌ها در زمان کسری بودجه به کار می‌گیرند. مساله دوم هم به نظامات نامناسب بانکی باز می‌گردد. پمپاژ نقدینگی

چشم انداز رشد و تورم جهان و ایران

در گزارش ۱۲ اکتبر صندوق بین المللی پول (IMF) رشد اقتصاد جهان برای سال ۲۰۲۱ برابر با ۵,۹ درصد برآورد، و برای سال ۲۰۲۲ نیز حدود ۴,۹ درصد پیش بینی شده که حاکی از استمرار رشد مثبت اقتصاد جهان در سال آینده میلادی است. در این گزارش، رشد اقتصادی کشور ایران بعد از تحقق رشد منفی حدود ۶,۸ درصدی در سال ۱۳۹۸، برای سال ۱۳۹۹ معادل ۳,۴ درصد اعلام و برای سال های ۱۴۰۰ حدود ۲,۵ درصد و سال ۱۴۰۱ برابر با ۲ درصد پیش بینی شده که با وجود ادامه رشد مثبت، انتظار می رود از سرعت رشد ایران کاسته شود.

IMF رشد اقتصادی برای کشور آمریکا طی دو سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ به ترتیب برابر با ۵,۹ و ۵,۲ درصد پیش بینی کرده که حاکی از استمرار رشد قوی اقتصادی در این اقتصاد پیشرفته است. رشد دو اقتصاد چین و هند نیز برای سال ۲۰۲۱ به ترتیب معادل ۸,۰ و ۹,۵ درصد و برای سال آینده نیز به ترتیب برابر با ۵,۶ و ۸,۵ درصد پیش بینی شده است. انتظار می رود اقتصاد ترکیه در سال ۲۰۲۱ رشد بالای ۸,۹۵ درصدی را تجربه کند که در سال ۲۰۲۲ از سرعت رشد مزبور کاسته شده و به ۳,۳ درصد خواهد رسید.

تورم اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۰ حدود ۲,۷ درصد بود که با توجه به افزایش قیمت نهاده ها و برخی اقلام اساسی برآورد می شود در سال ۲۰۲۱ به رقم بالای ۴,۷۹ درصد برسد. رقم تورم جهان پیش بینی شده برای سال ۲۰۲۲ توسط IMF حدود ۳,۴ درصد است. در گزارش اخیر IMF، نرخ تورم برای ایران در پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۳۹,۳ درصد برآورد شده که بالاتر از رقم سال قبل (۳۶,۴ درصد) است. پیش بینی این صندوق برای تورم ایران در سال ۱۴۰۱ حدود ۲۷,۵ درصد است. اقتصاد ترکیه نیز بعد از تحقق تورم ۱۲,۳ درصدی در سال ۲۰۲۰، تورم بالای حدود ۱۷ درصدی را در سال ۲۰۲۱ تجربه خواهد کرد که بالاترین رقم از سال ۲۰۰۴ تاکنون است. انتظار IMF کاهش جزئی تورم ترکیه در سال ۲۰۲۲ به ۱۵,۴ درصد است.

روابط اقتصادی و تجاری بین دو کشور بیش از همه مستلزم عادی شدن ارتباطات سیاسی و استقرار نمایندگی های دو کشور است. در گام بعدی هم باید زیرساخت هایی در زمینه ارتباطات بانکی و حمل و نقلی و همچنین امکان تردد تجار میان دو کشور برقرار شود.

دو دیدگاه به روابط تجاری با عربستان

بررسی آمار تجارت خارجی از گمرک ایران نشان می دهد که در نیمه اول امسال، تجارت خارجی ایران به ۴۵ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۴۷ درصد رشد دارد، در این مدت ۷۹ میلیون و ۱۰۰ هزار تن کالا بین ایران و کشورهای مختلف جهان مبادله شده است. طبق این گزارش، در نیمه اول سال جاری ۶۰ میلیون تن کالا به ارزش ۲۱ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار از سوی ایران به خارج از کشور صادر شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته از لحاظ وزن ۳۰ درصد و از نظر ارزش ۶۱ درصد افزایش دارد. مهم ترین کشورهای مقصد صادرات ایران به ترتیب چین با ۱۴ میلیون و ۸۰۰ هزار تن کالا به ارزش شش میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار، عراق با ۱۳ میلیون و ۹۰۰ هزار تن به ارزش سه میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار، ترکیه با هفت میلیون و ۲۰۰ هزار تن به ارزش دو میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار، امارات متحده عربی با پنج میلیون و ۸۰۰ هزار تن به ارزش دو میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار و افغانستان با دو میلیون و ۵۰۰ هزار تن به ارزش یک میلیارد دلار هستند. آنچه در روند صادرات ایران مشهود است، اینکه به دنبال افزایش تنش های سیاسی میان ایران و عربستان سعودی در سال های گذشته، تجارت مشترک میان دو کشور عملاً متوقف شده است. این در حالی است که پیش از آن صادرکنندگان ایرانی در بازار این کشور عربی فعالیت داشتند. با این حال این روزها خبرهایی مبنی توافق اولیه سیاسی بین دو کشور ایران و عربستان به گوش می رسد. سیگنال های مثبتی که ممکن است بر روی تجارت این دو کشور نیز اثر گذار باشد. از این رو، طی روزهای گذشته برخی از متولیان سازمان توسعه تجارت از اعلام آمادگی ایران و هموار شدن مسیر تجارت با عربستان خبر داده اند. فرهادنوری معاون سازمان توسعه تجارت در اظهاراتی به «ایسنا» گفته است: در زمانی که روابط سیاسی میان ایران و عربستان سعودی حسنه بود، صادرکنندگان ایرانی در بازار این کشور فعالیت داشتند و امروز نیز در صورتی که مذاکرات میان دو کشور به نتایج مثبت برسد، قطعاً تجار ایرانی توان آن را خواهند داشت که در این بازار بزرگ فعال شوند و می توان برای آن برنامه ای ویژه تدارک دید. او با اشاره به درآمد نفتی بالای عربستان سعودی گفت: بازار این کشور از نظر کالاهای مصرفی بسیار گسترده است و با توجه به نزدیکی فرهنگی، موضوع حج و بقیع متبرکه و حضور قدیمی تجار ایرانی در بازار این کشور، صادرکنندگان ما ذائقه این بازار را می شناسند و قطعاً در صورت نتیجه بخش شدن مذاکرات، می توان انتظار داشت که در این بخش تحولی ویژه به وجود آید. او در عین حال توسعه صادرات به کشورهای همسایه، رایکی از اولویت های اصلی این سازمان در دوره جدید خواهد بود، عنوان کرده و گفته است: یکی از بازارهایی

آیا مسیر برای تجارت بین تهران و ریاض هموار شده است؛ در هفته های اخیر گمانه زنی های زیادی درباره آغاز گفت وگوهای مشترک میان مقامات دو کشور برای کاهش تنش های سیاسی مطرح شده که برخی مقامات رسمی نیز آن را تایید کرده اند، اما هنوز جزییاتی از این گفت وگوها منتشر نشده است. در پی قطع ارتباطات سیاسی، روند تجارت با این کشور متوقف و به صفر رسیده بود، اما قبل از آن، میزان تجارت ایران و عربستان در سال به ۴۰۰ میلیون دلار می رسید. هرچند هنوز هم چشم انداز چندان روشنی نسبت به آینده تجاری این دو کشور وجود ندارد و در این زمینه اختلاف نظرهایی وجود دارد، اما برخی از مقامات دولتی از اعلام آمادگی ایران برای تجارت با عربستان خبر می دهند. درباره آینده تجاری ایران و آل سعود، دو دیدگاه وجود دارد؛ عده ای معتقدند، بازار ۱۴۰ میلیارد دلاری عربستان می تواند فرصت خوبی برای کالاهای ایرانی باشد و علاوه بر این با نفوذ بالای این کشور بر دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس تجارت ایران نه تنها از طریق مستقیم بلکه به طور غیرمستقیم نیز تحت تاثیر قرار می گیرد. در مقابل عده ای می گویند که با درآمد سرانه ۲۳ هزار دلاری این کشور، بازار عربستان بیشتر به روی کالاهای باکیفیت و لوکس باز است که باعث می شود کالاهای ایرانی نتوانند در این بازار رقابت کنند و بنابراین حضور یا عدم حضور در بازار عربستان نمی تواند تغییر محسوسی در حجم تجارت ایران داشته باشد. البته متولیان تجاری، می گویند که برقراری

ارتباطات سیاسی و استقرار نمایندگی های دو کشور است. در گام بعدی باید زیرساخت هایی در زمینه ارتباطات بانکی و حمل و نقلی و همچنین امکان تردد تجار میان دو کشور برقرار شود. پیلتن با اشاره به ارتباطات تجاری ایران و عربستان در گذشته گفت: در سال های قبل از قطع ارتباطات سیاسی، ایران و عربستان در سال تا ۴۰۰ میلیون دلار رابطه تجاری با یکدیگر داشتند که در بعضی موارد ۷۰ درصد از آن شامل صادرات ایران و عربستان و ۳۰ درصد آن شامل واردات بود. در برخی از سال ها هم این نسبت تغییر کرده و به عکس می شد اما به طور معمول سالانه بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیون دلار بین دو کشور ارتباطات تجاری وجود داشت. بنابه اظهارات این مقام دولتی، بعد از قطع روابط سیاسی بین دو کشور ارتباط مستقیم تجاری هم قطع شد و به صفر رسید، اما خبرها حاکی از آن است که به شکل غیرمستقیم و از طریق صادرات مجدد از راه برخی از کشورها مانند امارات کالاهای ایرانی در بازار عربستان وجود دارد. امیدواریم روابط دو کشور به حالت عادی باز گردد تا بتوانیم از این فرصت به خوبی استفاده کنیم. با این حال، اما سیدرضی میری از صادرکنندگان بخش خصوصی در مورد آینده روابط تجاری ایران و عربستان می گوید: در مورد موضوع ارتباط با عربستان بیش از آنچه جنبه اقتصادی داشته باشد جنبه سیاسی دارد و تأثیر چندانی بر میزان تجارت خارجی ما نخواهد داشت از نظر واردات از آن کشور کالایی که برای بازار ایران مناسب و مورد نیاز باشد ندارند مضافاً به اینکه اساساً واردات به ایران بسیار محدود شده است. از نظر صادرات هم بازاری که برای کالاهای ما مفید باشد ندارد از این منظر به نظر می رسد که این موضوع بیشتر از منظر سیاسی واجد اهمیت باشد. عضویت در اتحادیه های اقتصادی از دیگر برنامه های تجاری ایران است که در دستور کار متولیان تجاری قرار گرفته است. فرهادنوری در مورد پیوستن به اتحادیه های اقتصادی نیز در اظهاراتی گفته است: ما تمایل زیادی برای پیوستن به اتحادیه های اقتصادی داریم؛ نکته مهم این است که تجارت با کشورها انجام می شود نه با اتحادیه ها. اتحادیه ها که ورود می کنند مثل اوراسیا و شانگهای کمک می کنند که سیاست ها بین کشورهای عضو، همسو شود. اما در نهایت بنگاه ها به کشورها کالا صادر می کنند و عملکرد اتحادیه ها صرفاً در راستای کاهش تعرفه ها و تسهیل و گسترش تجارت است. او تأکید کرده که بازرگانان ما با تک تک کشورهای عضو اتحادیه باید وارد مذاکره شوند و خریدار پیدا کنند. حالا در اینجا به دلیل عضویت در اتحادیه تسهیلاتی همچون کاهش تعرفه ها ارایه می شود. به عنوان مثال کشورهای عربی در حوزه خلیج فارس پیمان مشترکی دارند و طبق آن پیمان با هم تجارت می کنند. عضویت در این پیمان موجب شده که صادرات و واردات به ویژه از لحاظ قیمت تسهیل شود. همین مساله موجب شده که مادر صادرات کالا به کشورهای عربی خلیج فارس دچار مشکل شویم زیرا به دلیل پایین بودن نرخ تعرفه ها وقتی از همدیگر کالا می خرند از آن تر تمام می شود. / تعادل

که می تواند برای مازلفیتی بسیار گسترده را فعال کند، بازار کشورهای حاشیه خلیج فارس است و ما به طور ویژه بحث گسترش حضور در این بازار را پیگیری می کنیم. با توجه به هدف گذاری کلان صورت گرفته در دولت و برنامه ریزی وزارت صمت، در دوره چهار ساله تا افق ۱۴۰۴ باید صادرات به رقم ۷۰ میلیارد دلار برسد. از این رو، استفاده از ظرفیت کشورهای همسایه و منطقه اولویت نخست متولیان تجاری عنوان شده است.

تجارت مان با عربستان چقدر بوده؟

اما روند تجارت ایران با عربستان چگونه و به چه میزان بوده است؟ مدیرکل دفتر عربی و آفریقایی سازمان توسعه تجارت در مورد ظرفیت های تجاری بین ایران و عربستان اظهار کرد: عربستان واردکننده حدود ۱۴۰ میلیارد دلار کالا از دنیا است و این فرصت بسیار خوبی برای ما فراهم می کند تا در بازار این کشور حضور پیدا کنیم. فرهاد پیلتن با اشاره به اقلام وارداتی عربستان تصریح کرد: مهم ترین اقلام وارداتی کشور شامل «ماشین آلات، تجهیزات مکانیکی و برقی، کشتی و قایق، سازه های دریایی، دارو، آهن، فولاد، سوخت معدنی و روغن های معدنی، تجهیزات پزشکی، تجهیزات عکاسی و فیلمبرداری، سنگ ها و مواد پلاستیکی» است که در برخی از این زمینه ها ما ظرفیت داریم تا بتوانیم به این کشور صادرات داشته باشیم. به گفته او، برقراری روابط اقتصادی و تجاری بین دو کشور بیش از همه مستلزم عادی شدن

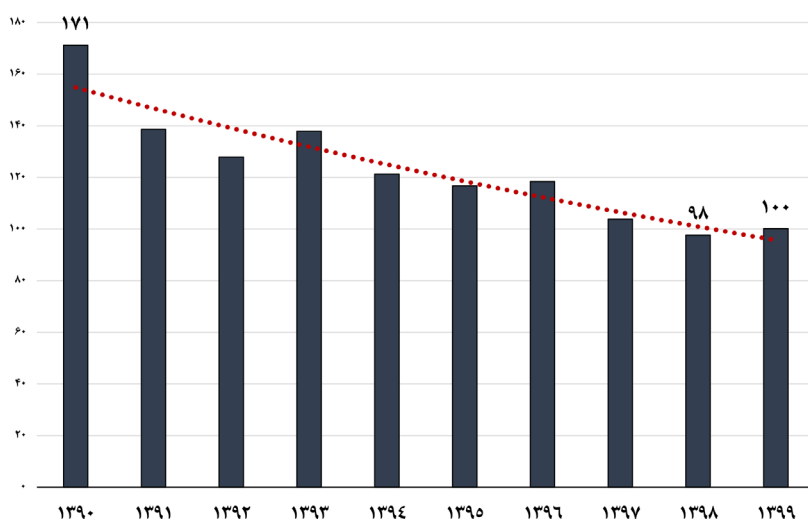
چراغ خطر افول سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری در سال‌های پایانی دهه ۹۰ خورشیدی است، بازگرداندن کشور به ریل رشد اقتصادی بسیار دشوار است. دقت در آمارهای اقتصادی سالیان اخیر تایید می‌کند دولت با توجه به مشکل کسری بودجه و کاهش چشمگیر حجم واقعی بودجه عمرانی، توانی برای تحرک اقتصاد از منظر تشکیل سرمایه ندارد. در عین حال به لحاظ قانونی و نیز منطق علمی ورود دولت به حوزه سرمایه‌گذاری با ایرادهای جدی روبه‌روست. از این منظر «تسهیل محیط کسب و کار» و «ارائه مشوق‌های جدی برای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی» از بخش خصوصی دو اقدامی است که احتمالا می‌تواند به تغییر مسیر اقتصاد ایران کمک کند. برآورد معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران نشان می‌دهد حتی با فرض تغییر مسیر کنونی کشور در زمینه تشکیل سرمایه، بازگشتن به وضعیت سال ۱۳۹۰ بسیار سخت است. بنابراین اگر سطح سالانه رشد سرمایه‌گذاری به ۵ درصد برسد، کشور در سال ۱۴۱۳ یعنی ۱۴ سال بعد خواهد توانست به وضعیت سال ۱۳۹۰ از منظر سرمایه‌گذاری برگردد. البته سوالی که لازم است در این برهه زمانی به طور جدی مطرح شده و مورد توجه قرار گیرد این است که چطور می‌توان از تداوم وضع موجود جلوگیری کرد، چرا که محدود شدن بیش از پیش تشکیل سرمایه ثابت در کشور پتانسیل اقتصاد ایران را برای رشد از بین خواهد برد. کاهش تشکیل سرمایه در بخش ماشین‌آلات به کمتر از نصف بدترین خبری است که از بررسی ساختار سرمایه کشور در دهه ۹۰ خورشیدی می‌توان اعلام کرد. بررسی «دنیای اقتصاد» نشان می‌دهد این موضوع که دو معنای مختلف دارد، خبر از افول سطح تکنولوژی در بنگاه‌های ایرانی در کنار دور شدن از

گزارش جدید معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران نشان می‌دهد که طی دهه منتهی به سال ۱۳۹۹ روند عمومی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰، نزولی بوده و میانگین نرخ رشد سالانه سرمایه‌گذاری طی دهه مزبور منفی ۷۹/۴ درصد است. کمترین رقم سرمایه‌گذاری کشور مربوط به سال ۱۳۹۹ و برابر با ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است که به مراتب کمتر از رقم سال ۱۳۹۰ است. ادامه این روند رشد اقتصادی دهه پیش رو را هم تهدید می‌کند. ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که با فرض رشد سالانه ۵ درصدی سرمایه‌گذاری از سال ۱۴۰۰ به بعد، در سال ۱۴۱۳ یعنی بعد از گذشت ۱۴ سال، سرمایه‌گذاری واقعی کشور به رقم سال ۱۳۹۰ خواهد رسید و با فرض رشد سالانه ۱۰ درصدی، این اتفاق در سال ۱۴۰۶ رخ خواهد داد که بسیار خوش‌بینانه به نظر می‌رسد.

معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران در گزارش خود به بررسی ابعاد مختلف این نزول نگران‌کننده پرداخته است. در این گزارش تاکید شده طی دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نرخ «استهلاک سرمایه ثابت» از «نرخ تشکیل سرمایه ناخالص ثابت» سبقت گرفته است. روندی که موجب شده تا سطح سرمایه‌گذاری از محدوده ۱۷۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۰ به محدوده ۱۰۰ هزار میلیارد تومان (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۹ سقوط کند. از آنجا که شواهد ارائه شده در گزارش گویای افت جدی تمایل بخش خصوصی به

سرمایه‌گذاری واقعی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ - هزار میلیارد تومان

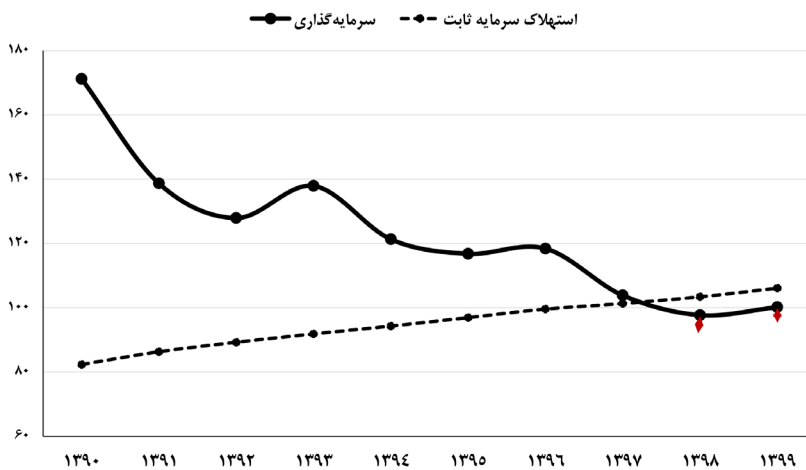

حلقه‌های بهره‌وری ناشی از ماشین‌آلات را در صنایع مختلف کشور می‌دهد.

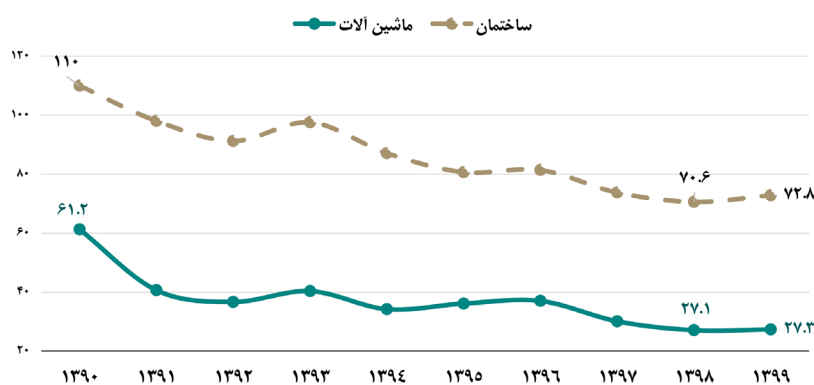
در عین حال، طی دهه منتهی به سال ۱۳۹۹ روند عمومی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰، نزولی بوده و میانگین نرخ رشد اقتصادی سالانه سرمایه‌گذاری طی دهه مزبور منفی ۴/۷۹ درصد است. روندی که گرچه به نظر در سه سال ۱۳۹۳، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۹ مسیری معکوس را در پیش گرفته اما در مجموع افتی فاحش را در زمینه سرمایه‌گذاری واقعی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ گزارش می‌کند.

کمترین رقم سرمایه‌گذاری کشور در این دهه مربوط به سال ۱۳۹۹ با ۱۰ هزار میلیارد تومان است که به مراتب کمتر از رقم سال ۱۳۹۰ است. در عین حال این رقم نسبت به سال ۱۳۹۸، دو هزار میلیارد تومان بیشتر است اما این رشد کفایت جبران کاهش سرمایه‌گذاری واقعی کشور طی این دهه را نکرده است. بررسی دقیق‌تر این گزارش نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۹ با وجود رشد مثبت سرمایه‌گذاری جدید، شکاف منفی فوق به علت افزایش رشد استهلاك از افزایش سرمایه‌گذاری جدید بیشتر شده است. تنه‌ارها کار حذف شکاف منفی مزبور، معکوس شدن روند سرمایه‌گذاری جدید با نرخی بالاتر از افزایش استهلاك سرمایه است. تحلیلی که اتاق تهران مطرح کرده و ناظر به نکته درستی است. در صورتی اقتصاد کشور می‌تواند به دوره رشد اقتصادی بالاتر از ۴ درصد برگردد که روند تشکیل سرمایه با سرعتی مناسب صعودی شود. صعودی شدن سریع روند تشکیل سرمایه باید در حدی باشد که استهلاك سرمایه‌های ثابت فعلی را نیز جبران کند. بررسی اجزای ساختار تشکیل سرمایه ثابت نشان می‌دهد سیاستگذار برای احیای رونق در این بخش و بازگرداندن رشد به روند تشکیل سرمایه ثابت، کار سختی در پیش دارد. بررسی بیشتر این گزارش پرده از زوایای پنهان وضعیت سرمایه‌گذاری در کشور برمی‌دارد. این بخش نشان می‌دهد روند تشکیل سرمایه ثابت در کشور چگونه و با چه سیری زمین‌گیر شده است. طی دهه ۹۰، برای کل اقتصاد، در ۵ سال سرمایه‌گذاری واقعی و

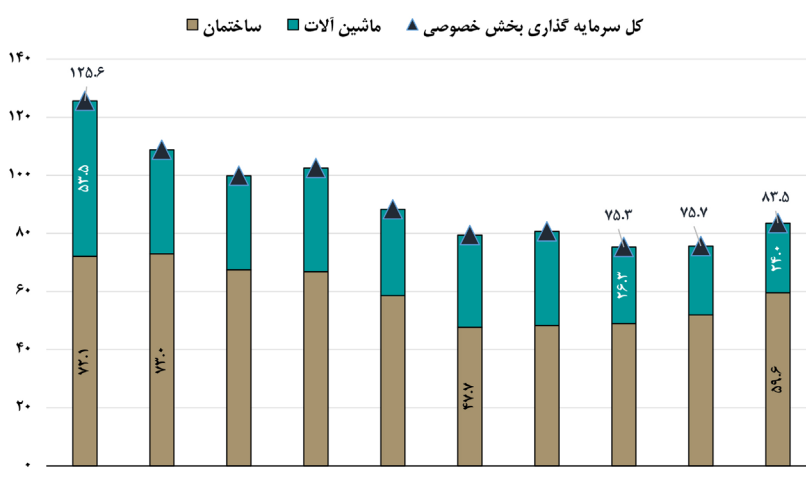
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و استهلاك سرمایه به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰ - هزار میلیارد تومان

سرمایه‌گذاری واقعی ماشین‌آلات و ساختمان به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ - هزار میلیارد تومان

سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ - هزار میلیارد تومان

رشد سرمایه‌گذاری واقعی بخش خصوصی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ - درصد

۱۳۹۸ است که بدترین ارقام را از منظر تشکیل سرمایه در دو بخش ساختمان و ماشین آلات تجربه کرده است.

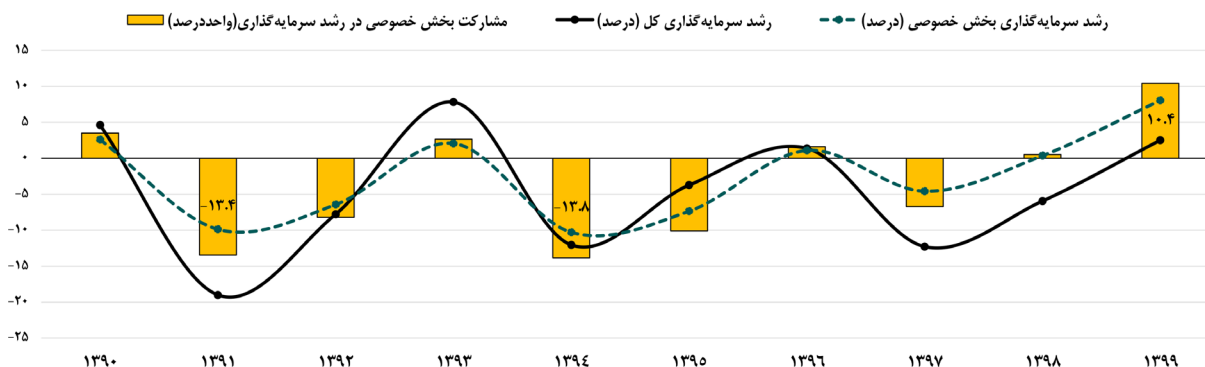
کاهش اشتیاق برای سرمایه‌گذاری

بخش دیگری از گزارش اتاق تهران به میزان سرمایه‌گذاری سالانه بخش خصوصی در کشور مربوط است؛ جایی که سهم این بخش در فاصله سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ افتی جدی را تجربه کرده است. کل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در سال ۱۳۹۰ در اقتصاد ایران ۱۲۵ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان بوده که این عدد در سال ۱۳۹۹ به مرز ۸۳ هزار میلیارد تومان سقوط کرده است. جالب اینکه از این رقم حدود ۲۴ هزار میلیارد تومان مربوط به ماشین آلات و بیش از ۵۹ هزار میلیارد تومان به سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان مربوط است. یک واقعیت تلخ از آمارهای ارائه شده توسط معاونت بررسی‌های اتاق تهران این است که کمترین رقم سرمایه‌گذاری در ماشین آلات از سوی بخش خصوصی در سال ۱۳۹۹ و کمترین رقم در سرمایه‌گذاری ساختمان از سوی این بخش در سال ۱۳۹۵ انجام شده که حاکی از تضعیف به مراتب شدیدتر سرمایه‌گذاری مولد بخش خصوصی در حوزه ماشین آلات طی دهه اخیر است. سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به عنوان محرک تقویت

ماشین آلات منفی بوده است. همچنین طی ۶ سال رشد سرمایه‌گذاری واقعی ساختمان، منفی بوده است. مشابه این وضعیت برای سرمایه‌گذاری ماشین آلات بخش خصوصی هم صادق است. برای نمونه بخش ماشین آلات تنها در سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۳، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ رشد نسبتاً مناسبی داشته و در سال ۱۳۹۹ اندکی بهبود نشان می‌دهد. ارقام رشد سالانه در همه سال‌هایی که روند مثبت بوده در حد ۱۰ درصد و کمتر بوده است. حال آنکه در ۵ سال منفی، حتی نرخ ۳۳/۷ درصدی منفی نیز تجربه شده است. سال ۱۳۹۱ بدترین سال از این منظر برای تشکیل سرمایه در بخش ماشین آلات بوده است. در بخش ساختمان هم، تنها در ۴ سال روند سالانه رشدی مثبت را تجربه کرده است. در حالی که در ۶ سال دیگر کشور شاهد افت تشکیل سرمایه ثابت ساختمان بین منفی ۴ تا منفی ۱۱ درصد بوده است.

سرمایه‌گذاری ماشین آلات و ساختمان یکی از اجزای مهم ساختار تشکیل سرمایه، بخش زیرساخت‌های فنی و عمرانی است که در اصول حسابداری ملی تحت عنوان «سرمایه‌گذاری ماشین آلات و ساختمان» شناخته می‌شود. ایران در دهه گذشته در هر دو بخش روندی نزولی را تجربه کرده هرچند وضعیت در بخش ماشین آلات بدتر و نحیف‌تر است. مرور گزارش اتاق تهران نشان می‌دهد در بخش ساختمان سطح تشکیل سرمایه در کشور در سال ۱۳۹۰ حدود ۱۱۰ هزار میلیارد تومان بوده که این عدد در سال ۱۳۹۹ به ۷۲ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان رسیده است. در بخش ماشین آلات هم کشور در حالی در سال ۱۳۹۰ حجمی معادل ۶۱ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان داشته که این عدد در سال ۱۳۹۹ به کمتر از نصف تقلیل پیدا کرده و به ۲۷ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان رسیده است. به این ترتیب می‌توان از خلال این اعداد فاصله میان افت تشکیل سرمایه ثابت در بخش ماشین آلات با بخش ساختمان را عیناً رصد کرد. به نظر می‌رسد سرعت سرمایه‌گذاری در بخش ماشین آلات بسیار کمتر از بخش ساختمان است ضمن اینکه استهلاك ماشین آلات روند سریع‌تری دارد. در همه سال‌های دهه ۹۰ این سال

روند رشد واقعی سالانه سرمایه‌گذاری کل، بخش خصوصی و مشارکت این بخش در رشد کل

یا تضعیف سرمایه‌گذاری در کل اقتصاد طی دهه ۹۰ نقش مهمی داشته است. تقریباً در اکثر مواقع، زمانی که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی تضعیف شده، سرمایه‌گذاری کل هم افت داشته و برعکس زمانی که سرمایه‌گذاری بخش خصوصی تقویت شده، سرمایه‌گذاری کل هم رشد داشته است. ضمن اینکه در برخی سال‌ها مانند سال گذشته، عامل اصلی رشد ۲/۵ درصدی سرمایه‌گذاری کل، مشارکت ۱۰/۴ درصدی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بوده است.

رتبه ریسک صادراتی ایران و اقتصادهای همسایه و مجاور بر اساس فهرست اکتبر ۲۰۲۱ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

عدم بهبود رتبه ایران در مقایسه با ارزیابی دوره قبل
رتبه ریسک اعتباری ۷ برای ایران و ۹ کشور همسایه و هم‌جوار
بهترین رتبه‌ها متعلق به کشورهای امارات متحده عربی و عربستان سعودی با رقم ۲ و کشور قطر با رقم ۳

The Belt, and the Road

مزیت مگا پروژه چینی «کمر بند و راه» برای ایران چیست؛ مرکز پژوهش های مجلس پاسخ داد

کریدور تجاری «کمر بند و راه»

لوله باکو-تفلیس-جیحان و در قالب فرمول «همه کریدورها به جز ایران» در پی تضعیف آن بود، بینجامد. در این گزارش آمده است که بخش های دولتی درگیر با امور مدیریتی و اجرایی مسوول و دست اندرکار ورود فعال و اثرگذار ایران به ابتکار کمر بند و راه خواهند بود. همچنین تنظیم روابط راهبردی و بلندمدت اقتصادی با چین براساس استراتژی توسعه صنعتی و منافع اقتصادی کشور و همچنین به کارگیری دیپلماسی اقتصادی فعال در این حوزه ضرورتی انکارناپذیر است.

اهداف اساسی طرح کمر بند و راه چین، محدود به ملاحظات اقتصادی نیست و ماهیت فرا اقتصادی اهدافی که با محاسبات پکن در عرصه سیاست بین الملل ارتباط دارد، هم از منظر ملاحظات کلان سیاست خارجی چین و هم از حیث ترتیبات حاکم بر معادلات منطقه ای و جهانی از اهمیتی راهبردی برخوردار است. به طور خلاصه باید تاکید کرد ابتکار کمر بند و راه، پلت فرم اصلی پکن برای تبدیل به هژمون نوظهور جهان است و با تلاش آن برای دستیابی به موقعیت ابر قدرتی در نظام بین الملل ارتباط دارد، کمالینکه براساس جدیدترین گزارش جامعه اطلاعاتی آمریکا، چین با پشت سر گذاشتن آمریکا، تا سال ۲۰۴۰ به ابر قدرت جهان تبدیل خواهد شد. چین قبل از عملیاتی سازی ابر پروژه ابتکار کمر بند و راه، با کشورهای واقع در کریدور کمر بند و راه توافق نامه های بلندمدت همکاری منعقد می کند که تاکنون و تا پایان سال ۲۰۲۰ چنین توافق نامه هایی را در حدود ۲۰۵ مورد امضا کرده است. در اوایل سال ۱۴۰۰ نیز تفاهم نامه همکاری ۲۵ ساله بین چین و ایران به امضا رسید که می توان گفت زمینه اجرایی شدن ابتکار کمر بند و راه در کریدور ایران فراهم شده است.

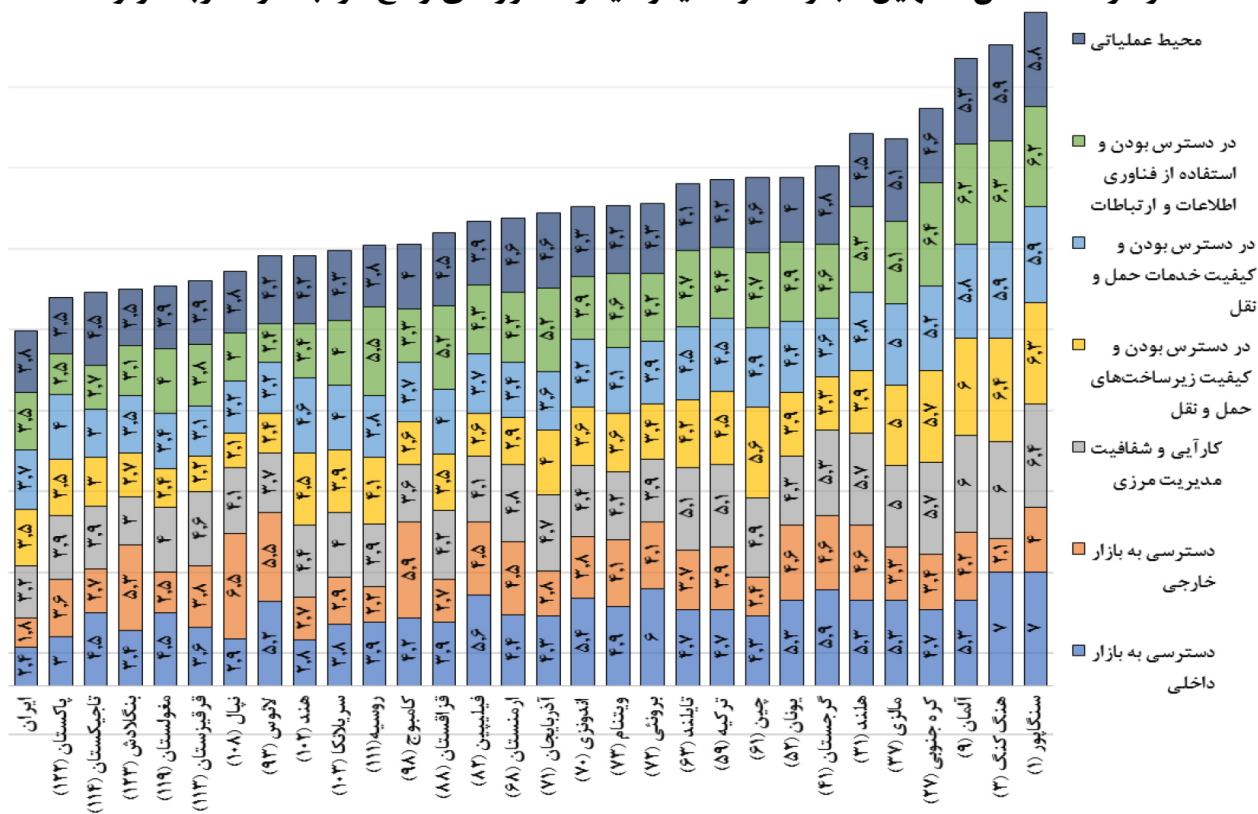
تجارت ایران با کشورهای کریدور

از حیث کمی، پتانسیل بالایی در ارتقای روابط تجاری ایران با کشورهای کریدور کمر بند و راه وجود دارد؛ به گونه ای که با افزایش پیوستن کشورها به این ابتکار، می توان شاهد ارتقای روابط تجاری نیز بود. براساس آمار گمرک ایران، حجم تجارت

مرکز پژوهش های مجلس با رصد ابعاد مگا پروژه چینی «کمر بند و راه» که از سال ۲۰۱۳ به شکل رسمی مطرح و آغاز شده، فرصت های همکاری تجاری ایران در این پروژه را بررسی کرده است. ارزیابی های این نهاد پژوهشی نشان می دهد استفاده از مزیت های این طرح، علاوه بر اینکه در جهت کاهش آثار اقتصادی تحریم ها موثر است، می تواند با فرمول «همه کریدورها به جز ایران» مقابله کند.

«ابتکار کمر بند و راه چین چه فرصت هایی را در اختیار ایران قرار می دهد؟» بازوی پژوهشی مجلس در گزارشی به این فرصت ها اشاره کرده است. براساس این پژوهش، ورود ایران به این ابتکار، گامی نه فقط در جهت کاهش آثار اقتصادی تحریم هاست، بلکه راهبردی موثر برای خنثی سازی اهداف فرا اقتصادی تحریم ها از جمله بی اثر ساختن تلاش ها برای تنزل مزیت های جغرافیای سیاسی ایران است. به ویژه آنکه حضور در ابتکار کمر بند و راه می تواند به تقویت موقعیت ترانزیتی کشور که آمریکا در دهه های اخیر از طریق حمایت از پروژه هایی چون خط

نمودار ۲. شاخص تسهیل تجارت در آسیا و دیگر کشورهای واقع در ابتکار کمربند و راه

Source: World Economic Forum Global Enabling Trade Report, 2016.

جدول ۱. ۱۴۰ کشورهایی واقع در کریدور ابتکار کمربند و راه تا پایان سال ۲۰۲۰

تعداد کشورها	کشور	منطقه
۱۲	چین، مغولستان، کوک ایسلند، فیجی، کریتی، کره جنوبی، لائو پدر، میکرونزی، زلاند نو، ساموئا، سالومون ایسلند، وانواتو	آسیای شرقی و اقیانوسیه
۱۱	برونئی، کامبوج، اندونزی، لائوس، مالزی، میانمار، فیلیپین، سنگاپور، تایلند، تیمور شرقی، ویتنام	آسیای جنوب شرقی
۵	قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان، ازبکستان	آسیای میانه
۲۱	بحرین، مصر، ایران، عراق، اردن، کویت، لبنان، عمان، قطر، عربستان سعودی، فلسطین، سوریه، امارات متحده عربی، یمن، الجزایر، جیبوتی، لیبی، مراکو، تونس، تونس، رژیم صهیونیستی	خاورمیانه و شمال آفریقا (منا)
۸	افغانستان، بنگلادش، بوتان، هند، مالدیو، نیپال، پاکستان، سریلانکا	آسیای جنوبی
۳۱	آلبانی، ارمنستان، آذربایجان، بلاروس، بوسنی و هرزگوین، بلغارستان، کرواسی، جمهوری چک، استونی، گرجستان، مجارستان، لتونی، لیتوانی، مقدونیه، مولداوی، مونته نگرو، لهستان، رومانی، روسیه، صربستان، اسلواکی، اسلوانی، ترکیه، اوکراین، اتریش، سیروس، یونان، ایتالیا، لاتیوا، لوکزامبورگ، پرتغال	اروپا
۳۲	آنگولا، بوتسوانا، کابو ورده، کامرون، چاد، جمهوری دموکراتیک کنگو، بنین، کوبا، اتیوپی، غنا، گوینیه، کنیا، لسوتو، ماداگاسکار، موریتانی، نامیبیا، نیجر، نیجریه، گینه جدید، پاپوا، رواندا، سنگال، سچلس، سریلانکا، سومالی، آفریقای جنوبی، سودان جنوبی، سودان، تانزانیا، توگو، اوگاندا، زامبیا، زیمبابوه	شاخ آفریقا
۲۰	آنتیگوا و باربودا، باربادوس، بولیوی، شیلی، کاستاریکا، ساموئا، دومینیک، اکوادور، گابن، گامبیا، گرانادا، گویانا، جامائیکا، لیبریا، پاناما، پرو، سورینام، ترینیداد و توباگو، اروگوئه، ونزوئلا	آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب ^۲
۱۴۰	کشورهای واقع در مسیر ابتکار کمربند و راه تا پایان سال ۲۰۲۰	

Source: Countries of the Belt and Road Initiative (BRI) (2021).^۲

ایران با کشورهای هم‌مسیر واقع در ابتکار کمربند و راه در سال ۱۳۹۹ (۲۰۲۰) بیش از ۲۵ میلیارد دلار بوده است که حدود ۳۷ درصد از کل تجارت ایران (۶۶ میلیارد دلار) را شامل می‌شود. در سهم ۳۷ درصدی تجارت کشورهایایی که با ایران در ابتکار کمربند و راه در یک کریدور قرار دارند، حدود ۲۷ درصد متعلق به چین و حدود ۹ درصد متعلق به ترکیه است (در مجموع دو کشور حدود ۳۶ درصد از کل تجارت با ایران را در کریدور مشترک ابتکار کمربند و راه در اختیار دارند). سایر کشورهای واقع در مسیر مشترک (ترکمنستان، تاجیکستان، قرقیزستان، ازبکستان و قزاقستان) در مجموع کمتر از یک درصد از کل تجارت با ایران را به خود اختصاص داده‌اند.

با احتساب خود کشور چین، حدود ۳۷ درصد از کالاهای صادراتی ایران اعم از نفتی و غیرنفتی (به ارزش ۱۱/۵ میلیارد دلار) در سال ۱۳۹۹ (۲۰۲۰) به‌طور مستقیم به کشورهای واقع در کریدور

ابتکار کمربند و راه (BRI) صادر شده است. علاوه بر این، حدود ۳۸ درصد از نیازهای وارداتی ایران به ارزش تقریبی ۱۳ میلیارد دلار نیز به‌طور مستقیم از طریق ۶ کشور

جدول ۵. نقش و جایگاه کشورهای واقع در کریدور ابتکار کمربند و راه در صادرات ایران به تفکیک گروه‌های کالایی عمده (سال ۲۰۱۸)

ردیف	گروه کالایی	کد HS	صادرات ایران به جهان (میلیارد دلار)	صادرات ایران به کشورهای واقع در کریدور BRI (میلیارد دلار)	سهم گروه کالایی از کل صادرات ایران به کشورهای واقع در کریدور BRI (درصد)	سهم کشورهای واقع در کریدور BRI در جذب صادرات ایران (درصد)	سهم ایران در تأمین نیازهای کشورهای واقع در کریدور BRI (درصد)
۱	سوختاها و روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از آنها *	۲۷	۶۶,۴	۱۱,۰	۱۶,۶	۱,۱	
۲	مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از آنها	۳۹	۵,۶	۵,۴	۹۶,۸	۲,۱	
۳	محصولات شیمیایی آلی	۲۹	۴,۱	۴,۰	۹۷,۰	۲,۵	
۴	چدن، آهن و فولاد	۷۱	۳,۹	۳,۵	۹۰,۴	۱,۹	
۵	میوه‌های خوراکی	۰۸	۱,۷	۱,۶	۹۱,۶	۳,۷	
۶	سنگ فلز، جوش و خاکستر	۲۶	۱,۱	۱,۱	۹۷,۱	۰,۷	
۷	سبزیجات و نباتات ریشه‌ای	۰۷	۱,۱	۱,۱	۹۹,۶	۵,۲	
۸	کودها	۳۱	۰,۸	۰,۸	۹۱,۳	۳,۰	
۹	نمک، گوگرد، خاک و سنگ و گچ، آهک و سیمان	۲۵	۰,۸	۰,۸	۹۶,۴	۳,۰	
۱۰	مس و مصنوعات از مس	۷۴	۰,۷۰	۰,۶۹	۹۸,۴	۰,۸	
مجموع ۱۰ گروه کالایی فوق			۸۶,۲	۲۹,۹	۸۹,۲	۳۴,۶	۱,۵
سایر گروه‌های کالایی			۱۰,۴	۰,۶۹	۱۰,۸	۸۴,۷	۰,۱۹
کل کالاها			۹۶,۶	۳۸,۷	۱۰۰	۴۰,۰	۰,۵

مأخذ: محاسبات محقق براساس بانک اطلاعاتی مرکز تجارت بین‌الملل ITC (<https://www.trademap.org/Index.aspx>) * ۵۰,۸ میلیارد دلار از این گروه کالایی مربوط به نفت خام و مابقی معادل ۱۵,۶ میلیارد دلار مربوط به فراورده‌های نفتی است.

جدول ۶. نقش و جایگاه کشورهای واقع در کریدور ابتکار کمربند و راه در واردات ایران به تفکیک گروه‌های کالایی عمده (سال ۲۰۱۸)

ردیف	گروه کالایی	کد HS	واردات ایران از جهان (میلیارد دلار)	واردات ایران از کشورهای واقع در کریدور BRI (میلیارد دلار)	سهم از کل واردات ایران از کشورهای واقع در کریدور BRI (درصد)	سهم کشورهای واردات واقع در مسیر BRI (درصد)	سهم ایران در صادرات کشورهای واردات واقع در مسیر BRI (درصد)
۱	ماشین‌آلات و وسایل مکانیکی؛ اجزا و قطعات آنها	۸۴	۷,۷	۱۸,۶	۴,۹	۶۴,۴	۰,۶
۲	ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی و اجزا و قطعات آنها	۸۵	۳,۷	۸,۹	۲,۸	۷۵,۸	۰,۲۲
۳	غلات	۱۰	۴,۴	۱۰,۵	۲,۶	۶۰,۷	۵,۳
۴	وسائط نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط	۸۷	۱,۵	۳,۷	۱,۰	۶۶,۶	۰,۳۰
۵	محصولات شیمیایی آلی	۲۹	۱,۴	۳,۴	۰,۹۲	۶۶,۷	۰,۶۲
۶	چدن، آهن و فولاد	۷۲	۱,۲	۲,۹	۰,۸۰	۶۶,۵	۰,۵۰
۷	مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از آنها	۳۹	۱,۳	۳,۱	۰,۶۸	۵۳,۱	۰,۳۰
۸	چربی‌ها و روغن‌های حیوانی و نباتی	۱۵	۱,۱	۲,۶	۰,۶۸	۵۸,۳	۱,۴
۹	کاغذ و مقوا، اشیای ساخته شده از خمیر	۴۸	۰,۹	۲,۲	۰,۶۳	۷۰,۶	۱,۲
۱۰	آلات و دستگاه‌های اپتیک و عکاسی	۹۰	۱,۴	۳,۴	۰,۵۹	۴۲,۲	۰,۳۹
مجموع ۱۰ گروه کالایی فوق			۲۴,۵	۵۹,۳	۱۵,۷	۶۴,۱	۰,۴۹
سایر گروه‌های کالایی			۱۶,۸	۴۰,۷	۱۰,۰	۵۹,۶	۰,۲۵
کل کالاها			۴۱,۲	۱۰۰,۰	۲۵,۷	۶۲,۳	۰,۳۵

مأخذ: محاسبات محقق براساس بانک اطلاعاتی مرکز تجارت بین‌الملل ITC (<https://www.trademap.org/Index.aspx>)

واقع در کریدور «ابتکار کمربند و راه» شامل قزاقستان، قرقیزستان، ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ترکیه تأمین می‌شود (کشورهای واقع در کریدور مستقیم و مشترک).

براساس آخرین آمار دریافتی، ۱۰ گروه کالایی عمده صادراتی در سال ۲۰۱۸، حدود ۸۹ درصد از صادرات ایران به جهان را تشکیل می‌دهد که ارزش آن بالغ بر ۸۶/۲ میلیارد دلار است. ۶۵ کشور واقع در کریدور BRI، حدود ۳۵ درصد از این صادرات کالایی را به خود اختصاص می‌دهند. طبیعتاً با افزایش تعداد کشورهای دارای شرایط عضویت در ابتکار کمربند و راه به ۱۴۰ در سال ۲۰۲۰، بیش از ۳۵ درصد از کالاها به کشورهای واقع در کریدور مزبور صادر شده است. تحقیقات نشان می‌دهند کاهش ۱۰ درصدی هزینه‌های ریلی، هوایی و دریایی، صادرات را در کشورهای فعال در کریدور ابتکار کمربند و راه به ترتیب ۵/۵، ۵/۵ و ۱/۱ درصد، افزایش می‌دهد. طبق این ارزیابی‌ها، بهبود وضعیت شاخص‌های تسهیل تجارت در ایران منطبق با استانداردها و اهداف موجود در ابتکار کمربند و راه، نظیر توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و تجاری و تأمین مالی منجر به رشد قابل توجهی در صادرات ایران خواهد شد. بر این اساس، در صورت مدیریت صحیح و تبیین و تصریح دقیق منافع ملی در ابتکار کمربند و راه، افزایش کارایی و شفافیت و پاسخگویی در مدیریت مرزی، در دسترس بودن و کیفیت زیرساخت‌های حمل و نقل و در دسترس بودن و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توانند به ترتیب رشد ۴/۲۰۰ درصدی، ۹/۵۲ درصدی و ۳/۱۶۱ درصدی صادرات ایران را منجر شود.

تأثیر حضور در کمربند و راه بر تحریم‌های آمریکا

در حال حاضر ایران تحت شدیدترین تحریم‌های آمریکا قرار دارد. فشار آمریکا بر بخش‌های اقتصادی - تجاری مرتبط با

برسانند.

اما مسوولیت این سیاستگذاری و اقدام در راستای تنظیم روابط با چین بر عهده کیست؟ بر اساس آنچه در این گزارش آمده است، بخش‌های دولتی درگیر با امور مدیریتی و اجرایی در هر دو سطح سخت‌افزاری (شبکه‌های حمل و نقل) و نرم‌افزاری (تسهیل تجارت در حوزه قوانین و مقررات و همکاری‌های تجاری در سطوح مختلف) به نوعی مسوول و دست‌اندرکار ورود فعال و اثرگذار ایران به ابتکار کمر بند و راه خواهند بود.

تقریباً همه دستگاه‌ها و نهادهای کشور، وظایف و نقش مشخصی را در پیوستن به ابتکار کمر بند و راه ایفا می‌کنند. در عین ایجاد یک کمیته فرادستگاهی برخوردار از اختیارات استراتژیک در راستای ایجاد هماهنگی میان ارگان‌های فعال در حوزه پیوستن به این ابتکار، ذیل رئیس‌جمهور یا معاون اول رئیس‌جمهور، برای هماهنگی و جهت‌دهی به اقدامات مجموعه دستگاه‌های مرتبط به شکل کارآمد و اثربخش ضروری به نظر می‌رسد.

ابر طرح ابتکار کمر بند و راه با رقبای بالفعل و بالقوه‌ای در سطح جهانی مواجه است که چگونگی تعامل با آنها در تحکیم و تثبیت یا تضعیف و کنار گذاشته شدن ایران در این طرح بسیار حیاتی است. هر چند آمریکا به طور ضمنی در ممانعت از اجرایی شدن این ابتکار منزوی شده است و روسیه و چین نیز به توافقات نانوشته‌ای در زمینه تقسیم قدرت در آسیای میانه دست یافته‌اند، اما هوشمندی ایران در بهره‌برداری حداکثری از پیوستن به ابتکار کمر بند و راه ضروری است.

در این راستا «دقت و برنامه‌ریزی مناسب، در راستای تحقق منافع ملی در تعامل با چین»، «تعامل هوشمند بین‌المللی استفاده از ظرفیت ابتکار کمر بند و راه» و «تبیین نسبت و جایگاه طرح ابتکار کمر بند و راه با سایر برنامه‌های توسعه‌ای ایران» امری ضروری است.

ایران در سایر کشورها به اختلال در همکاری‌های اقتصادی منجر شده است. کیفیت روابط ایران با چین و سایر کشورهای پیشرفته‌تر واقع در مسیر این ابتکار، بر مبنای همان الگوی سابق، یعنی فروش مواد خام در حوزه انرژی و خرید کالاهای عمدتاً مصرفی پیگیری می‌شود. ارتباط با سایر کشورها نیز در بهترین حالت ممکن بر اساس صادرات محصولاتی با ارزش افزوده پایین و عمدتاً غیرصنعتی دنبال شده است. به نظر می‌رسد که هم فشار تحریم‌ها و هم کمبودهای عمده زیرساختی و مدیریتی در بخش‌های اقتصادی - تجاری، ضرورت لازم برای ورود فعال به طرح ابتکار کمر بند و راه را ایجاد کرده است. محدودیت کمی و کیفی موافقت‌نامه‌های تجاری ایران با کشورهای واقع در مسیر این ابتکار و همچنین ضعف‌های لجستیکی و مخابراتی در پیشبرد با کیفیت تجارت، کمترین دلایل برای توجیه لزوم ورود ایران به این طرح محسوب می‌شود.

بنابراین به نظر می‌رسد که ورود به این طرح علاوه بر اینکه امکانات مالی گسترده‌ای را برای رفع کمبودهای زیرساختی مهیا می‌کند، با ایجاد بستر روابط تجاری راهبردی‌تر با چین و سایر کشورها، تأثیرات تحریم ایران را به حداقل می‌رساند. علاوه بر این، تسهیلات موجود به کاهش آثار تحریم نیز کمک خواهد کرد.

از طرفی ارتباط با کشورهای مختلف واقع در کریدور ابتکار کمر بند و راه، از طریق تنوع بخشی به کشورها و کالاهای تجاری، به کاهش تمرکز تجاری و افزایش شاخص اکمال تجاری (این شاخص نشان می‌دهد که تا چه اندازه آنچه که یک کشور صادر می‌کند با آنچه کشور دیگری وارد می‌کند همپوشانی دارد) منجر خواهد شد که این امر می‌تواند تأثیرات تحریم علیه اقتصاد ایران را کاهش دهد. همچنین در راستای حفظ قدرت رقابت‌پذیری با کشورهای طرف تجاری که در کریدور ابتکار کمر بند و راه قرار دارند، اقتصاد ایران باید کیفیت حمل و نقل، لجستیک (سخت‌افزاری و نرم‌افزاری) و ارائه خدمات به مشتریان و طرفین تجاری را ارتقا دهد که این امر با تکیه بر تجربه کشورهای موفق طرف تجاری، موجب تسریع در به‌روزرسانی و ارتقای کیفیت موارد مذکور خواهد شد.

بر اساس آنچه در این گزارش عنوان شده است، جایگاه چین در این ابتکار طی دهه آینده را می‌توان به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل در ضرورت زمینه‌سازی برای ایجاد یک رابطه راهبردی با این کشور از مجرای ابتکار کمر بند و راه دانست. در این راستا ایران با علم به چنین موضوعی، تفاهم‌نامه همکاری ۲۵ ساله را در ابتدای سال ۱۴۰۰ با چین امضا کرده است، بنابراین لازم است تا بخش‌های مرتبط با تصمیم‌سازی‌های مربوط به ابتکار کمر بند و راه و در سطحی وسیع‌تر نحوه تنظیم و مدیریت روابط عملی با چین در بازه‌های میانمدت و بلندمدت سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات لازم را به انجام

راهکار یک اقتصاددان برای تأمین کسری بودجه

بیشتر شود. وی با تأکید بر اینکه برای کاهش مخارج باید هزینه‌های غیر ضروری دستگاه‌های اجرایی حذف شود، گفت: در این موضوع خوشبختانه هر سه قوه دیگر هماهنگ با یکدیگر هستند یعنی مجلس دیگر نمی‌تواند مانند دوره دولت روحانی برای کشور هزینه جدید برآورد. برای مثال بودجه مجلس در سال ۹۹ چیزی حدود ۵۷۰ میلیارد تومان بود که این عدد در لایحه بودجه ۱۴۰۰ پیشنهادی دولت به ۶۲۳ میلیارد تومان رسید اما مجلس آن را در بودجه نهایی ۹۹۱ تصویب کرده است. البته این فقط بودجه جاری مجلس است و بودجه‌های عمرانی مجلس، بودجه پژوهش‌های مجلس، بودجه کتابخانه مجلس و... ردیف‌های جداگانه از بودجه دارند. وی با اشاره به درآمدهای مالیاتی برای جبران کسری بودجه گفت: در بخش درآمدها در بودجه یکی از درآمدهای سالم دولت مالیات است. اما با افزایش نرخ مالیات به شدت مخالف هستیم چرا که باعث تشدید رکود می‌شود اما باید گستره مالیاتی و پایه‌های مالیاتی را افزایش دهیم.

۵۰ درصد اقتصاد ایران از پرداخت مالیات معاف هستند

پازوکی تأکید کرد: اقتصاد ایران جزو کشورهایی با بالاترین فرار مالیاتی در دنیا است از سوی دیگر حدود ۵۰ درصد اقتصاد ایران از پرداخت مالیات معاف هستند حتی در بین کارمندان دولت هم نابرابری‌ها برای پرداخت مالیات زیاد است و عده زیادی به دلایل متعددی معاف از پرداخت مالیات شده‌اند.

استفاده از راهکار مالیاتی غرب

این کارشناس اقتصادی بایان اینکه در این حوزه باید تجارب غرب استفاده کنیم چرا که دقیق‌ترین دستگاه‌های مالیاتی را در اختیار دارند، ادامه داد: اگر دستگاه بانکی به‌طور کامل در اختیار سازمان امور مالیاتی باشد می‌توان جلوی فرار مالیاتی را گرفت. باید تمام سازمان‌های مرتبط به صورت آنلاین به یکدیگر متصل باشند تا مالیات هر فرد بر اساس درآمدی که دارد، شفاف و روشن مشخص شود و بتوان مودیان را رصد کرد.

پول نفت خرج هزینه‌های جاری نشود

وی درباره سهم درآمدهای نفتی در بودجه گفت: نمی‌توان از درآمدهای حاصل از فروش نفت چشم‌پوشی کرد. باید از نفت در جهت رشد و توسعه کشور استفاده کنیم نه اینکه پول نفت خرج هزینه‌های جاری شود بلکه باید بتوانیم از درآمدهای نفت برای پروژه‌های توسعه‌ای و عمرانی بهره ببریم.

ضرورت احیای برجام

وی افزود: اما طبق گزارش‌های ۶ ماهه گذشته فروش نفت روند نزولی داشته بنابراین راهی جز احیای برجام نداریم و مذاکرات به نفع کشور است. باید تابو مذاکرات شکسته شود، اگر مذاکرات به نتیجه نرسد رقبای نفتی ایران مانند عربستان و روسیه و... بازار نفت را از ما می‌گیرند.

انتشار اوراق نقدینگی را از سطح جامعه جمع می‌کند

اشاره: کشور پس از خروج آمریکا از برجام در ۱۸ اردیبهشت ۹۷، اعمال تحریم‌ها و عدم تصویب لوایح FATF با کسری بودجه روبرو شده است. این عوامل باعث شده تا به اقتصاد کشور آسیب وارد شود و دولت در تأمین بودجه با کسری مواجه شود. کسری بودجه باعث می‌شود که دولت برای تأمین هزینه‌هایش از بانک مرکزی پول استقرار کند، اما این فرایند موجب افزایش تورم، گرانی و نقدینگی در جامعه شده و می‌شود. در حال حاضر مرکز آمار ایران تورم را حدود ۴۵ درصد اعلام کرده است. دکتر مهدی پازوکی، اقتصاددان راهکار تأمین کسری بودجه را فروش اموال دولتی و مذاکره با آمریکا بر سر منافع ملی و احیای برجام برای بازگشت به بازار نفت می‌داند. در ادامه گزیده نظرات وی را می‌خوانید.

مهدی پازوکی، اقتصاددان در گفت‌وگو با ایلنا درباره بودجه ریزی برای سال ۱۴۰۱ و راهکارهای دولت سیزدهم برای جلوگیری از افزایش کسری بودجه اظهار داشت: بودجه به معنای حساب دخل و خرج سالانه دولت است، در این شرایط دولت باید مخارج خود را کاهش دهد یا اینکه بتواند درآمدهای واقعی خود را افزایش دهد در غیر این صورت راه سومی وجود ندارد. این کارشناس اقتصادی اظهار داشت: راهکار جبران یا کاهش کسری بودجه، مولدسازی دارایی‌های دولت است. دولت اموال و دارایی قابل فروش دارد به‌ویژه املاکی که در حال حاضر در اختیار برخی از مدیران قرار گرفته است و به صورت رایگان از آن استفاده می‌کنند یا اینکه تنها ۳۰ هزار تومان بابت اجاره آن می‌پردازند. تمام این املاک باید به فروش بروند یا اجاره‌های واقعی از مستأجران آنها اخذ شود. این اقدام باعث می‌شود عرضه مسکن در کشور هم

پازوکی درباره انتقاد به انتشار اوراق و تورم‌زایی این ابزار برای جبران کسری بودجه اظهار داشت: آن‌هایی انتشار اوراق بدهی را مساوی با چاپ پول می‌دانند سواد اقتصادی ندارند چراکه بانک مرکزی با انتشار اوراق نقدینگی را از سطح جامعه جمع می‌کند. البته به‌طور قطع انتشار اوراق بدهی برای جبران کسری بودجه بهترین راه نیست اما در شرایطی که درآمدهای دولت کفاف مخارج را نمی‌دهد، در مقابل چاپ پول و استقرار از بانک مرکزی روش بهتری است. در شرایطی که راهکار دیگری برای جبران کسری بودجه نداریم باید از همین روش استفاده کرد هرچند بهترین راهکار نیست. این کارشناس اقتصادی ادامه داد: دارایی دولت ۷ هزار هزار میلیارد تومان است که تمام این دارایی قابل فروش است و فروش این اموال باعث می‌شود که نقدینگی جمع شود و ضد تورم است. وی با تأکید بر اینکه نباید اقتصاد در گرو سیاست باشد و سیاست خارجی به باید به نفع رشد و توسعه کشور عمل کند، گفت: اقتصاد ایران به اصلاحات ساختاری نیاز دارد اگر اقتصاد ایران بسته باشد سال بعد هم گرفتار کسری بودجه هستیم. هدف دشمنان ایران منزوی شدن کشور در منطقه است که عده‌ای هم در داخل کشور از سر جهالت در زمین دشمنان بازی می‌کنند. دولت نباید هراس از مذاکره با آمریکا داشته باشد مذاکره در چارچوب منافع ملی به نفع اقتصاد ایران است.

ادامه از صفحه ۱۵

سلاخی مستمر ♦♦♦

کند که اوراق قرضه یا بدهی دولت را بخرند، دیگر، بانک‌ها توانی برای حمایت از تولید و کسب و کار نخواهند داشت. بر این اساس است که معمولاً به دولت‌ها توصیه می‌شود که سیستم بانکی را تحت فشار قرار ندهند تا کسری بودجه را جبران کنند.

چهارم) پیشنهادی که در این موارد به دولت‌ها ارائه می‌شود آن است که تلاش کنند، اوراق را به بخش خصوصی و مردم بفروشند. اما در شرایطی که اقتصاد ایران با تورم ۴۰ الی ۵۰ درصدی روبه‌رو است، طبیعی است که هیچ عقل سلیمی حاضر به خرید اوراقی که سود ۲۰ درصدی دارند، نمی‌شود. وقت مردم و بخش خصوصی اقتصاد حاضر به خرید اوراق نباشند، دولت متوجه بانک‌ها می‌شود و آنها را مجبور به خرید اوراق‌هایش برای جبران کسری بودجه می‌کند.

مبتهی بر این شرایط است که اقتصاد ایران در یک چرخه خطرناک گرفتار می‌شود که مدام تکرار می‌شود و باعث عمیق‌تر شدن مشکلات اقتصادی و معیشتی می‌شود. در این شرایط وعده‌وزیر اقتصاد دولت سیزدهم در خصوص مهار تورم در سال ۱۴۰۱ و ادعای رییس سازمان برنامه و بودجه در خصوص ارائه بودجه بدون کسری، چندان مستند به نظر نمی‌رسند. چراکه رویکردهایی در دولت به کار گرفته شده که از یک طرف تولید را عقیم می‌کند و از سوی دیگر باعث افزایش نقدینگی می‌شود. مواردی باعث می‌شود رویکردهای مولد جامعه از چرخه اقتصادی خارج شوند و رویکردهای سوداگرانه بر اتمسفر اقتصادی حاکم شوند. وضعیتی که باید از آن ترسید و نگران آن بود.

ادامه از صفحه ۱۹

فرصت‌های از دست رفته...

است. این مساله عوارضی مانند کاهش درآمد سرانه، کاهش پس‌انداز ملی، کاهش ظرفیت و اثرگذاری دولت، واگرایی اقتصاد نسبت به اقتصاد منطقه و جهان و در نهایت کاهش رفاه ملی را به دنبال دارد. برای اینکه ابعاد موضوع کمی آشکارتر شود، محاسبات ساده‌ای صورت گرفته است. روند تشکیل سرمایه از میانه دهه ۸۰ به بعد، از روند بلندمدت آن منحرف شده است. اگر فرض کنیم روند تشکیل سرمایه در اقتصاد ایران، از سال ۱۳۸۵ تا پایان ۱۳۹۹ تغییر نکرده بود و مطابق با میانگین عملکرد سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۵ تداوم یافته بود، براساس نتایج محاسبات، شکاف سرمایه‌گذاری بین فروش فوق و عملکرد فعلی، به ارزش جاری به رقمی حدود ۱۱ میلیون میلیارد تومان بالغ می‌شد. به بیان ساده‌تر، در اثر انحراف از مسیر بلندمدت، طی ۱۵ سال گذشته در ابعاد ۱۲ میلیون میلیارد تومان سرمایه‌گذاری ثابت از آن مقداری که باید، کمتر انجام شده است. ابعاد سرمایه‌گذاری از دست رفته در مقایسه با سایر شاخص‌های اقتصاد ایران از قبیل ظرفیت بودجه عمرانی دولت، مقدار کل سپرده‌های بانکی، میزان کل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و نظایر آن، بسیار بزرگ است. این موضوع، دشواری بازگشت به روند بلندمدت را نشان می‌دهد. اگر طی ۱۵ سال گذشته، روند سرمایه‌گذاری در کشور مانند دهه ۷۰ و نیمه نخست ۸۰ ادامه یافته بود، در پایان سال ۱۳۹۹، مقدار تولید ناخالص داخلی سرانه کشور حدود ۶۱ درصد از میزان فعلی بیشتر می‌شد. این محاسبات، بیانگر فرصت‌های از دست رفته سرمایه‌گذاری و درآمد از دست رفته اقتصاد در باتلاق چرخه باطل توسعه‌نیافتگی طی ۱۵ سال گذشته است.

نمی‌توان به خام‌فروشی و منابع‌فروشی تحت عنوان «صادرات» افتخار کرد

مدنظر قرار بگیرد و نمی‌توان به خام‌فروشی و منابع‌فروشی تحت عنوان «صادرات»، افتخار کرد.

رئیس پارلمان بخش خصوصی ادامه داد: سهم کشورمان در صادرات دانش‌بنیان‌ها و صنایع‌های تک (تکنولوژی بالا) یک تا ۱,۵ درصد برآورد می‌شود که رقمی ناچیز است. از طرفی گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نیز نشان می‌دهد سهم ایران از تجارت جهانی از ۳,۰ درصد در سال ۹۵ به ۰,۲ درصد در سال ۹۹ کاهش یافته است. این آمارها گواهی می‌کنند که تا چه میزان از ظرفیت‌های موجود در بخش تجارت خارجی، عقب هستیم. شافعی این نکته را هم توضیح داد که ۳۵ درصد صادرات کالاهای غیرنفتی سهم بخش خصوصی واقعی است و دولتی‌ها، خصوصتی‌ها و شبهه دولتی‌ها هم ۶۵ درصد دیگر را از آن خود کرده‌اند. باین وجود ارزش افزوده کالاهای صادراتی بخش خصوصی (به‌رغم سهم پایین تر آن) به مراتب بیشتر بوده و عمده خام‌فروشی‌ها معطوف به بخش‌های دولتی و خصوصتی است.

احیای اعتماد بخش خصوصی، گام مهم دولت سیزدهم است

رئیس پارلمان بخش خصوصی ایران، از تحلیل رفتن اعتماد بخش خصوصی نسبت به وعده و وعید دولت‌ها سخن گفت و اظهار کرد: هیچ بخشی به قواره حوزه صادرات در این سال‌ها دچار بدعهدی نشده است. بخشنامه‌های خلق‌الساعه و متناقض، سوءبرداشت‌ها، بی‌توجهی به تعهدات دولت و... باعث شدند تا فعالان این حوزه در سنوات گذشته خسارت‌های متعدد را متحمل شوند و بازارهای هدف صادراتی‌شان از دست برود. دولت سیزدهم در همین گام‌های آغازین باید همه تلاش خود را بر احیای این اعتماد متمرکز دارد.

شافعی ادامه داد: متأسفانه دولت‌ها وعده‌هایی را در مورد صادرات بیان می‌کنند که مبنای برنامه‌ریزی فعالان حوزه تجارت خارجی قرار می‌گیرد اما انجام نمی‌شوند و ماحصلش، تحلیل رفتن ظرفیت‌های صادراتی کشور است. یک مصداق این بحث را در مشوق‌های صادراتی شاهد بودیم که در ادوار گذشته وعده داده شدند اما رنگ تحقق به خود نگرفتند. او چالش دیگر برای بخش تجارت خارجی کشور را در ممنوعیت‌های صادراتی

رئیس اتاق ایران می‌گوید: ۶۵ تا ۸۵ درصد صادرات غیرنفتی کشور، کالاهای خام و نیمه‌خام هستند که در پایین‌ترین سطوح خلق ارزش افزوده قرار دارند و نمی‌توان به صادرات آنها افتخار کرد.

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران گفت: بهترین راهبرد برای سامان بخشیدن به مسائل اقتصادی، ارتقای ظرفیت‌های صادراتی است؛ اما بررسی آمارهای تجارت خارجی کشور از حاکمیت خام‌فروشی در بخش صادرات غیرنفتی ما حکایت دارد و این هشدار برای متولیان امر نسبت به خروج منابع، آن‌هم بدون ایجاد ارزش افزوده برای اقتصاد است.

غلامحسین شافعی در سی و چهارمین جلسه هیات نمایندگان اتاق مشهد با اشاره به روز ملی صادرات و دیدار فعالان اقتصادی با رئیس‌جمهوری، افزود: این جلسه به واقع، نشستی بسیار صمیمی و متفاوت بود که جای تشکر از رئیس‌جمهور و وزیر صنعت را دارد. در این جلسه را یادآور شدیم که صادرات نوک پیکان حرکت توسعه اقتصادی است و دیپلماسی اقتصادی نیز پیشران توسعه صادرات به شمار می‌آید.

او ضمن پرداختن به چالش‌های موجود در تجارت خارجی کشورمان، تصریح کرد: بررسی ۱۰ قلم کالای نخست در لیست صادراتی‌های ایران نشان می‌دهد که عمده صادرات غیرنفتی کشورمان بر بخش‌هایی متمرکز بوده که در پایین‌ترین سطوح خلق ارزش افزوده قرار دارند و ۶۵ تا ۸۵ درصد آن‌ها، کالاهای خام و نیمه‌خام هستند.

شافعی تأکید کرد: اگر آماری اعلام می‌شود، باید این موضوعات نیز در آن

رقابت بخش‌های دولتی و خصوصی با بخش خصوصی در حوزه تجارت خارجی و ... با هدف ارتقای ظرفیت‌های صادراتی کشورمان تأکید کرد.

بخش اقتصادی در دیپلماسی خارجی، به اتاق بازرگانی سپرده شود

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران به نوع نگاه دستگاه‌های دولتی به جایگاه بخش خصوصی کشور نیز اشاره کرد و گفت: در جلسات اخیر با مسئولان، این نکته را یادآور شدیم که مباحث مرتبط با دیپلماسی خارجی کشور در بخش اقتصادی، باید به اتاق بازرگانی سپرده شود. اتاق‌های بازرگانی در دنیا، از جایگاه شاخص و برجسته‌ای در بدنه سیاست‌گذاری برخوردار هستند و به مدد تعامل با آن‌ها، می‌توان گره‌های زیادی را در بخش اقتصادی گشود.

شافعی تأکید کرد: بخش خصوصی نیز به‌غایت دغدغه‌مند آینده و سرنوشت این آب‌و‌خاک است و اگر مسئولان این موضوع را باور کنند؛ قطعاً جایگاه این بخش را مغتنم می‌دارند. در بزنگاه جنگ اقتصادی، این بخش خصوصی است که متحمل بیشترین خسارت، رنج و زحمت می‌شود اما چنین مسائلی مورد غفلت قرار می‌گیرد.

او با انتقاد از مسئولانی که حمایت از بخش خصوصی را تنها منحصر به شعارهای پشت تریبون می‌کنند، گفت: فعالان اقتصادی نه زینت مجالس و نه سیاهی لشکر سفرهای خارجی مسئولان دولتی هستند. توجه به جایگاه و ارزش این بخش، نهایتاً اقتصاد کشورمان را تعالی می‌بخشد.

رئیس اتاق مشهد بعضی از بی‌توجهی‌ها به ظرفیت بخش خصوصی را متأثر از اختلاف و تشتت در بدنه این بخش دانست و تأکید کرد: اگر بدنه بخش خصوصی کشور، حامی و همراه همدیگر باشد، قطعاً جایگاه والا تری در عرصه تصمیم‌سازی کشور خواهد داشت. شافعی در بخش دیگری از اظهارات خود به انتخاب استاندار خراسان رضوی اشاره و عنوان کرد: امیدواریم آقای «نظری» به‌عنوان نماینده عالی دولت در این خطه، نگاه ویژه‌ای به ظرفیت‌های بخش خصوصی داشته و اهتمام خود را بر رفع موانع موجود برای این بخش، متمرکز دارند.

او افزود: فعالان اقتصادی و بخش خصوصی نیز بر خود لازم می‌دانند تا حداکثر همکاری و همراهی را با استاندار در پیشبرد اهداف و اقدامات اقتصادی وی (به نفع این استان و اهالی آن)، به عمل آورند.

رئیس پارلمان بخش خصوصی ایران در پایان اظهارات خود از تشکیل مرکز مطالعات افغانستان با محوریت و مشارکت استان‌های مرزی نظیر خراسان رضوی، جنوبی و سیستان و بلوچستان و استقرار دفتر آن در اتاق مشهد خبر داد و گفت: این مرکز قرار است با نگاه به آینده و مدیریت پیش‌نگرانه، موضوع تعاملات آتی اقتصادی دو کشور ایران و افغانستان را مورد بررسی و مذاکره قرار دهد و از مشارکت و همراهی فعالان اقتصادی مرتبط در بخش‌های مختلف، صاحب‌نظران اقتصادی و دانشگاهی در این رابطه بهره‌جوید.

عنوان کرد و افزود: در جلسه‌ای که با رئیس جمهوری داشتیم و در نشست‌های دیگرمان با مسئولان دولتی این موضوع مطرح شد که بی‌ثباتی‌ها و اتخاذ تصمیمات خلق الساعه، به از دست رفتن بازارهای هدف صادراتی منجر می‌شود و از متولیان امر خواستیم تا فهرستی از کالاهایی تهیه کنند که طی چهار سال آینده ممنوعیت صادراتی دریافت نخواهند کرد (حتی به‌بهانه کنترل بازار) و اگر کالایی هم در بازار محدود شد، می‌توان به‌جای ممنوعیت صادراتش، زمینه ورود همان محصول را برای صادرکننده فراهم نمود تا بازار به تعادل برسد. تجربه‌هایی از این دست را پیش از این هم در کشور داشته‌ایم و صرفاً نیازمند اراده دولت در عمل به شعارهایش برای حمایت از صادرات هستیم.

رئیس اتاق ایران از اهمیت اولویت‌دهی به بحث واردات و تأمین ماشین‌آلات و موارد اولیه صنعتی و تولیدی سخن به میان آورد و گفت: برای سرعت بخشی به روند کار در این حوزه، نیاز است تا تمامی نهادهای متولی این بخش از گمرک بانک مرکزی تا وزارتخانه‌های صمت، اقتصاد و ... کنار هم بنشینند و سندی را تنظیم کنند و به یک رویه واحد برسند تا واردات این کالاها به حد امکان تسهیل شده، رویه‌ها معمول بهینه شوند و بروکراسی موجود، از میان برود.

او ادامه داد: ظرفیت مطلوبی هم برای صادرات خدمات فنی و مهندسی در کشورمان فراهم است. فعالان این حوزه از مشکل تأمین مالی و وثیقه سخن به میان می‌آورند. از طرفی، کاهش نقدینگی شرکت‌های صادرکننده خدمات با توجه به عدم پوشش ریسک نوسان نرخ ارز، موضوع دیگری است که به دغدغه آن‌ها بدل شده است. صندوق توسعه صادرات و بانک مرکزی می‌توانند در این حوزه چاره‌اندیشی کنند و به راهکاری کارآمد برسند. همین تعامل مؤثر می‌تواند بر آمارهای صادراتی ما مؤثر واقع شود.

شافعی بر لزوم اجرای قانون فضای کسب‌وکار و همچنین ساماندهی زیرساخت‌های حمل و نقل، برطرف کردن

گردشگری، فرصتی ممتاز برای رونق اقتصاد خراسان رضوی

خراسان رضوی به عنوان یکی از استانهای و چهار نشیب و فرازی می شود، اما علاقه مندان این صنعت کمابیش در سایه اجرای پروتکل ها و با ظرفیت بالا در حوزه گردشگری جایگاه دلگرم به امنیت بخشی و اکسیناسیون عمومی، دوباره به راه افتاده اند و گردشگری نفس تازه می والایی در این حوزه دارد به گونه ای که توسعه کند.

این صنعت در اوضاع کنونی، با توجه به کشور ایران نیز از نظر برخورداری از جاذبه های تاریخی، فرهنگی و گردشگری رتبه دهم فروش کردن نسبی شیوع کرو نامی تواند بستری برای رونق اقتصاد این خطه باشد. در جذب گردشگر و گردش مالی به خود اختصاص دهد.

پاندمی کرونا به عنوان یکی از سه صنعت پردرآمد، سودآور و ارزآور جهان، مورد توجه همه کشورها بوده است که کاهش نسبی سودآوری آن در یکی دو سال اخیر بسیاری از کشورها را به تکاپو انداخته است و البته نباید از نظر دور داشت که این صنعت به همان میزان که پردرآمد و سودآور بود، در ایام پاندمی کرونا متحمل خسارات هنگفتی از این ناحیه شد.

اهمیت این صنعت در رشد اقتصادی تابد انجاست که تا پیش از کرونا برخی کشورها فاقد جاذبه های طبیعی، تاریخی و فرهنگی با ایجاد جاذبه های دست ساز و مصنوعی، اقدام به جلب و جذب گردشگر و فراهم ساختن زمینه های تفریحی متنوع با هدف افزایش مدت ماندگاری مسافران می کردند و از این راه عایدات بی حد و حصری در صنعت گردشگری از جمله در بخش اشتغال، توسعه، ارتقای سطح زندگی مردم بومی و کمک به رشد اقتصادی را نصیب کشور خود می نمودند.

این روند در ایام کنونی نیز همچنان ادامه دارد و اگر چه هنوز کرونا در جهان باقی است خسارت ۷۰ هزار میلیارد ریالی کرونا به گردشگری معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی گفت: شیوع کرونا حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال به بخش گردشگری و اشتغال این حوزه در استان خسارت وارد کرده است.

یوسف بیدخوری اظهار داشت: این میزان خسارت در بازه زمانی اسفند سال ۹۸ تا پایان شهریور ماه امسال، یعنی مدت سپری شده از آغاز پاندمی کرونا تاکنون به بخش گردشگری، کسب و کارهای این حوزه و اشتغال افراد در این بخش وارد شده است. وی با بیان اینکه حدود ۵۰ درصد اشتغال حوزه گردشگری خراسان رضوی به دلیل شیوع

ویروس کرونا از بین رفته است، افزود: هم اکنون بخش قابل توجهی از واحدهای اقامتی و سرمایه گذاری های صورت گرفته در بخش گردشگری استان، معطل مانده است. معاون گردشگری خراسان رضوی اظهار کرد: طبق استانداردهای موجود تکمیل ۶۵ درصد ظرفیت هر واحد اقامتی نشان از سر به سر شدن هزینه ها دارد، حال آنکه با شیوع ویروس کرونا میزان تکمیل ظرفیت واحدهای اقامتی استان حتی به صفر هم رسیده است بنابراین بازگشت واحدهای تعطیل، نیازمند بازگشت رونق به حوزه گردشگری است.

بیدخوری افزود: استان خراسان رضوی با برخورداری از ۲ هزار و ۷۰۰ واحد تاسیسات گردشگری در کشور رتبه نخست را در این زمینه دارد.

داغ خسارت ۲۵ هزار میلیارد ریالی بر دل هتلداران مشهد

هم اکنون ۲۴۰ هتل در کلانشهر مشهد مجوز فعالیت دارند که به دلیل شیوع کرونا ۱۳۰ واحد از این تعداد، که حدود ۶۰ درصد ظرفیت اقامتی هتل های این کلانشهر را تشکیل می دهد، فعال هستند و سایر واحدها از فعالیت بازمانده اند.

رئیس هیات مدیره جامعه حرفه ای هتلداران خراسان رضوی با بیان اینکه شیوع ویروس کرونا و محدودیت های ناشی از آن موجب وارد آمدن ۲۵ هزار میلیارد ریال خسارت به هتلداران این استان شده است، گفت: با توجه به اینکه بیشتر هتل های خراسان رضوی در مشهد مستقر است، هتلداران این شهر بیشترین خسارت را از ناحیه شیوع کرونا متحمل شده اند.

امیر سزوار ادامه داد: ضریب اشغال ناچیز هتل ها سبب شده است برخی از آن ها برای جذب مسافر و تامین هزینه های جاری، اقدام به قیمت شکنی کنند و در نتیجه هزینه اقامت در برخی هتل های مشهد حتی از هزینه اجاره بهای یک واحد مسکونی هم کمتر شده است.

وی اظهار کرد: با وجود اینکه هتل ها ضریب اشغال کمی دارند، هزینه های جاری آن ها در ۶ ماه اول امسال افزایش یافته و همین

مساله فشار بر آن ها را بیشتر کرده است.

سزوار افزود: در مشهد میلیارد ها تومان در بخش هتلداری سرمایه گذاری شده و این بخش فرصت های شغلی زیادی را برای افراد مختلف فراهم کرده است و اکنون انتظار می رود که مسوولان مربوط به منظور جبران خسارت های وارد شده بر این بخش، اقدامات حمایتی جدی را انجام دهند.

رئیس هیات مدیره جامعه حرفه ای هتلداران خراسان رضوی گفت: هم اکنون ۴۰ درصد هتل های مشهد به علت شیوع کرونا در حالت غیر فعال قرار دارند.

۵۰۰ هزار میلیارد ریال سرمایه گذاری طرح های گردشگری

معاون سرمایه گذاری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی نیز گفت: حجم سرمایه گذاری در طرح های گردشگری در حال ساخت استان ۵۰۰ هزار میلیارد ریال است که این رقم، با احتساب قیمت زمین ۲۴۵ طرح گردشگری در حال اجرا محاسبه شده است.

احمد دیناری افزود: این طرح ها شامل هتل، هتل آپارتمان، مهمان پذیر، زائر سرا، مجتمع های گردشگری، مجتمع گردشگری عمومی و دهکده های سلامت مراکز تفریحی و سرگرمی است. وی ادامه داد: پار سال هم معادل ۹۰ میلیون دلار سرمایه گذاری خارجی در حوزه گردشگری این استان انجام شد و با توجه موثر به حوزه گردشگری و حمایت از این بخش، شاهد رشد توجه سرمایه گذاران خارجی به حوزه گردشگری این استان هستیم.

معاون سرمایه گذاری اداره کل میراث فرهنگی خراسان رضوی با اشاره به اینکه در سال ۹۸ آلبوم فرصت های سرمایه گذاری خراسان رضوی در سه بخش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تهیه و تدوین شده است، گفت: تعداد ۱۳۰ فرصت سرمایه گذاری در این قالب احصا شد که با حضور مسوولان عالی رتبه، استانداران شرق کشور و اعضای فراکسیون گردشگری مجلس شورای اسلامی از آن رونمایی شد.

دیناری افزود: تمامی این فرصت ها برای فرمانداری ها و شهرستان های استان ارسال و تا کنون برای تعدادی از جمله منطقه نمونه گردشگری سید فریمان و منطقه گردشگری قره سو در کلات، سرمایه گذار پیدا شده است.

وی ادامه داد: اجرای این طرح ها از سال ۱۳۹۰ آغاز شده است و بهره برداری از آنها برای حدود ۱۱ هزار و ۵۰۰ نفر اشتغال ایجاد می کند.

افق ۱۴۰۴ با ۴۰ میلیون مسافر

معاون هماهنگی امور زائران خراسان رضوی هم پیش از این در گفت و گو با ایرنا با اشاره به اینکه در افق ۱۴۰۴ ورود ۴۰ میلیون مسافر و زائر به استان هدف گذاری شده است، گفته بود: باید فرصت های سرمایه گذاری، معرفی جاذبه ها و افزایش کیفیت میزبانی در افزایش

مدت ماندگاری و توزیع گردشگران در شهرستانهای مختلف توزیع شود.

محمد صادق براتی افزوده بود: طبق آخرین آمار، مدت ماندگاری مسافر در مشهد قبل از شیوع ویروس کرونا ۳.۷ روز بوده است که باید این مدت را برای شرایط پس از کرونا با استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری افزایش داد.

وی با اشاره به اینکه در سال ۹۸ و قبل از شروع پاندمی کرونا، ۳۲ میلیون و ۹۰۰ هزار زائر و مسافر وارد استان شده بودند، ادامه داد: در چهار سال آینده باید این شمار به ۴۰ میلیون نفر برسد که پیش‌بینی می‌شود این موفقیت دور از دسترس نباشد.

ضرورت همزیستی با کرونا

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی نیز با تأکید بر اینکه باید همزیستی با کرونا را فراگیریم، اظهار کرد: باید به سمتی حرکت کنیم که اعتمادسازی در زمینه رعایت اصول بهداشتی و پروتکل‌های بهداشتی به منظور پیشگیری از شیوع کرونا برای مسافران به عینه ایجاد شود.

سیدجواد موسوی با بیان اینکه کلانشهر مشهد دارای ظرفیت بسیار خوبی در این زمینه است و باید سطح بالای رعایت پروتکل‌های بهداشتی با اعتمادسازی و هوشمندسازی فراوان به نمایش گذاشته و معرفی شود، افزود: در این راستا علاوه بر تشدید نظارت‌های لازم است مراکز اقامتی، امن بودن اتاق‌های خود از لحاظ بهداشتی را برای مسافران اعلام و نسبت به معرفی و شفاف‌سازی این امر اقدام نمایند.

وی با اشاره به جایگاه و اهمیت صنعت گردشگری با محوریت گردشگری زیارت برای خراسان رضوی و مشهد ادامه داد: سند توسعه کلانشهر مشهد بر روی خدمات متمرکز شده است که آن هم به دلیل ظرفیت بالای این کلانشهر در جذب مسافر و زائر است بنابراین حدود ۲۰۰ شغل به صورت مستقیم و غیرمستقیم به حوزه مسافر و گردشگر مربوط است.

مدیرکل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی بیان کرد: تعطیلی حوزه گردشگری در این استان به معنای تعطیلی چندصد شغل است در حالی که می‌توان با ایجاد فضای امن بهداشتی و سالم، اعتمادسازی را فراهم و در قالب زیرساخت‌های موجود فعلی با رعایت کامل پروتکل‌ها اقدام به اجرای سفر در ابعاد داخلی و خارجی نمود.

وی تأکید کرد: امنیت و سلامت مسافر جزو والاترین اولویت‌های استان است و در این راستا با انجام واکسیناسیون فعالان و شاغلان صنعت گردشگری استان، بناداریم تا در حد امکان و مطلوب چرخه شیوع بیماری را متوقف و تأمین سلامت مسافران و زائران را برقرار کنیم. موسوی اظهار کرد: زائران فراوانی هستند که به عشق زیارت بارگاه منور رضوی به مشهد سفر می‌کنند و به نیت سلامت، شفا و آرامش روانی به اینجای آیند بنابراین همه ماموظف و مامور به تأمین امنیت و سلامت آنان هستیم که خوشبختانه خراسان رضوی و تأسیسات گردشگری آن در این زمینه بسیار موفق عمل کرده‌اند.

واکسیناسیون فعالان حوزه گردشگری

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی اظهار کرد: شاغلان بیش از ۲ هزار و ۷۰۰ واحد تأسیسات گردشگری استان که تاکنون واکسینه نشده بودند بر اساس ضوابط وزارت بهداشت در این قالب واکسینه شدند.

موسوی ادامه داد: این طرح براساس توافق انجام شده بین استانداری خراسان رضوی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد و اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و نیز قانون هماهنگی شکل‌های حرفه‌ای گردشگری استان اجرایی شد.

وی شمار شاغلان تأسیسات گردشگری خراسان رضوی را ۳۴ هزار نفر اعلام کرد و گفت: کلیه افرادی که به هر دلیلی واکسن نزده و در تأسیسات گردشگری استان اشتغال دارند، در قالب این طرح در برابر بیماری کووید ۱۹ واکسینه می‌شوند.

به داد گردشگری سلامت برسید

گردشگری سلامت به گردشگری پزشکی، گردشگری درمان طبیعی و همچنین گردشگری صحت، تندرستی و پیشگیری تقسیم می‌شود و هم‌اکنون ایران از مقاصد بزرگ گردشگری سلامت در منطقه است و کشورهای همجوار از جمله عراق، ترکمنستان، جمهوری آذربایجان، افغانستان و سایر کشورهای منطقه متقاضی استفاده از خدمات و امکانات گردشگری سلامت در ایران هستند.

بر اساس برآوردها تا قبل از شیوع ویروس کرونا سالانه افزون بر ۲۰۰ هزار گردشگر سلامت

حیاتی شروع درمان را از دست داده‌اند، تمام ویزاها بدون در نظر گرفتن شرایط افراد به صورت یک جانبه از سوی وزارت امور خارجه برگشت می‌خورد.

رئیس هیأت مدیره جامعه حرفه‌ای گردشگری سلامت ایران گفت: در حال حاضر مرزهای مابا کشور افغانستان بسته نیست اما تمام درخواستهای ویزای درمانی که از سوی شرکتهای مجاز گردشگری سلامت در سایت وزارت امور خارجه بارگذاری شده، در ۱۵ روز گذشته برگشت خورده است.

وی ادامه داد: این اتفاق از گذشته تاکنون بارها تکرار شده و وزارت خارجه و یانهادهای دیگر نیز در این خصوص پاسخگو نیستند.

ویزافروشی دلالتان

نیکونام اظهار کرد: متأسفانه شواهد زیادی مبنی بر ویزافروشی وجود دارد که حاکی از جولان دلالها پشت در کنسولگری های ایران در افغانستان و عراق است و این موضوع آسیب شدیدی به صنعت گردشگری سلامت ایران و دفاتر خدمات مسافرتی دارای مجوز و گواهینامه حرفه ای گردشگری سلامت از وزارت میراث فرهنگی و گردشگری، که متولی قانونی صنعت گردشگری سلامت است، وارد کرده است.

وی درباره کاهش هزینه‌های درمانی برای بیماران افغانستانی اظهار کرد: برخلاف مصوبه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر اعمال تعرفه‌هایی تا چهار برابر تعرفه‌های بیماران ایرانی، گاه خدمات با تعرفه‌هایی معادل با هزینه‌های آزاد بیماران ایرانی و یا ۲ برابر به گردشگران سلامت افغان ارائه می‌شود و حتی در مواردی خیریه‌های ماکل فرآیند درمان و دارویی بیماران افغان را پوشش می‌دهند.

وی از مدیران ارشد کشور و بخصوص وزیر امور خارجه درخواست کرد به داد صنعت گردشگری سلامت ایران برسند و میراث هشت ساله دولت قبل را که آسیب‌های زیادی به این بخش وارد نموده است، ویرایش نمایند تا با این روش و فرایندهای غیر حرفه‌ای شاهد فرصت سوزی‌های تکراری نظیر دهه ۷۰ در آسیای میانه و بعدتر بازارهای قطر و روسیه نباشیم.

نیکونام تصریح کرد: متأسفانه فقط دلالان و فرصت‌طلبان از آشفتگی وضعیت کنونی بهره‌می‌برند، و علاوه بر ظلم به مردم مظلوم افغانستان، باعث کمرنگ شدن حضور بخش خصوصی کشورمان در بازار افغانستان خواهد شد و حال آنکه به زودی شاهد رشد بیشتر دفاتر نمایندگی کشورهای ترکیه، پاکستان و امارات متحده عربی و حذف بخش خصوصی ایران از این بازار خواهیم بود. /ایرنا

وارد ایران می‌شدند که در این میان خراسان رضوی با جاذبه‌ها و ظرفیت‌های مختلف در جذب گردشگر سلامت پیشگام بود.

رئیس هیأت مدیره انجمن حرفه‌ای گردشگری سلامت خراسان رضوی گفت: پیش از شیوع ویروس کرونا، مشهد به طور کلی پذیرای گردشگران سلامت از ۵۲ ملیت بود که حدود ۸۵ درصد از این تعداد از کشورهای عراق و افغانستان بودند.

حسین نیکونام افزود: اکنون نیز در شرایط معمول، حدود ۴۰ درصد از گردشگران سلامت که به کشور ما و به ویژه شهر مشهد وارد می‌شوند، تابعیت افغانستانی دارند.

وی ادامه داد: ظهور امارت اسلامی در افغانستان با وجود آسیبهایی که در ابتدا به حوزه گردشگری سلامت ایران وارد کرد، اکنون فرصت جدیدی را برای مادر حوزه گردشگری سلامت ایجاد کرده است چرا که هندوستان بخش عمده‌ای از این بازار را از دست داده است.

وی اظهار کرد: با وجود خدمات جانبی و تخفیفاتی که هندوستان برای گردشگران سلامت افغان در نظر گرفته بود، باز هم ایران از لحاظ کیفیت و قیمت خدمات درمانی شرایط بهتری داشت، اما مشکل بزرگی که در ایران وجود داشته و اکنون نیز سبب فرصت‌سوزی می‌شود، عدم هماهنگی بین چند وزارتخانه متولی در حوزه گردشگری سلامت است.

رئیس هیأت مدیره انجمن حرفه‌ای گردشگری سلامت خراسان رضوی گفت: این موضوع سبب افزایش هزینه و طولانی شدن روند دریافت روایید درمانی می‌شود، از طرفی عدم اطمینان و امنیت خاطر از تایید صدور ویزا تا آخرین لحظه، سبب عدم مراجعه بیماران واقعی از افغانستان به ایران می‌شود و البته منظور از عدم صدور ویزا در برخی موارد خاص نیست چرا که مقامات امنیتی کشور باید بر مواردی که امنیت کشور را به خطر می‌اندازد، کنترل داشته باشند.

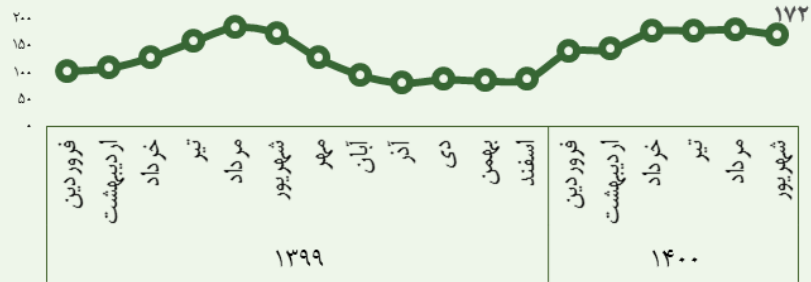
برگشت خوردن روایید درمانی

وی افزود: مشکل اصلی زمانی ایجاد می‌شود که بدون هیچ گونه اخطار قبلی و در شرایطی که بیماران چندین روز منتظر صدور ویزای درمانی بوده‌اند و در برخی موارد زمان

وضعیت انرژی‌های تجدیدپذیر - شهریور ۱۴۰۰

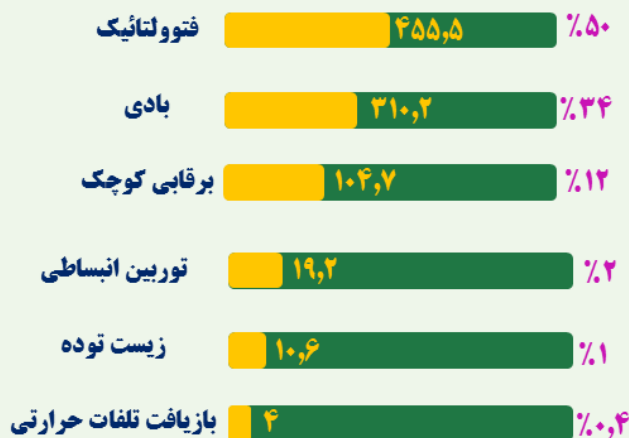
برق تولیدی از منابع تجدیدپذیر از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا شهریور ۱۴۰۰
(میلیون کیلووات ساعت)

- همانطور که ملاحظه می‌شود روند صعودی تولید برق از منابع تجدیدپذیر که از اسفند سال ۱۳۹۹ آغاز شده بود، در شهریور ۱۴۰۰ متوقف شده و به ۱۷۲ میلیون کیلووات ساعت در این ماه رسیده که نسبت به ماه قبل با کاهش ۵,۵ درصدی و نسبت به شهریور ۱۳۹۹ با کاهش ۱,۷ درصدی همراه بوده است.
- کل تولید برق از منابع تجدیدپذیر طی ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ برابر با ۹۹۷ میلیون کیلووات ساعت بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، ۱۵,۴ درصد رشد داشته است.

ظرفیت نیروگاه‌های تجدیدپذیر و پاک (دولتی و غیردولتی) نصب شده در شهریور ۱۴۰۰ (مگاوات)

■ سهم از کل ظرفیت نیروگاه‌های تجدیدپذیر در شهریور ۱۴۰۰

فتوولتائیک عبارت است از تبدیل نور به الکتریسیته با استفاده از مواد نیمه رسانا که اثر فتوولتائیک را نشان می‌دهند و به صورت تجاری برای تولید برق استفاده می‌شود.

شاخص‌های انرژی‌های تجدیدپذیر طی ۶ ماهه نخست ۱۴۰۰

عدم مصرف سوخت فسیلی
(معادل میلیون متر مکعب گاز طبیعی)

عدم انتشار گازهای گلخانه‌ای
(هزارتن)

عدم مصرف آب
(میلیون لیتر)

■ ۶ ماهه نخست ۱۴۰۰
■ ۶ ماهه نخست ۱۳۹۹
■ تغییر نسبت به مدت مشابه سال قبل

- طی نیمه نخست ۱۴۰۰، میزان صرفه جویی در مصرف سوخت‌های فسیلی و همچنین آب نسبت به مدت مشابه سال گذشته به ترتیب ۱۵,۴ درصد و حدود ۱۶ درصد افزایش یافته است.
- انتشار گازهای گلخانه‌ای نیز طی مدت مذکور نسبت به ۶ ماهه نخست ۱۳۹۹ با کاهش ۱۴,۶ درصدی همراه بوده است.

ALWAYS AT THE PEAK

ربع قرن خوشنامی و افتخار

شرکت تولیدی و صنعتی سامد

تولید کننده:

فرمالین

رزین اوره فرمالدئید (UF)

رزین ملامین فرمالدئید (MF)

فرم اوره (UFC)

چسب های پایه حلالی

چسب های پایه آبی

مشهد: کیلومتر ۲۷ بزرگراه قوچان

صندوق پستی: ۹۱۳۷۵-۴۵۶۶

تلفن: (۰۵۱)۳۱۶۶۹ (خط ۴۰)

فکس: (۰۵۱)۳۲۴۶۳۳۱۴

دفتر تهران: تلفن: ۸۸۷۷۴۲۵۵ (۰۲۱)

۸۸۷۹۰۶۶۹، ۸۸۷۹۰۶۸۰

فاکس: ۸۸۷۹۵۲۹۵ (۰۲۱)

www.samed.ir samed@samed.ir

چسب درشهر
اتصال ناگسستنی در صنایع ایران